

fuzinar

Leto XXII

Ravne na Koroškem, 15. oktobra 1985

Št. 10

Le sami sebi smo rešitev

K manjšini zglednih slovenskih organizacij združenega dela, ki pospešeno iščejo svoje moči, na katere bi se še lahko oslonile, in že strežejo s spodbudnimi rezultati, sodi tudi Železarna Ravne. Tako sta ocenili delovni skupini Dela in CK ZKS, ki sta nas obiskali septembra. Zdaj dajeta naš kolektiv kot dober primer delovnim organizacijam, ki še dvomijo,

da bi se dalo nerožnat jugoslovanski gospodarski položaj ublažiti z opiranjem na lastne moči, in nekritične do sebe kažejo na glavnega krivca, splošne gospodarske in družbene razmere. Tako je naša železarna postala primer dokaza, da v koruzo vržena puška, češ — mi smo nemočni, za vse so krivi drugi — ni upravičena.

Žal takšnih črno glednikov v naši družbi ni malo. Dvomijo na vsakem koraku, na vseh ravneh, pogosti so o njih članki po našem časopisu pod naslovi kot Delavcem je prekipevalo, Inflacija je močnejša od dobrih želja itd. Skupni imenovalec se jim da določiti na prvi pogled: iskanje krivde zunaj sebe. Namreč: delavcem je moralo prekipevati, ker se vodstveni vedejo neodgovorno, ne spleča se truditi, saj vse pridobljeno sproti požre inflacija. In delavci zato protestirajo: enkrat s prekinitvijo dela, drugič z množičnim izpisom iz sindikata, eni celo tako, kot v nekem primorskem kolektivu, z javnim posmehom vodstvu, češ — kar ste skuhal, sami pojejte, nas se težave ne tičejo, rešujte nas vi, tisoče in tisoče.

To je naivno in kratkovidno! Nihče namreč ne bo nikogar reševal, vsak se mora sam. Vsaj skušati se mora: sleherni delavec z najboljšim delom, ki ga zmore, in v večjem vsaka delovna organizacija s »spremembo kvalitete gospodarjenja«.

To je ena pot, drugih je zagotovo še ogromno.

V naši železarni smo jih znali poiskati že mnogo, čeprav zaenkrat res predvsem osredotočenih na delavce. Iskanju vseh drugih možnosti, kot so novi proizvodni programi, donosnejše trženje, boljše tehnološka struktura, obsežnejše in boljše ekonomsko sodelovanje itd. pa bomo morali posvetiti še večjo pozornost prav v bližnji prihodnosti. Vodilo nam bo resnica, ki jo v železarni negujemo in potrjujemo, da smo lahko le sami sebi rešitev.

Helena Merkač

Dosledno po načrtani poti

10. septembra je železarno obiskala delovna skupina CK ZKS, ki jo je vodil Marko Bulc. Skupaj s predstavniki OK ZKS Ravne in člani poslovnega odbora železarne so bili na seji osnovne organizacije ZKS Stroji in deli.

Sestanek OO ZKS je bil tako zopet enkrat lepa priložnost, da se člani OO podrobneje seznanijo s trenutnim stanjem v tozdu, DO in ga primerjajo tudi z drugimi delovnimi organizacijami. Po uvodni predstavitvi OO ZKS, ki jo je podal sekretar OO ZKS SiD Štefan Kamnik, se je razvila razprava, iz katere povzemam:

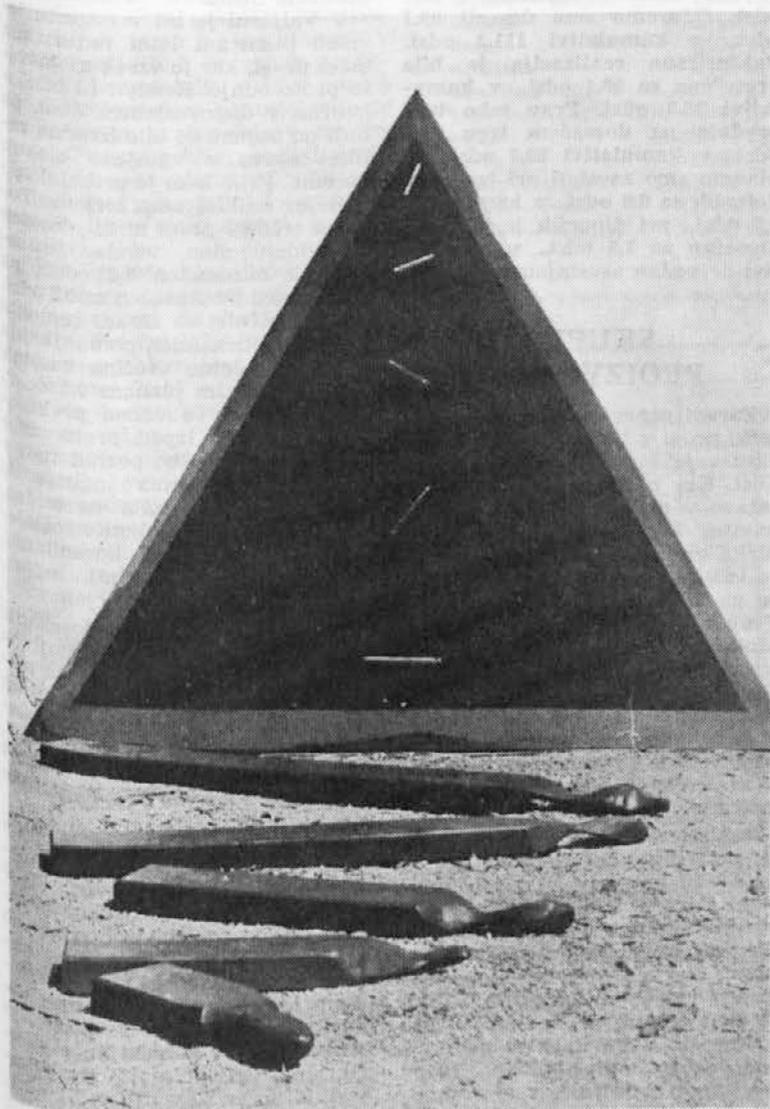
• Ni nova ugotovitev ravnateljstva tozda SiD Jožeta Potočnika, da si je ravenška železarna že od nekdaj prizadevala, da bi ob rasti in razvoju metalurških obratov enakovredno razvijala tudi mehansko predelovalne obrate.

• Rezultati so znani; tu je danes več tozdov, ki so se vsi razvili iz enega mehanskega obrata, tu so programi in tudi rezultati, ki uvrščajo Železarno Ravne po lastni predelavi kvalitetnega jekla med vodilne jugoslovanske železarne.

• Tudi v tozdu SiD je bilo mnogo lastne volje, lastnega denarja in samoiniciative, da danes dosega lepe rezultate na področju strojegradnje, vse bolj pa se uveljavlja tudi kot izdelovalec kvalitetnih valjev za hladno predelavo.

Ze od nekdaj nam ni tuja danes tako pogosto poudarjena misel o opiranju na lastne sile, zato mogoče tudi v sedanjem težavnem trenutku premagujemo težave z nekaj več uspeha kot mnogi drugi.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Božidar Plazinič, Mešana tehnika z materiali iz železarne

ZLATA PLAKETA OBČINE MOZIRJE

Ob prazniku občine Mozirje je naša železarna prejela zlato plaketo s tole utemeljitvijo:

Železarna Ravne je v sedemdesetih letih s pripravljenostjo za sodelovanje in razvoj odločilno pomagala k ustrezni programsko-proizvodni usmeritvi in razvoju Kovinarstva na Ljubnem. To sodelovanje se je še posebej okrepilo z združitvijo leta 1978. Od takrat dalje je Kovinarstvo skokovito raslo v fizičnem, kakovostnem in kadrovskem pogledu. Za ta razvoj pa so bile odločilne velike izkušnje, tradicija, kakovost in inventivnost, ki jih je Železarna Ravne v polni meri prenesla tudi v Kovinarstvo na Ljubno, kar je pripomoglo k temu, da je Kovinarstvo iz nekoč obrtne delavnice preraslo v sodobno in napredno strojno tovarno.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Seveda pa še daleč ni čas, da bi se lahko oddahnili in počivali ob trenutnih uspehih, saj nad nami tako kot nad večino jugoslovanske predelovalne industrije visi kar nekaj Damoklejevih mečev.

Prvi in največji je zastarel strojni park. Četudi smo po besedah Marka Bulca še vedno najboljše med slovenskimi železarnami, pa je to kaj slaba tolažba, saj se nam stanje iz leta v leto slabša. V obdobju tako hitrega razvoja, ki ga doživlja svet, pa je edino zagotovilo, da si v igri, kot se temu reče — program z izdelki, ki bodo zanimivi in konkurenčni na trgu. To pa se da doseči z dobrim strojnimi parkom in dobrimi delavci, ki bodo znali na teh strojih narediti kar se da kvalitetne izdelke.

Prav v zvezi s tem pa smo člani OO ZKS SiD že večkrat opozorili na pomanjkanje kadrov; predvsem visoko kvalificiranega kadra, lanserjev in strojnih inženirjev. Ob dejstvu, da tudi železarna stopa med tiste delovne organizacije, ki so že začele uvajati robotizacijo, pa kaže tudi na pomanjkanje strokovnjakov elektronikov.

Vse to kaže, da pomeni misel nasloniti se na lastne sile tudi dolgoročno gledanje naprej, načrtovanje takšnega kadra, ki bo v

bližnji prihodnosti znal ob dobrih delavcih razvijati takšne programe dela, ki bodo zagotavljali vsaj tako uspešno poslovanje tozda, kakršno je danes.

Precej kritičnih misli je bilo izrečenih na sedanji sistem usmerjenega izobraževanja, ki ne prinaša takšnega kadra, kot si ga v tozdu želimo in kot ga tudi upravičeno pričakujemo od šole. Nekako se ne moremo sprijazniti z dejstvom, s kako slabimi praktičnimi izkušnjami začnejo pri nas delati učenci, ki so končali triletno usmerjeno izobraževanje.

Kritične pripombe več članov OO ZKS SiD pa so po razlagi Marka Bulca vseeno pokazale, da gledamo na ta problem le nekoliko preveč enostransko. Predvsem za sedanje stanje ni kriv sistem šolanja, ki je v bistvu dober, saj omogoča vsem učencem mnogo bolj enakopravno šolanje kot v prejšnjem sistemu. Seveda pa je tudi tov. Bulc poudaril, da je prišlo pri praktičnem uvajanju usmerjenega izobraževanja do nekaterih pomanjkljivosti, ki pa jih ne odpravljamo dovolj učinkovito.

Naša kritika pa bi, glede na to, da imamo šolo v neposredni bližini, morala najti ustrezen vpliv na šolo. Najbrž ne bo odveč, da se dogovorimo za skupno akcijo, ki bo vodila v izboljšanje rezultatov učenja, saj se napake ne pojavljajo samo v šoli, ampak

učence v tozdih tudi različno obravnavajo, jim dajejo različne delovne zadolžitve itd.

Občutna poraba energije, ki se iz leta v leto povečuje, pa nam jemlje kar lep odstotek dohodka. Toliko več, če pomislimo, kako velik odstotek stroškov zavzema energija v ceni izdelka.

Predelava v našem tozdu pa je glede na porabo energije še kako zanimiva in še enkrat kaže na to, da smo si z odločitvijo, čim več jekla predelati v končne izdelke, začrtali pravo pot.

Dotaknili smo se tudi občutljivega področja OD. Trenutni rezultati sicer uvrščajo Železarno Ravne med delovne organizacije z najvišjimi OD med sorodnimi delovnimi organizacijami v Jugoslaviji. To nam daje dokajšnjo ekonomsko varnost, seveda pa se s tem ne smemo zadovoljiti in si moramo prizadevati, da bodo OD še nadalje rasli. Vemo, da bodo lahko rasli le, ko bodo to dovoljevali rezultati našega dela. To daje vsem delavcem kar se da velik vpliv na rezultate dela in s tem tudi na OD, saj ob dobrem

delu ne sme biti nobenih omejitev tudi za dober OD.

Ob tem je bilo tudi rečeno, da komunisti nikakor nismo zadovoljni z nekaterimi poskusi uravnalovke, ki se pojavljajo med delavci, in da se bomo morali proti njim še odločneje boriti.

Obenem pa si bomo morali bolj kot do sedaj prizadevati, da bi pregnali včasih prisotno lažno solidarnost med delavci, ki omogoča nekaterim, da prejema večji OD, kot si ga s svojim delom dejansko zaslužijo.

Poudarjeno je tudi bilo, da se moramo še odločneje zavzemati, da se bodo že sprejeti ukrepi še bolj upoštevali in dosledneje izvajali saj so nam rezultati pokazali, da so še kako upravičili svojo vlogo.

Sestanek je izzvenel v prepričanju, da kljub naštetim težavam ni razloga za pesimizem, da moramo po začrtani poti dosledno, saj se nam ob sedanjem delu in po odpravi nekaterih pomanjkljivosti ni treba bati, da bo kos našega kruha jutri ali pojutrišnjem tanjši.

Rudi Mlinar

Naše delo v avgustu

V avgustu smo predvsem zaradi remonta v Valjarni dosegli predvideni plan skupne proizvodnje le 70,1 odst., v kumulativni 98,1 odst. Odpremo smo dosegli 99,1 odst., v kumulativni 111,2 odst. Fakturirana realizacija je bila presežena za 50,1 odst., v kumulativni 22,3 odst. Prav tako tudi prodaja na domačem trgu 62,2 odst., v kumulativni 29,4 odst. Za planom smo zaostali pri izvozu v dolarjih za 6,6 odst., v kumulativni 7,7 odst., pri dinarjih je bil plan presežen za 1,5 odst., v kumulativni še vedno zaostajamo 6,5 odst.

SKUPNA PROIZVODNJA

Zaradi generalnega remonta na težki progi v Valjarni je bil v tem času v jeklarni II kolektivni dopust. Ker pa so imeli v Valjarni težave v proizvodnji tudi po remontu, je bila temu primerna nizka proizvodnja v Jeklarni, saj so izdelali le toliko jekla, kolikor so ga lahko v Valjarni predelali. Prav tako peči, ki delajo za Jeklolivarno, zaradi rekonstrukcije v Jeklolivarni niso polno izkoriščene. Vse to je pripomoglo k le 67,4 odst. doseženi proizvodnji. Zaradi nizke in nekontinuirane proizvodnje pa je zelo narasla poraba grafitnih elektrod in elektroenergije.

Jeklolivarna je v avgustu delala v izjemno težkih pogojih, saj je že 12 mesecev v rekonstrukciji. Zaradi izpada proizvodnje strojne kalupnice uporabljajo kooperacijo z drugimi jeklolivarnami, kar pa v celoti ne nadomešča izpada proizvodnje. Litina iz kooperacije je čedalje slabše kakovosti, dobavitelji se ne držijo dogovorjenih količin. Izpad proizvodnje pa se je v tem mesecu še povečal zaradi dopustov. Dodaten problem je tudi hiter

prehod na visoko zahteven asortiment izdelkov, ki v začetnih fazah povzročajo izmeček in preveč defektne litine.

V Valjarni je bil v avgustu izvršen planirani letni remont na težki progi, kar je vzrok za manjšo proizvodnjo. Remont ni bil dokončan v dogovorjenem času, pa tudi po zagonu so bile izredno velike težave z vgrajeno elektroopremo. Prav tako je prihajalo do zastojev na kleščnem žerjavu. Tudi na srednji progi ni bil dosežen predvideni plan, vendar je zaostanek minimalen 5,2 odst., na lahki progi pa presežen za 0,2 odst.

V Kovačnici so zaradi remonta na 1200 t stiskalnici, pomanjkanja ljudi in poletne vročine zaostali za predvidenim planom 6,5 odst., v kumulativni še vedno prekoračitev 1,4 odst. Izpad proizvodnje v avgustu pa se bo poznal tudi v septembru. Dostava ingotov iz Jeklarne je potekala normalno, vendar prihajajo ingoti neочиščeni, z neporezanimi koreninkami. Izmeček je v normalnih mejah, kovaški celo pod poprečjem.

Glavni vzrok za nedoseganje plana v Jeklovleku so zastoji na dvožilni vlečni klopi (okvara motorja in črpalke) ter na brusilnih strojih (okvara motorja in ležajev), primanjkuje tudi delavcev. Težave pa so tudi pri nabavi vložka, predvsem za namensko proizvodnjo.

Od mehanske predelovalnih tozdov so predvideni plan presežili le Orodjarna 8,9 odst., TEO 7,7 odst. ter Industrijski noži zaradi visoke proizvodnje compound gredic. Stroji in deli so svoj mesečni plan dosegli 84,3 odst. Predvsem je primanjkovalo litine, odkovki so bili slabše kvalitete, za stiskalnice pa primanjkuje naravnih čil. Industrijski noži so proizvodnjo nožev dosegli le 67,1 odst., pri brzoreznom orodju 100 odst. Pnevmatični stroji so dosegli 90,7

odst. proizvodnje, predvsem je zaostala proizvodnja vrtnega orodja. Vzmernar je zaostala pri listnatih vzmeh 5,5 odst. in vzmeh palicah 80,5 odst. zaradi pomanjkanja vložka. Od zunanjih tozov je doseglo Kovinarstvo 89,0 odst., Armature 87,9 odst. in Bratstvo 68,7 odst. predvidenega plana.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

Prodaja na domačem trgu je še naprej uspešna, saj je bil mesečni količinski plan presežen za 7,9 odst., v kumulativi 17,4 odst. Vrednostno pa smo plan presegli za 62,2 odst., v kumulativi 29,4 odst. Za količinskim planom so zaostali Jeklovarna 20,9 odst., Jeklovlek 19,5 odst., Stroji in deli 8,5 odst., Industrijski noži 49,4 odst., Pnevmatični stroji 9,4 odst., Vzmernar 25,1 odst., Kovinarstvo 10,7 odst. in Bratstvo 43,6 odst. Za vrednostnim planom pa so zaostali le Industrijski noži 8,0 odst., TRO 21,2 odst. in Bratstvo 40,4 odst. Zasedenost z naročili je zadovoljiva, razen pri krčilnih odkovkih, vlečenem jeklu, stiskalnicah in vzmeh. Največ zaostanov pa je v Industrijskih nožih, pri furnirnih nožih, žagah in segmentih.

NABAVA

V nekaterih panogah se v zadnjem času čuti izboljšanje z različnimi pomožnimi materiali in rezervnimi deli. Kljub temu pa so nekatera področja še vedno problematična. Oskrba z različnimi orodji se sicer nekoliko izboljšuje, je, kljub temu pa asortiment v naših skladiščih še vedno ne pokriva kompletnih zahtev naših tozov. Posledica pomanjkanja je orientacija proizvajalcev na izvoz. Trgovske hiše, prek katerih se v glavnem oskrbujemo, pa operirajo le z neznatnimi zalogami in nudijo bore malo tistega, kar industrija išče.

Pri brusnih materialih občutimo težave, predvsem pri izdelkih, ki so vezani na komponente iz uvoza. Pri izdelkih črne metalurgije so problem cevi za čepce, ker Železarna Sisak ne garantira dobav iz lastnega vložka, medtem ko prevlanje cevi iz našega vložka finančno še ni rešeno. Od barvnih kovin je nepokrito predvsem področje Al ulitkov.

Občasno prihaja do težav tudi pri oskrbi s kvalitetenimi ležaji, saj domače tržišče nudi le ležaje jugoslovanskih proizvajalcev in ležaje iz kooperacijskega programa vzhodnih držav. Dostikrat pa ti ležaji kakovostno ne ustrezajo

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

V avgustu je znašal izkoristek delovnega časa 70,19 odst., odsotnosti 29,81 odst. Odsotnosti so bile razdeljene takole:

- letni dopust 21,10
- izredno plačani dopust 0,49
- službena potovanja 0,24
- bolzni 6,68
- druge plačane odsotnosti 1,01
- neplačane odsotnosti 0,29

Ure v podaljšanem delovnem času pa so znašale 0,51 odst.

in je treba kljub zalagam iskati rešitev na Zahodu.

Dobave starega železa z jugoslovanskega tržišča so bile ustavljene zaradi dotoka iz Bolgarije, obveznosti Brodospasa in maksimalnih zalog na obeh skladiščih. Te so nastale zaradi nizke proizvodnje v Jeklarni. Stanje pri ferolegurah se izboljšuje, razen pri Fe Cr, kjer še vedno ne dobivamo dovolj potrebnih količin.

IZVOZ

V osmih mesecih smo dosegli kumulativni dolarski izvoz 92,3 odst., mesečnega 93,4 odst., na konvertibilnem tržišču pa 89,4 odst., mesečno 86,5 odst.

Kakor v prejšnjih mesecih se tudi v avgustu struktura izvoza na konvertibilni trg ni spremenila, saj so bili tudi v avgustu izvozno najbolj intenzivni metalurški tozdi, ki so v skupnem izvozu udeleženi kar 79,8 odst.

OSKRBA Z ENERGIJO

V avgustu je bila dobava primarne energije v redu. Tudi proizvodnja sekundarne energije je bila zadovoljiva. S tem so bili vsi porabniki v polni meri oskrbovani tako s primarno kot s sekundarno energijo.

PORABA ENERGETSKIH MEDIJEV

- elektro energija 15.144.578 kWh
- zemeljski plin 3.487.092 Sm³
- butan — propan 7.890 kg
- mazut 511.980 kg
- koks 3.000 kg
- acetilen 4.146 m³n
- hladilna voda 1.532.880 m³
- higienska topla voda 8.810 m³
- para 4.618.970 kg
- kisik 421.748 kg
- komprim. zrak 5.560.000 m³n
- dušik — čisti 13.710 m³n
- dušik — tehnični 33.900 m³n
- argon 3.936 m³n

Med mehansko predelovalnimi tozdi je izvozni cilj dosegel le TRO, medtem ko so se drugi cilji le približali. Vzroki za to so med drugim tudi omejevanje odpoklicev za izdelano blago. Kupci imajo prekomerne zaloge — industrijski noži za ZDA.

V avgustu smo že začeli z izstavljanjem ponudb in zaključevanjem pogodb za prvo polletje prihodnjega leta, predvsem na področju paličastega jekla, obdelanih valjev za zahodno tržišče in Vzhod.

UVOZ

V avgustu smo rešili problem pomanjkanja plina argon. Z avstrijsko firmo AGA smo namreč sklenili enoletno pogodbo o dobavi, firma pa nam je tudi brezplačno dala na razpolago tank za vmesno skladiščenje plina. Prve dobave so stekle v začetku septembra. Razen Ni, ki ga spet zmanjkuje in smo zaradi tega morali intervencijsko naročiti 50 ton na Zahodu, smo bili z ostalimi A-materiali poprečno dobro založeni.

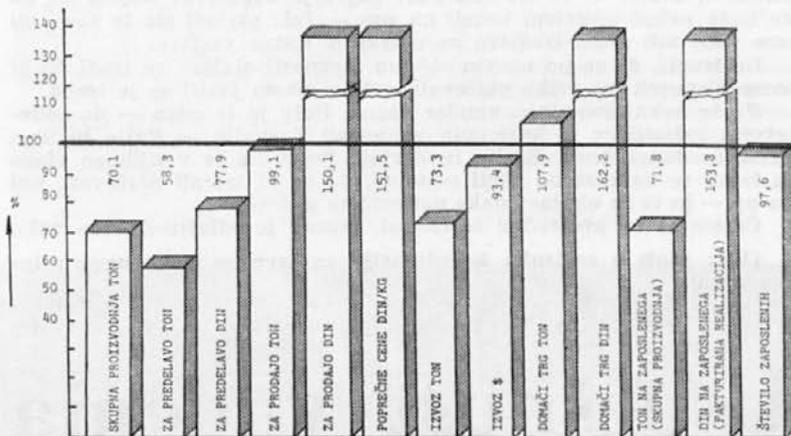
Problemi pri kooperaciji LEUCO-TRO še niso rešeni, vendar pa so dogovorjene smernice za sanacijo. V avgustu smo tudi pre-

Iz kleti

koračili dovoljeni saldo pri kooperaciji S & B, predvsem zaradi vzporedno tekočega kompenzacijskega posla in neuskkljenih rokov knjiženja na kontokorent. V razgovorih s firmo S & B smo konec avgusta ta problem rešili, tako da lahko v IV. kvartalu pričakujemo normalno odvijanje poslov.

DOSEGANJE PLANSKIH OBEZVEDNOSTI V AVGUSTU 1985

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA TON		ODPREMA TON		FAKTURIRANA REALIZACIJA DIN		IZVOZ %		IZVOZ DIN		DOMAČI TRG DIN	
	avgust	kumul.	avgust	kumul.	avgust	kumul.	avgust	kumul.	avgust	kumul.	avgust	kumul.
JEKLARNA	67,4	99,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	78,0	86,6	80,0	94,7	126,8	111,1	96,6	119,2	105,3	120,4	129,9	109,7
VALJARNA	65,8	98,6	103,5	119,9	185,3	135,4	95,0	93,1	105,1	94,1	207,9	147,0
KOVAČNICA	93,5	101,4	97,3	109,1	164,3	129,2	99,6	95,8	103,8	95,4	176,1	136,4
JEKLOVLEK	65,9	81,0	80,2	83,1	129,1	97,1	85,0	84,6	92,8	84,6	135,1	99,1
ORODJARNA	188,9	128,4	134,5	134,0	163,3	148,7	-	-	-	-	159,1	145,2
SIROJI IN DELI	84,3	91,1	91,4	92,8	154,0	128,7	119,3	122,5	130,6	124,6	161,3	130,0
- NOŽI, BRZOREZ. OROD.	68,3	88,1	49,5	80,9	78,2	100,3	51,8	82,0	56,3	82,7	91,1	113,2
- GREĐICE	246,5	72,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	151,0	81,0	50,3	90,1	78,9	103,6	51,8	82,0	56,3	82,7	92,0	115,7
PNEVMATIČNI STROJI	90,7	98,0	89,5	96,8	179,4	146,0	-	103,2	-	111,6	182,3	146,6
VZMETARNA	79,5	80,7	76,6	81,8	102,7	101,7	54,6	82,3	59,7	84,9	108,2	103,8
TRO	107,7	119,9	120,5	113,8	83,3	109,9	92,7	91,2	99,3	89,9	78,8	115,5
KOVINARSTVO	89,0	89,5	89,6	89,5	109,7	83,2	136,8	59,7	152,9	63,9	107,5	84,2
ARMATURE	87,9	86,8	70,1	73,7	112,2	95,4	43,0	24,7	51,8	28,1	207,5	201,4
BRATSTVO VARVARIN	68,7	80,0	56,4	60,0	57,5	65,3	-	-	-	-	57,5	64,7
KALILNICA	-	-	-	-	316,3	196,8	-	-	-	-	316,3	196,8
STORITVE DRUGIH TOZD, DS	-	-	-	-	59,6	96,2	-	-	-	-	59,6	96,1
DELOVNA ORGANIZACIJA	70,1	98,1	99,1	111,2	150,1	122,3	93,4	92,3	101,5	93,5	162,2	129,4

Premislek o sebi v skupnosti

Pred ponovnim referendumom za krajevni samoprispevek v KS Ravne — Trg, Čečovje, Javornik — Šance, Strojnska Reka, Dobja vas Holmec in Mežica

Ali boste v teh krajevnih skupnostih tisto nedeljo, ko bo referendum, šli glasovati ali ne, boste za ali proti — o tem je najbrž vsak pri sebi že odločen, svobodno odločen.

Tisti 'proti' znate svoj 'ne' zagotovo zlahka utemeljiti s kazanjem na različne pomanjkljivosti in stare napake v svoji krajevni skupnosti ali v družbi sploh. Npr.: cesta do vašega praga ni vzdrževana, so sed je dobil telefon, vi ne, bližnja krajevna skupnost ima trgovino, vaša ne, prejšnji teden se je podražil cel paket stvari itd.; osebni dohodki so slabi, pokojnine mizerne — pa naj še iz svojega zraven plačujete? Ne.

Odločitev je vaša, svobodna. Toda premislimo trezno skupaj, če je tudi upravičena.

Niste v ihti pozabili na ogromne pridobitve naše družbe, ki ste jih deležni tudi vi, pa vzamimo npr. vse mogoče kredite? Ste že kdaj dejstva, ki jih vsak dan navajajo sredstva javnega obveščanja, preverjali v naši občini? Ne? Potem povejmo, da življenjski standard v občini Ravne letos ne pada več! Pri rasti realnih osebnih dohodkov smo daleč nad slovenskim povprečjem, daleč nad povprečjem občin, v katerih pa so referendumi uspevali z višjimi prispevnimi stopnjami in s slabše oblikovanimi programi. Pa ljudje niso kazali na njih, kot zdaj kar naenkrat začnemo mi. Naenkrat nam niso več privlačni, ti isti programi, ki smo jih vendar sestavljali sami. Če smo se blagovili udeležiti zbora krajanov, je bil lahko izoblikovan naš predlog, na občinskega pa smo lahko vplivali prek delegatov. Toda zbori krajanov so bili tudi samo okteti. Žal.

Dalje. Najbrž čisto brez zveze vas je na tem mestu spet opozarjati na dve stvari, saj ju poznate. Prvič, da samoprispevka ne plačujete nekemu tretjemu, ampak sebi. Pa niti ne toliko sebi, ampak svojim otrokom. Otroci — so ali niso naše največje bogastvo? Bojmo se, da ne bodo nekoč s prstom kazali na nas — češ: skrbeli ste le zase, mi smo vam bili samo sredstvo za potrditev lastne veljave.

In drugič, da so po novem zakonu možnosti olajšav za ljudi, ki bi samoprispevek res težko plačevali, velike. Samo javiti se je treba.

Pa še nekaj nazadnje, vendar važno. Dolg je še eden — do sodelavcev, prijateljev iz krajevnih skupnosti Prevalje — Polje in Trg, Črna, Šentanel, Leše, Kottlje in Žerjav. Postavite se v njihovo vlogo in takoj se vam začne zdeti neumno, da bi vi morali plačevati, oni pa ne — in to za obojne enako pomembno zadevo.

Če ste za to, premislite še enkrat, čeprav je odločitev samo vaša.

(Vir: zapis s sestanka koordinacije za izvedbo ponovnega referenduma)

Uspešnost vodenja

Pojmovanj o vodenju je precej in porajajo vrsto dilem: kakšen stil vodenja potrebujejo organizacija in ljudje, kateri vodja je najbolj uspešen, ali se je možno uspešnega vodenja naučiti, kaj opredeljuje določen stil vodenja itd. O tem so napisane številne razprave, nekatere ugotovitve so podane v tem zapisu.

STIL VODENJA

Obstaja opredelitev, ki loči dva osnovna stila vodenja: demokratično in avtokratsko vodenje.

Značilnosti demokratičnega vodenja so:

- vodja se s člani dogovarja o delu in metodah dela
- več nagrajuje kot kaznuje
- ne vsiljuje svoje volje
- ne nadzoruje preveč striktno
- vedno razloži svoje predloge in
- bolj je obrnjen k človeku kot k delu (1).

Za avtokratsko vodenje je značilno:

- razdeljevanje nalog, ki jih je treba obvezno izvršiti
- stroga kontrola izvrševanja nalog

— stil, v katerem ni veliko razprav

— vodja ne razlaga svojih nalog in odločitev

— takšen vodja je bolj obrnjen k delu kot na človeka (2).

Že iz teh značilnosti se da razbrati, da v življenju praktično ni čistih tipov vodij, ampak se jim bolj ali manj približujejo. Eden od odgovorov na vprašanje, zakaj različni stili vodenja, je, da je stil v precejšnji meri odvisen od situacije.

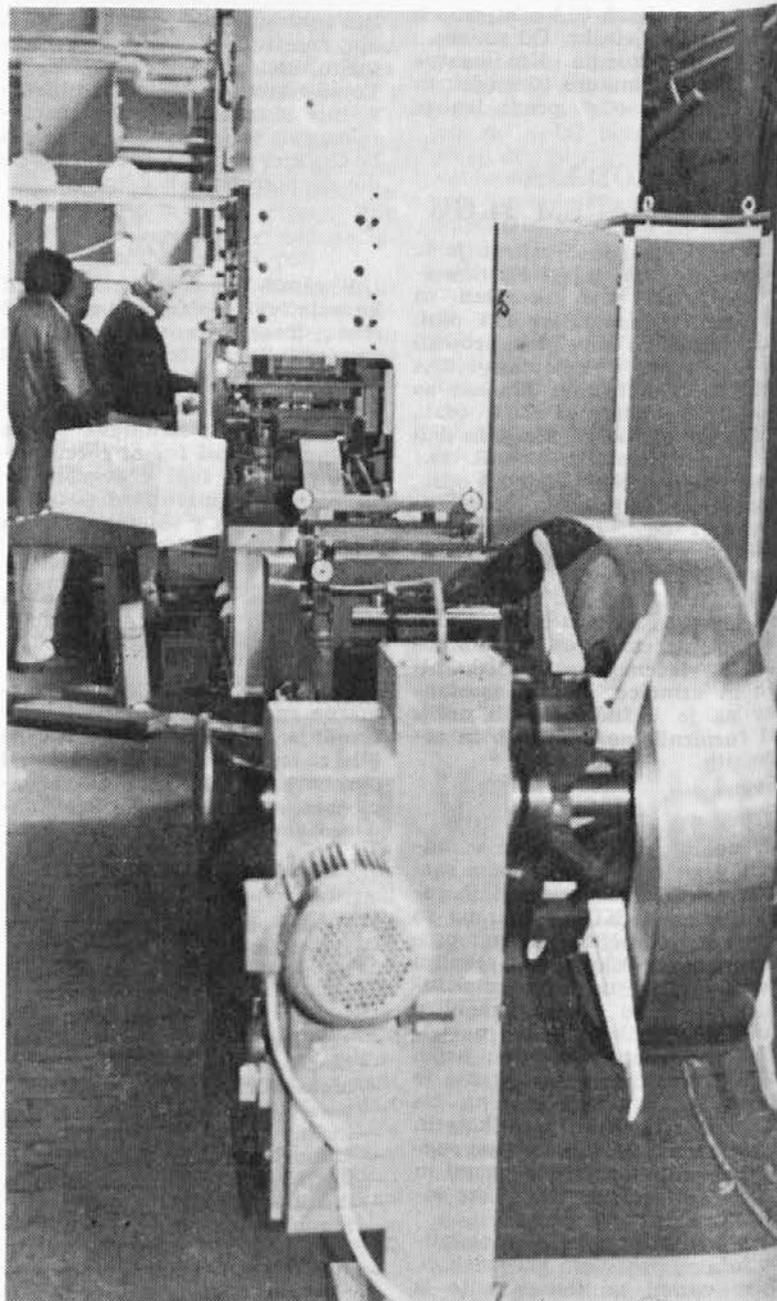
KATERO VODENJE JE USPEŠNEJŠE?

Splošna delitev pravi, da je v situaciji, ko je treba »reagirati na spremembe v okolju«, uspešnejše vodenje, ki je obrnjeno k človeku (demokratično). Kadar pa gre za »koordinirano akcijo«, je uspešnejši avtokratski stil (vodja je obrnjen k delu).

Nadalje je ugotovljeno, da vrsto vodenja pogojujejo:

- priljubljenost vodje
- vrsta nalog
- socialna moč vodje (pooblastila glede sprejemov in odpustov, napredovanja itd.)

NOV USPEH STROJEV IN DELOV

V tozdu Stroj in deli so sredi avgusta poskusno pognali stroj tipa EDE 1000 za hladno predelovanje oziroma štančanje. Je plod dela naših strokovnjakov in Kovinoplastike Lož. Z njim se je železarna septembra predstavila na mednarodnem orodnem sejmu EMO v Hannoveru v ZRN.

Za Železarno Ravne pomeni ta stroj velik izvojni posel, saj je prodan v ZDA, hkrati pa prelomnico, po kateri na Ravnah ne bomo prodajali le osnovnih strojev, ampak z njimi tudi orodje in mehanizacijo.

H. M.

Kadar so te tri stvari zmerno izražene, je uspešnejše demokratično vodenje. Če pa gre za situacijo, ko so ti trije faktorji skrajno izraženi v katerokoli smer, bo avtokratsko vodenje uspešnejše (poskuse so opravili s posadko bombnega letala, v tovarni kmetijskih strojev in s posadko protiletalske obrambe).

Različne lastnosti vodij so priporočljive tudi glede na nivo vodenja. Lastnosti oz. sposobnosti vodij glede na nivo delimo na:

- strokovne (poznavanje dela)
- človeške (stil vodenja, ravnanje z ljudmi)
- konceptualne (kreativnost in organizacijske sposobnosti) (3).

V eksperimentih je bilo ugotovljeno, da so:

— za vse nivoje vodenja v enaki meri potrebne človeške sposobnosti vodenja

— za nižje nivoje v precej večji meri potrebne strokovne sposobnosti kot pa kreativnost in organizacijske sposobnosti

— konceptualne sposobnosti so zelo pomembne za vodenje na višjih nivojih, medtem ko strokovne le v manjši meri.

Glede stila vodenja so zanimive zelo pomembne še nekatere ugotovitve. Neki avtorji trdijo, da je slehernemu vodji potreben tako eden kot drugi stil, vendar pa demokratičen v malo večji meri.

Ameriški strokovnjak Davis pravi: »Vodja mora biti orientiran k človeku ali mora imeti tudi

sposobnost reči NE, če to zahteva situacija. Ne more biti uspešen, če je preobčutljiv za človeške probleme.« (4)

Ali pa naslednja misel, češ da vodja »ne sme biti osredotočen le na ljudi, ker s tem izgublja stik z organizacijo in njenim normalnim funkcioniranjem.« Sicer je za natančno opredelitev primernosti stila vodenja treba analizirati konkretno situacijo.

Nesporna pa je naslednja ugotovitev, da sleherna uvedena sprememba oz. odločitev, ki je vsiljena, povzroči padec produktivnosti. V takih situacijah je nuj-

na participacija oz. soodločanje skupine, ki jo sprememba oz. odločitev zadeva.

KAKO USPOSOBITI USPEŠNE VODJE?

Številni poskusi s predavanji in tečajji niso bili učinkoviti. Precej je obetala metoda igranja vlog, kjer so tečajniki-vodje skozi igranje vlog svojih »podrejenih« sicer uspeli izoblikovati boljši stil vodenja, a po pravilu so sčasoma po vrnitvi v svoje okolje kaj kmalu zopet nadaljevali po starem. Ugotovili so (Fielshman, Polz): »Stil

vodenja, ki ga imajo višji vodje, brezpogojno deluje na stil nižjih vodij do svojih ljudi.« (5) Glede uspešnosti vodenja pravi dr. Boris Petz, avtor teksta, iz katerega so vzete te ugotovitve, »se v novjšem času zdi, da največ obeta pristop dodatnega izobraževanja vodij iz obče kulture.« (6)

(Viri: 1, 2, 3, 4, 5, 6 Zbornik: Psihologija i sociologija organizacije, Školska knjiga — Zagreb, 1982; Boris Petz, Psihološki aspekti funkcioniranja velikih podjetij i problemi medljudskih odnosov, str. 47—60).

Samo Šavc

feriral svoje prvo poročilo v Beogradu.

FRANC MEZNER, eden od topotajočih coklašev, med cagljji se je gospodu uprl. Pisalo je leto 24. Zato so ga gnali žandarji v arest, kjer je zopet cokoljal med stražarji. Ko se je vrnil in prošil za delo, so mu dejali: »Imamo poštenih ljudi dovolj, ne rabimo komunistov«. Pa vendar je čakal pomlad in jo dočakal, prvi predsednik upravnega odbora Železarn v Guštanju.

Bila je v jeseni, ta pomlad, na deveti dan v septembru 1950, skoraj natančno 100 let, odkar je gospod izdal »postave«, »za taiste delavce fužine«, »na petnajsti dan v septembru 1852«.

Potem je vzcvetela pomlad, prava pomlad. Cvetovi so gnali iz kamna, fabrika je rasla iz nič, domovi so pokukali na plan med travami kot zaljubljeni makovi cvetovi.

Nihče ni vprašal, koliko je ura, nihče ni vedel, kdaj bo jedel, kdaj bo spal, le pesem krampov in lopat se je zlival z udarci kladiv in brnenjem strojev tam, kjer je še pred kratkim smrt regljala svojo pesem. Bili smo si tovariši in bratje, eden drugemu smo ob strani stali in si vlivali pogum. Zato so ti domovi čvrsti, ker smo v temelje vzdicali ponos, ljubezen, ne samo beton. Zato so večni, ker pojo o bratstvu, slogi in poštenju. Tistih dni mladosti in zorenja ni mogoče pozabiti.

Pisalo je leto 64, ko smo naše delo potrdili in si zapisali statut. Ko drevo, ki raste v čvrsti zemlji, se požene v višave in razraza, se tisočere veje in se vedno še naprej razcveta, tako se je raz-

(Nadaljevanje na 6. str.)

SPOMIN ZA POT NAPREJ

(Vezno besedilo na proslavi 35-letnice samoupravljanja v Železarni Ravne)

»Fabriška oblastnina na Prevali 15. den septembra 1852«, podpisan Fužinski načelnik, izda take postave: »za tajiste delavce pri fužini, kteri na dan ali po šihte delajo

Paragraf 1.

»Čas za delo se začne ob šestih zjutra, ino terpi do sedmeh zvečer«.

Paragraf 2, 3, 4:

»Kteri pet minut po naznanjanje s zvonjem se pri svojem delom ne najde, bode pervikrat za firkle šiht, drugi krač za celi šiht pokaznan ali poštrafan, ino tretjič bode usaki tak iz gospodovega dela ispušen«

in Paragraf 6 do 19 »bode pokaznan in poštrafan«.

Petelini še niso odpeli in pri fari še ni mežnar zazvonil jutrnice, ko se je vsula temna procesija v še bolj temni noči s frat in globač, s coklami topotajoč kot krdelo upehanih konjev proti fužini. Vse glasnejše je bilo topotanje in piskajoči dih izsušenih kovačev je grozotno odmeval v noč »da ne bodem pokaznan ali poštrafan«.

Kot da so zaporniki, tako so hodile coklaste noge med žarečimi kačami noč in dan, mesec in leto, sto let. Povsod en sam ogenj, v kačjih telesih, v dušah kovačev, v praznih želodcih je žgal in iz oči je sikal, pretil, da »bodeš poštrafan, od gospodovega dela ispušen«.

Take so bile postave, od gospoda zapisane v letu 1852, petnajsti dan v septembru.

Ko je umiral, je sinu v srce položil besede: »Vidiš, tvoj dom! V tej črni fabriki sem življenje koval, na plečih sem znosil to goro železja, v ognju izžgal sem srce za gospodarja in zate, ostalo je truplo sebi in tebi v napoto«.

»Izterjaj svoj dolg, dokler je še čas, ne čakaj, da še v tebi srce usahne«.

Odšel je v svet Tonč, na Holandsko, a vrnil se je, da počaka pomlad. Dočakal jo je **Tonč Slanič** kot prvi predsedujoči na prvi seji delavskega sveta fabrike.

MAKS VEČKO je stopil na čelo fabrike, prvi predsednik delavskega sveta, neuk, a nikoli pokoren krivici. V analih pa piše: »z domačo koroško besedo odre-

Praznik samoupravljanja v Železarni Ravne.

V soboto, 7. septembra 1985, je bila v športni dvorani pri OŠ Prežihov Voranc proslava 35-letnice samoupravljanja v Železarni Ravne. Slavnostni govornik je bil Albert Vodovnik, predsednik medobčinskega sveta zveze sindikatov za Koroško, v kulturnem sporedu pa so sodelovali: moška pevska zbor Fužinar in Vres, folklorni skupini Železarn Štore in Bratstvo, ravenski harmonikarski orkester ter recitatorja in napovedovalca Danica Kristan in Zdravko Fajmut. Vezno besedilo je napisal Mitja Šipek in ga objavljamo posebej.

Glavna značilnost proslave je bila, da je število nastopajočih presegalo število obiskovalcev. Zato bi do naslednjega jubileja kazalo temeljito razmisлити, KAKO GA PROSLAVITI, da ne bo praznik peščice, ampak vseh ali vsaj večine samoupravljalcev.

M. P.

Beseda tozdo

ALOJZ KNEZ, INDUSTRIJSKI NOŽI:

»REŠITEV JE V DOBRIH STROJIH«

»Glavna ovira za povečanje produktivnosti in boljšo izrabo delovnega časa je bila v našem tozdu zadnja leta zastarelost in dotrajanost strojnega parka. Lani smo imeli zaradi tega 16.000 ur zastojev v proizvodnji, kar je že močno vplivalo na proizvodne in poslovne rezultate in tudi na delovno in tehnološko disciplino. Možnost za izboljšanje stanja smo videli samo v nakupu novih strojev. Celotna delovna organizacija z vodstvom je pokazala razumevanje za naše težave in odobrila sredstva za večji investicijski zamah v letošnjem letu. Sredstva so prispevali še naši poslovni partnerji, predvsem Đuro Salaj, Krško, in tako bomo letos in deloma še v prihodnjem letu dobili deset novih strojev. Večinoma smo jih uvozili iz Češkoslovaške, nekaj pa iz Nemčije, za slednje smo dobili mednarodni kredit IFC.

Novi stroji so za nas velikega pomena. Omogočili nam bodo večjo zanesljivost proizvodnje, s tem pa boljše delovno disciplino in večje zadovoljstvo delavcev. Ti so najbolj zadovoljni, če imajo take delovne priprave, ki omogočajo kvalitetno delo, kakršnega od njih tudi pričakujemo in zahtevamo. Naš kolektiv je mlad, revolucionaren, sprejemljiv za novosti in tudi sposoben zadovoljiti zahteve po kvaliteti proizvodnje, kakršne nam postavljajo tuji in domači kupci. Delavce pa najbolj ujezi, če odpove kak ključni stroj in nimajo dela, ko pridejo na šiht. Veliko se jih vozi od

(Nadaljevanje s 5. str.)

raščal naš ponos — »fabrika«. Vrhovi segajo že nad obzorja, da jih je mogoče opaziti prek morij, opojni vonj po zrelem sadju nosi veter čez celine — kdo nas ne pozna, Korošec in našega kruha, železa in srčne pesmi naše?

Kdo ni slišal za snežna polja in vesel utrip na njih, ko fužinar odloži čelado? Kje ni obrodilo seme naše šole, pa ni pol stoletja mimo?

So mejniki, ki jim čas ni kos in jih rva ne razje. Tak je spomin na deveti dan septembra 1950.

Mejnikov je več, življenje samo jih ponuja, vsi so žlahtni in pomembni in obvezujoči.

Ni poti nazaj, je le naprej in vedno širša mora biti.

Ni ga dneva brez noči in ne smeha brez solza, prav tak je naš fabriški dan, je svetel in teman. Bolj ko nas peste težave, bolj bomo strnili vrste in šli v boj za kruh, za dober glas. Naša moč je v znanju, v zaupanju mladini, v izkušnjah starih mojstrov in predanih borcev. Ključemo vse vas kovače in valjarje, kalilce in jeklarje in vse druge člane naše velike družine: naj ne bo vam žal za trud in žrtvovanje. Vsaka zmaga terja žrtve in kaj so te v svobodi v primeri z onimi v dneh prekletstva in nasilja. A žrtve iz teh temnih časov so rodile nam mejnike, na katere smo tako ponosni. Svoboda ni le beseda, je zaupanje in vera vase in vso našo družbo, je dolžnost, ki nikdar ne mine.

Mitja Šipek

drugod in v takem primeru imajo še probleme s prevozom.

Takim neprijetnostim se bomo, upam, s temi novimi stroji izognili. Ker pa ne bomo imeli več toliko zastojev, nam bo lažje dosegati dobavne roke, ki so bili doslej v proizvodnji za domače kupce še velikokrat nerešljiv problem. Zaradi vsega tega smo si v tozdu za nakup ustreznih novih strojev zelo prizadevali, sam sem vodil tudi pogovore z dobavitelji.

Če stroji in naprave dobro delajo, je organizacija dela lažja, boljši je pretok materiala skozi obrate in hkrati s tem, ko je manj možnosti za nedisciplino, je tudi proizvodnja rednejša in odprema bolj enakomerna. Upam, da nam bo z dopolnjeno strojno opremo uspelo doseči, česar doslej še nismo — enakomernjšo dekadno odpremo.

Novi stroji pa pomenijo tudi veliko olajšanje za vzdrževalce, ki se bodo poslej lahko bolj posvečali preostalim starim strojem in jih, upam, ažurneje vzdrževali.

V našem tozdu delamo izdelke, ki jih tržišče potrebuje, in ker jih znamo tudi dobro narediti, ne občutimo neugodnih gospodarskih gibanj, ki se kažejo npr. v pomanjkanju naročil. Morda le toliko, da kupci naročajo izdelke v manjših količinah in po večkrat. To sicer otežuje organizacijo dela, potrebna je večja fleksibilnost v proizvodnji, smo pa lahko zadovoljni, ker imamo zagotovljeno delo. Zaradi takega načina dela in ker je tržišče, predvsem tuje, slabo raziskano, nam je zelo težko določiti optimalne zaloge materiala. Pri tem se moramo naslanjati le na naročila in obratne naloge, kar pa je premalo, saj so predvsem izvozna naročila vezana na kratke roke, v takem času pa si v naših metalurških tozdih ne moremo zagotoviti vsega ustreznega materiala. Čeprav smo namreč med največjimi porabniki plemenitih jekel v Sloveniji, so količine, ki jih potrebujemo, za zmogljivosti metalurških tozdov daleč preskromne, da bi mogli od njih sproti naročiti posamezne kvalitete.

Čeprav je kakovost dela, kar kažejo dosedanj rezultati, v našem tozdu na dokaj visokem nivoju, pa ni rečeno, da se ne bi mogla še izboljšati. K temu bo gotovo svoje prispevala nova strojna oprema, pripravljamo pa se tudi na ustanovitev krožkov kvalitete.

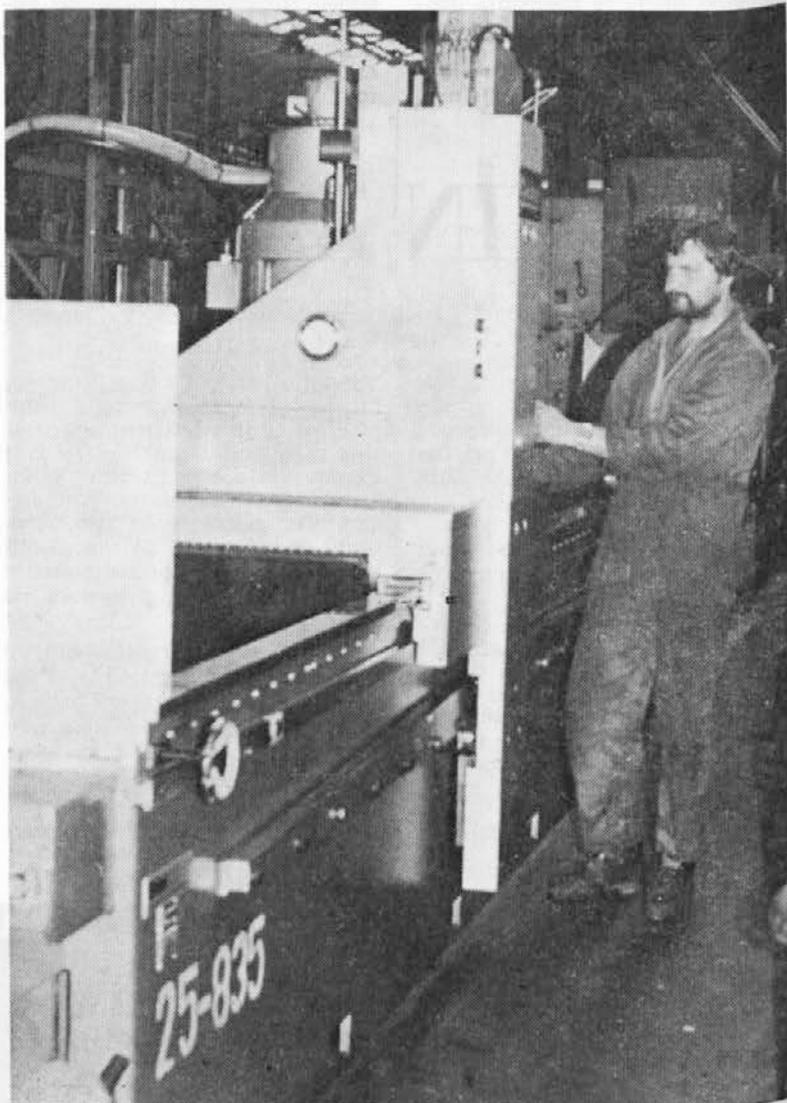
Kot rečeno, so stroji za proizvodnjo zelo pomembni, enako ali še bolj pa so odločilni ljudje — delavci. Naši so to že dokazali. Delovna zavzetost in disciplina je v prvi vrsti odvisna od njih samih pa od neposrednih vodij, ki morajo poskrbeti za primerno delovno vzdušje in znati organizirati delo. Pobude pa morajo prihajati tudi od ravnatelja. Ta mora imeti posluš za težave kolektiva in delavcev, ki morajo občutiti, da je osebno zavzet za delo in disciplino. Opozarjati mora na odklone, saj nikoli ni vse tako dobro, da ne bi moglo biti boljše. Medsebojni odnosi morajo biti obojestransko odprti, tovariški. Nihče ne sme imeti občutka, da nekdo čaka za njegovim hrbtom, kdaj bo storil napako. Pri nas rešujemo probleme s pogovori, osebno in na delovnih skupinah, disciplinski ukrep je zadnja možnost.

V glavnem se delavci zavedajo svojih del in nalog in jih tudi vestno opravljajo, so pa seveda izjeme. Ven-

dar je v našem tozdu težko zahtevati, da bi npr. vsi nehali delati deset minut pred koncem izmene, ko pa v umivalnici in garderobah ni hkrati prostora za vse. Ni pa glavni problem v tem, ali ljudje nehajo delati nekaj

Sistem OD bomo morali še dograditi, vendar bomo morali biti pri tem zelo previdni. Vprašanje je, ali je ukinitve individualnih norm smiselna, saj mehanske obdelave ni mogoče enačiti z metalurško proizvodnjo.

So pa še zunanji dejavniki, zaradi katerih je kak tozd kdaj v boljšem, kdaj v slabšem položaju. Pri nas delamo dovolj dobro, da lahko velik del proizvodnje izvažamo, za to pa

Od novih strojev, kakršen je göckel, si v Industrijskih nožih veliko obetajo

minut prej ali pozneje — ko ni več omejitev individualnega prekoračka norme, posamezniki želijo delati čim dlje, da naredijo čim več — zaskrblijoče je to, da omejujejo čas za vzdrževanje in čiščenje strojev.

Če ima delavec dobro orodje in dober ter vzdrževan stroj, lahko naredi toliko in tako dobro, kot od njega zahtevamo. Za svoje delo pa mora biti primerno nagradjen. Vse to samo po sebi onemogoča nedisciplino.

FRANC HIRTL, PNEVMATIČNI STROJI:

»KLJUB TEŽAVAM DOBRO DELAMO«

»V našem tozdu delamo letos, kljub raznim težavam, sorazmerno dobro. Lanske ukrepe za izboljšanje poslovanja smo sprejeli in tudi zaradi njih se je delovna in tehnološka disciplina precej izboljšala. Narekuje pa jo že samo delo. Zaradi serijske proizvodnje so norme bolj kontrolirane kot v individualni proizvodnji, in če jih delavci hočejo doseči, morajo biti pri strojih. Se še zgodi, da nekateri občasno odhajajo z delovnega mesta, ampak trdijo, da zato, ker takega tempa

si zaslužimo karakteristiko, da smo poslovno slab, neuspešen tozd. Ne oporekamo podražitvi jekla — za železarno kot celoto je vsekakor pozitivna. — Menimo pa, da bi morala družba izvoznike dodatno stimulirati. Če namreč govorimo o plačilu po delu, bi morali imeti tudi mi zagotovljenega dovolj dohodka, da bi bili delavci lahko za kvalitetno delo dovolj dobro nagradjeni.«

celih osem ur ne zdržijo. Na delovne dolžnosti ljudi predvsem opozarjamo, na primere očitne nediscipline pa skušamo vplivati z dodatnimi ukrepi.

Nedisciplino pri nas povzročajo tudi nepravčasne dobave vložnega materiala iz drugih tozdov železarne ali drugih delovnih organizacij. V izdelku monobloka nam večkrat primanjkuje votlosvednega jekla iz uvoza. To povzroča nezadovoljstvo ljudi, ki jih moramo zaradi pomanjkanja ustreznega materiala premeščati

na dela, za katera niso usposobljeni in jih ne opravljajo radi.

Nekateri pa za nedelo izkoriščajo dislociranost oddelkov, ki so raztreseni kar na štirih koncih železarne. Ko bomo zgradili še tretjo halo in bo vsa proizvodnja s pripravo dela in vodstvom tozda na enem mestu, bo ta problem rešen. Upam, da bo to kmalu, saj so tozdi železarne že podpisali samoupravni sporazum o združevanju sredstev za to gradnjo.

To so nekako objektivni dejavniki nediscipline, so pa seveda tudi subjektivni. Vprašanje je, koliko lahko ravnatelj vpliva na delo in vodenje posameznikov. Gotovo je treba večkrat iti od človeka do človeka, se pogovarjati, da lahko ljudje vprašajo, kar jih zanima, in dobijo odgovor na svoje vprašanje.

Kljub takemu načinu dela in prizadevanju za čim ugodnejše počutje delavcev smo v našem tozdu pred časom doživeli prekinitev dela oziroma izsiljeni sestanek. Problem je nastal zaradi novega sistema OP. Delavci v brusilnici in montaži so menili, da si tisti, ki delamo na obdelavi podatkov, ne zaslužimo tako visokega % OP. Hoteli so imeti dodatno informacijo. Še potem, ko sem na delovnih skupinah ponovno obrazložil novi sistem OP, se nekateri niso strinjali, vendar potem, ko smo uredili normative v prid tistih, ki delajo na strojih, niso več kazali nezadovoljstva.

Zaradi alkoholizma v našem tozdu nimamo posebnih problemov, vsaj ni primerov, da bi vinjeni prihajali na štih ali se med delom opijali.

Produktivnost v tozdu bi lahko povečali, ko bi odpravili pomanjkljivosti, ki sem jih omenil prej, predvsem, ko bi imeli vedno na razpolago ustrezen material in orodje. Na žalost pa to ni odvisno od nas, ampak od dobaviteljev in od ustreznih služb v delovni organizaciji. Je pa res, da so ljudje najbolj zadovoljni, če je zagotovljeno delo v vseh fazah proizvodnje in na vseh stroškovnih mestih, kar omogoča tudi dobro realizacijo in OD za vse.

Delo v topilnici smo že močno mehanizirali. Ročno dodajamo le še legure v manjših pečeh.

Zdaj imamo dovolj naročil za vse izdelke, želeli pa bi, da bi Komerciala in RPT pripravila dodatni program pri delih, ki jih imamo v planu, pa še niso realizirana. Za zdaj izpad še nadoomeščamo z drugimi izdelki, vprašanje pa je, kako bo v prihodnje.

V tozdu že precej delamo za izvoz, a radi bi še več. Prav zdaj pripravljamo pošiljko kladiv za Bolgarijo. Prizadevali si bomo tako glede rokov kot glede kvalitete zadovoljiti zahteve kupcev. Doseganje rokov ni povsem v naših rokah, pri kakovosti pa imamo še precejšnje rezerve v tozdu. Včasih naredimo zelo malo izmečka,

a tako raven bi morali dosegati stalno. Vedno bi morali opozarjati na tehnološko disciplino, potrebna je bolj ažurna medfazna kontrola, stalna prisotnost delovodij in služb, odgovornih za to proizvodnjo.

Krožkov kvalitete še nimamo. Dogovarjamo se z vodji delovnih skupin,

da bi jih uvedli, vendar ni odziva delavcev. Ljudje ne marajo sestankov; vsak želi delati in čim bolj presegati normo. V tem vidijo zaslužek.

Glede norme so ljudje zelo občutljivi, novostim ne zaupajo. Skupinska norma pri nas ne pride v poštev, ostane naj še naprej individualna.

VLADIMIR RAC, JEKLARNA:

»DISCIPLINA JE PRI NAS ZELO POMEMBNA«

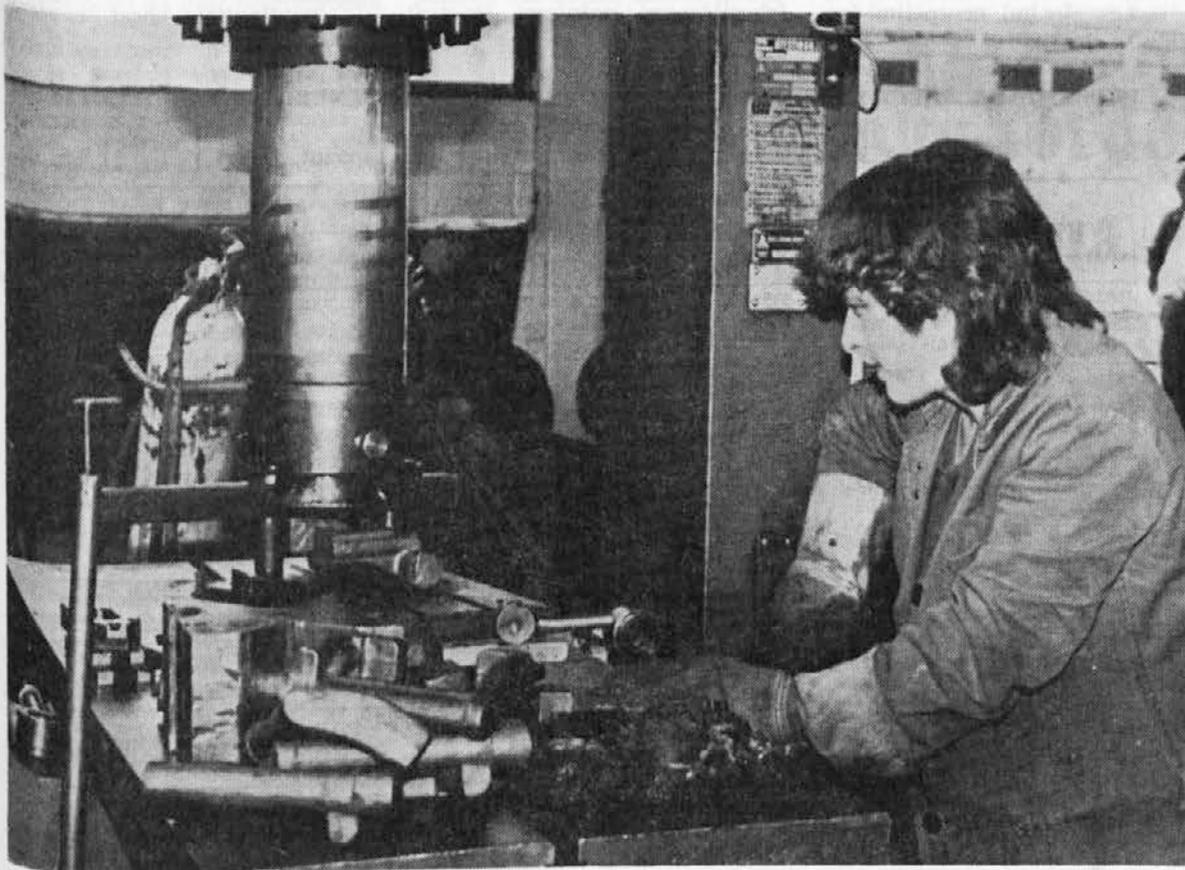
»Vseskozi smo opozarjali nanjo in izrekli disciplinske ukrepe in kazni. Ko pa se je lani jeseni poostrila di-

sciplina v celotni DO, je za nas postalo lažje.

Boljše delo v Jeklarni, večja produktivnost oziroma doseganje plana pa niso sad teh disciplinskih ukrepov, ampak izboljšanja delovnih razmer, novih naprav, reorganizacije in spremenjenega sistema nagrajevanja v tozdu. Vse to je vplivalo na boljše delovno disciplino in omogočilo delovne dosežke, kakršnim smo pričla v letošnjem letu. Z našim delom pa še vedno nismo povsem zadovoljni, še naprej si bomo morali prizadevati za kakovost, nizko specifično porabo energije in za kar najugodnejše finančne rezultate.

Narava dela je pri nas taka, da zahteva disciplinirano delo vseh. Ker so posledice nediscipline hujše, ob kršitvah morda bolj dosledno ukrepamo kot v drugih tozdih. Je pa tudi res, da se v Jeklarni zaposluje več delavcev z manjšo izobrazbo in s tem z manjšo navajenostjo na red in organizirano delo, zato so tudi potrebe po urejanju discipline večje kot drugod.

Predvsem smo ostro postavili zahtevo, da lahko delavec zapusti delovno mesto šele, ko dobi zamenjavo. Če odide npr. žerjavovodja domov brez zamenjave, pa zaradi tega gotove šarže ne morejo izliti iz peči, lahko nastane velika škoda. Predaja dela na delovnem mestu pa je pomembna tudi zato, da se delavca pogovorita o delovni problematiki in stanju naprav. Glede tega se je stanje precej izboljšalo, še vedno pa nismo povsem zadovoljni. Edina pot za izboljšanje je nenehno opozarjanje. Sankcije so pri tem večkrat vprašljive. Ker ni popolne doslednosti, se lahko komu zgodi

V novi hali Pnevmatičnih strojev je delo prijetnejše kot v stari, zahtevno pa je prav tako. Vendar se ženske niti stiskalnice ne ustrašijo.

tudi krivica. Že v enem obratu nima-
vsi vodstveni delavci enakih prij-
mov, kaj pa šele v celotnem tozdu.

Zahteve po disciplini so lahko ostre,
zadoščeno pa mora biti pri tem os-
novni človeški pravici do enakoprav-
nosti, in to na vseh ravneh, v vseh
obratih in na vseh izmenah. Ker je
karakter vodstvenih delavcev razli-
čen, je to težko doseči. Eden je dosle-
den, drugi rad pogleda skozi prste in
zamiži na eno oko. Težko je tudi
disciplinski ukrep izreči vodju, ki po-
pušča. Z nenehnim opozarjanjem se
določena enakomernost v ravnanju z
ljudmi le doseže.

Stimulacija kot nagrada za OP pri
doseganju večjega dohodka in kvali-
tete proizvodnje ima velik vpliv na
delovno disciplino. V Jeklarni smo
višjo stimulacijo dosegli s konkretno
zastavljenimi cilji, medtem ko so v

drugih tozdh in delovnih skupnostih
dvignili OP, ne da bi si prej take ci-
lje zastavili in jih skušali doseči. To
negativno vpliva na razpoloženje in
motiviranost za delo naših delavcev.

Rast kvalitete smo si začrtali po
kvartalnih. V tretjem so bile zahteve
po zmanjšanju neuspele proizvodnje
že tako visoke, da smo le z maksimal-
nim naporom dosegali pozitiven OP.
Vprašanje je, ali bo v zadnjem kvar-
talu še pozitiven. Zaradi tega menim,
da so si v drugih tozdh prehitro po-
večali % OP. Bolj prav bi bilo, da
bi za kak mesec pustili razkorak med
Jeklarno in drugimi.

V Jeklarni peč diktira delo. Dru-
god bi morala biti organizacija dela
taka, da izpolnjevanje delovnih nalog
ne bi bilo odvisno od posameznika,
ampak da bi delo samo narekovalo
ritem. Moralo bi biti tako, da kdor

zahtevanega tempa dela ne bi zmo-
gel, da bi se dal premestiti na sebi pri-
mernejše delovno mesto. Pri nas pa je
sistem tako tog, da ne moreš ukrepa-
ti, četudi vidiš, da nekdo dela ne
zmore.

Delavec bi moral razmišljati, kako
delati, da bi več in bolje naredil, ne
pa, kako bi več zaslužil. Boljše delo
bi mu moralo že samo po sebi prin-
esti večji zaslužek.

Disciplina je razen od delavca sa-
mega najbolj odvisna od prvega na-
drejenega. Če je ta dosleden, si lahko
ustvari delovni način, ki ne dopušča
nediscipline. Avtoriteta pri tem ne
bi smela biti vprašljiva, saj ima vsak
za svoje ukrepe — če le niso krivični
— podporo tudi na višji ravni.

Mojca Potočnik

Energija — pomemben strošek proizvodnje

Kakšen vpliv imajo stroški po-
rabljene energije v našem vsakdan-
njem življenju, občutimo skozi
račune za ogrevanje, električni
tok, vodo, bencin, prevoze ipd.
Zato pri teh porabah že znamo
ukrepati oziroma varčevati. Pre-
malo pa se še zavedamo tega pri
svojem delu v delovni organizaci-
ji (katerikoli) predvsem tudi v
tem smislu, da sleherno porabo
energije skozi kupljene proizvode
plačujemo iz dneva v dan.

V delovni organizaciji je ener-
gija strošek, ki danes v naši žele-
zarni že pomeni več kot 10 %
vseh porabljenih sredstev, v ne-
katerih tozdh pa tudi prek 30 %
(Jeklolivarna), v nekaterih pa tu-
di prek 50 % (Kovačnica) vseh
porabljenih sredstev. To pomeni,
da ravnanje z energijo lahko zelo
pomembno vpliva na dohodkovno
uspešnost oziroma neuspešnost
poslovanja. Iz tega razloga se mi
zdi pomembno poudariti pravil-
nost odločitve delavskih svetov
tozdh Jeklarnе, Jeklolivarne,
Valjarne in Kovačnice, ki so v
okviru dopolnitve meril osebnega
prispevka na predlog tozda Ener-
gija vgradile stimulatívno merilo
za varčevanje z energijo. Delovna
uspešnost, izračunana na podlagi
preverjenega izkustvenega nor-
mativa in doseganja v Wh/kg
(kWh/t), lahko pomembno vpliva
na OD vseh, ki imajo delež OD
izračunan na tej podlagi in seve-
da tudi posredno na OD vseh de-
lavcev železarne, če ob obvlado-
vanju stroškov tudi zaradi zmanj-
šane porabe energije ugotovimo
višji dohodek. To je in mora biti
naš stalni cilj. Količina pridela-
nega dohodka, predvsem pa čiste-
ga dohodka, pa sta naš danes (OP
in SSP), predvsem pa naš jutri
(poslovni sklad, rezervni sklad).

Na porabo energije v DO vpli-
va vsak delavec, vendar pa so
vplivi glede na porabljeno ener-
gijo zelo različni: od razsvetljave,
higienske tople vode, toplote za
ogrevanje prostorov do porabe
zemeljskega plina in električne
energije v Valjarni, Kovačnici,
Jeklolivarni oziroma Jeklarni in
drugod.

V celoti in grobo gledano pa je
pri ravnanju z energijo pomemb-
no, da vloženo energijo čim bolj-
še izkoristimo. To je v enem delu
vsebinska, ki je ne moremo oprede-

liti kot varčevanje, temveč je tre-
ba pri delu preprečevati razsipa-
vanje, **razmetavanje** z energijo ali
po koroško povedano »**frokanje**«.

Takšnemu odnosu smo se doma
v nekaj letih višjega vrednotenja
energije znali odpovedati, pri delu
pa nam to še ne gre preveč do-
bro od rok zaradi naivne misel-
nosti, da tega ne plačamo. Pa to
sploh ni res; plačamo in plačuj-
emo vsak dan. Celotno energetsko
bilanco Jugoslavije, katere delež
je energetska poraba v delovni
organizaciji, moramo plačati tako,
kot vso doma porabljeno
energijo. Zato je zelo pomembno,
da se ozavestimo, da se spopade-
mo s stroški proizvodnje, posebej
še s stroški, ki jih povzročamo z
nenamensko rabo energije, ki se
v naši železarni izraža:

— z nekvalitetnim in slabo sor-
tiranim vložkom

— z zgrešenimi, neuspešnimi šar-
žami in izmetom v Jeklarni

— z zavlačevanjem šarž (če to
ni neizogibno)

— z zapoznelim prevozom in
prevzemom vročih ingotov v Va-
ljarni in Kovačnici

— s kakršnikoli izmečkom in
neuspele proizvodnjo

— s količinsko neustreznim za-
laganjem ogrevnih, žarilnih in
kalilnih peči

— s slabim gradbenim, stroj-
nim in elektro vzdrževanjem
energetskih proizvodnih, trans-
portnih in porabnih agregatov

— s prevelikim obsegom mrt-
vih tekov ali preobremenjevan-
jem proizvodnih in transportnih
sredstev

— s preveliko gonjo za tonami
jekla brez premisleka, koliko ki-
lovatov bomo zanje porabili

— s prekoračevanjem hitrosti
vozil in nepotrebnimi ali slabo
izkoriščenimi vožnjami (znotraj
in izven DO)

PRIMERJAVA SPECIFIČNE PORABE TOPLOTNE PRIMARNE ENERGIJE ZA POLLETJE 1984—1985

(elektro energija, zemeljski plin, butan-propan, mazut, koks)

T O Z D	Proizv. poll. 84		Spec. por. poll. 84		Proizv. poll. 85		Spec. por. poll. 85		Indeks 6 : 3	Indeks 5 : 2	Indeks 4 : 1
	t	10 ⁶ Wh	Wh/kg	Wh/kg	t	10 ⁶ Wh	Wh/kg	Wh/kg			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9		
xxx JEKLARNA	111 862	85 545,250	765	122 660	96 921,919	790	103,3	113,3	109,7		
JEKLOLIVARNA	5 707	30 438,444	5 334	5 297	27 239,650	5 142	96,4	89,5	92,8		
VALJARNA	114 568	132 617,616	1 158	126 999	131 401,662	1 035	89,4	99,1	110,9		
-vložek	136 280	132 617,616	973	150 212	131 401,662	875	89,9	99,1	110,2		
KOVAČNICA	18 080	91 318,778	5 051	18 513	91 729,302	4 955	97,3	100,4	102,4		
-vložek	54 789	91 318,778	1 667	65 515	91 729,302	1 400	84,0	100,4	119,6		
JEKLOVLEK	4 805	845,150	176	4 723	1 083,464	229	130,1	128,2	98,3		
KALILNICA	2 595	3 783,722	1 458	3 158	4 053,586	1 284	88,1	107,1	121,7		
ORODJARNA	199	228,510	1 148	233	207,836	892	77,7	91,0	117,1		
STROJI IN DELI	3 630	991,259	273	966	962,447	243	89,0	97,1	109,3		
PNEVMATSKI STROJI	269	360,226	1 339	252	607,285	2 409	187,9	168,6	93,7		
INDUSTRIJSKI NOŽI	780	2 727,287	3 497	695	2 764,465	3 978	113,8	101,4	89,1		
VZMETARNA	3 334	9 655,909	2 896	2 629	6 947,014	2 642	91,2	71,9	78,9		
DELOVNA ORGANIZ.	265 829	463 498,303	1 744	289 125	471 557,688	1 631	93,5	101,7	108,8		

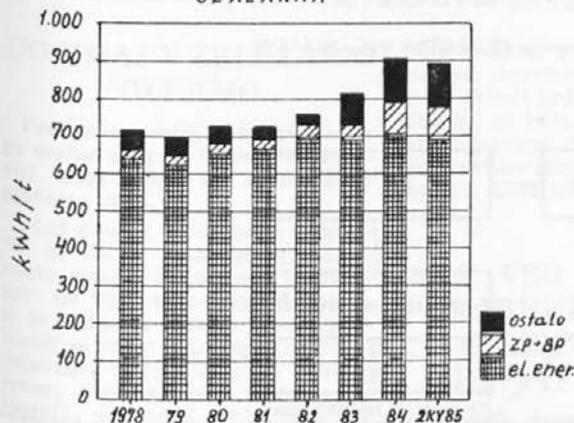
TOZD	POLLETJE 1984				POLLETJE 1985				Spec. por. el. za talj. pog. el.	Spec. por. el.
	Proizv. talj. talj. talj.	Elekt. za talj. talj. talj.	Pogonska elektr. el. za talj. talj. talj.	Spec. por. el. za talj. talj. talj.	Proizv. talj. talj. talj.	Elekt. za talj. talj. talj.	Pogon. el. za talj. talj. talj.	Spec. por. el. za talj. talj. talj.		
	t	10 ⁶ Wh	10 ⁶ Wh	Wh/kg	t	10 ⁶ Wh	10 ⁶ Wh	Wh/kg	Wh/kg	
xxx JEKLARNA	111 862	75317,840	3043,040	673	122 660	79714,308	5283,820	650	43,1	

Indeks spec. por. toplote elektro energije za taljenje 85 : 84 = 96,6

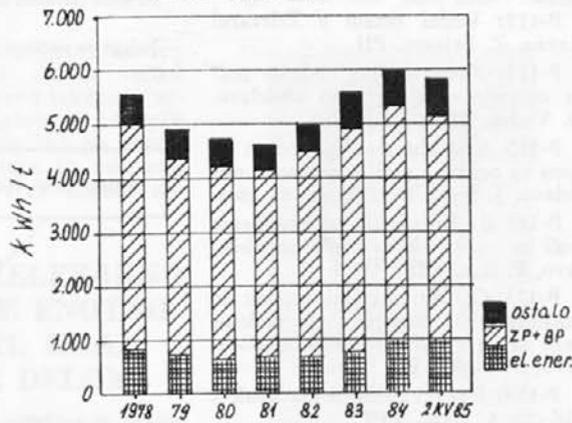
Indeks spec. por. toplote pogonske elekt. energije 85 : 84 = 158,5

Specifična poraba energije v kWh/t

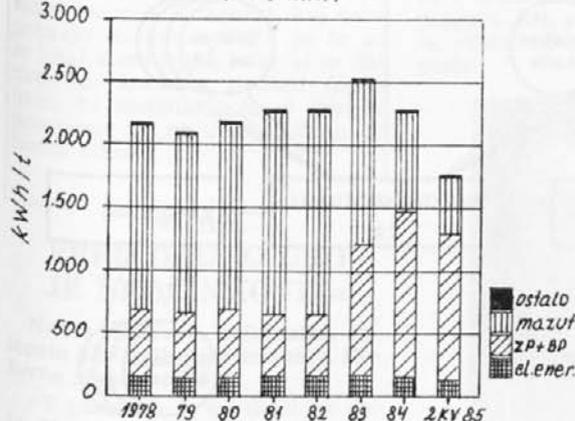
JEKLARNA

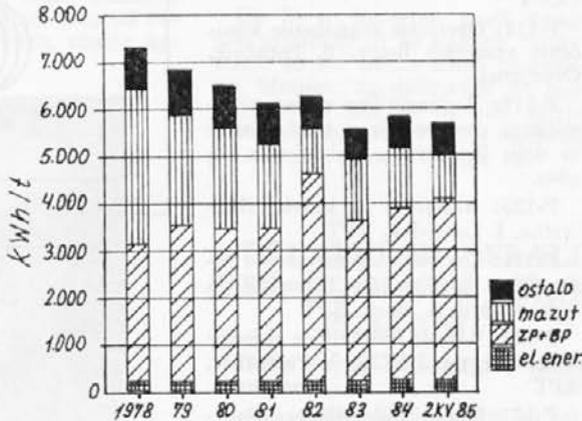
JEKLOLIVARNA

VALJARNA

KOVAČNICA

— večje medsebojne povezanosti porabnikov in oskrbovalcev z energijo.

V Jeklovleku, Industrijskih nožih in Pnevmatičnih strojih je opazno odstopanje navzgor v specifični porabi energije zaradi nedoseganja planske proizvodnje, glavni delež pa nosi neproizvodna poraba energije, toplota za ogrevanje prostorov in elektrika. To je še posebej obremenilo tozrd Pnevmatični stroji zaradi dodatne porabe v novih prostorih. V tozdu Jeklarna je upadla spec. poraba metalurške, pa znatno porasla poraba pogonske elektroenergije, kar je glede na spremembo tehnologije logično, vendar pa s skupno specifično porabo ne bi smeli biti zadovoljni.

Drugi del vsebine pa je povezan z večjimi denarnimi vlaganji v racionalizacijo toplotehničnih tehnoloških procesov, ki se lahko uresničijo skozi:

— izgradnjo kvalitetnejših industrijskih peči z računalniško vodenimi procesi ogrevanja in toplotne obdelave in vgrajenimi napravami za izkoriščanje odpadnih toplot

— rekonstrukcijo obstoječih peči s ciljem približevanja kompletne opremljenosti peči tako v smislu procesnega vodenja kot v smislu izkoriščanja visokotemperaturnih odpadnih toplot

— evidentiranje vseh virov odpadnih toplot (kataster) in programsko začrtano in financirano njihovo zajemanje in izkoriščanje

— vodenje naše proizvodne in cenovne politike, tako da bomo spoznali, katera naša jekla oziroma proizvodi so energetskega rentabilni, kateri so kljub energetski porabi še konkurenčni, kateri pa

zaradi energetske porabe ne prinašajo več dohodka.

Premaknilo se je. Ne pustimo, da se ustavi, ker še lahko stisnemo. Ne smemo pa dovoliti, da bi se začelo premikati nazaj. V celotni delovni organizaciji smo trenutno zadovoljni, saj smo v polletju na grobo, laično izračunano na energetskega področju

prihranili okoli 400 milijonov (novih din), če primerjamo lanskoletno in letošnjo polletno skupno proizvodnjo in obe specifični porabi. To pa je že nekaj. Pa splačalo se bo, nekaj že danes, nekaj pa jutri. Živimo tudi za jutri, mar ne?

Lojze Janežič

Projektne naloge kot del usmerjanja razvoja

V naši železarni že deset let razvijamo projektno organizacijo, ki je sestavni del usmerjanja razvoja izdelkov, tehnologije, kontrole kakovosti, energetike, AOP, trga, organizacije. V tem času, ko bi morali vse dane strokovno-razvojne kapacitete čim bolj angažirati, pa opažamo določen zastoj. Ta je posledica pomanjkanja strokovnih kadrov, ne dovolj konkretiziranih ciljev razvoja, premajhnih sredstev za raziskave in razvoj. Predvsem pa moramo osvojiti sistem enotnega odločanja ter odgovornosti za pravilno izbiro razvojnih nalog in organizacijo izvršitve. Poleg tega delamo na mnogih raznovrstnih nalogah, roki dokončanja so praviloma prekoračeni in se nemalokrat zgodi, da ob zaključku naloge za uporabnika ta ni več aktualna. Predvidena sredstva se s tem seveda prekoračijo, pa tudi zaradi velikega števila nalog se tako razdobjo, da ne dajo pričakovane učinka.

Glede na to, da smo v železarni že l. 1974 sprejeli Projektno organi-

zacijo za usmerjanje in razvoj projektne naloge in da še do sedaj nismo zagotovili vseh pogojev za njeno funkcioniranje, ampak le nekaj delnih oblik, se takemu stanju ne smemo čuditi.

Naredimo kratko analizo — pogledimo, kaj imamo:

— okrog 70 skupin, ki delajo na projektne nalogah

— 22 strokovnih timov (s programi dela), ki pokrivajo večino področij dela v železarni, kot so: za prenos znanja, usmerjanje tehnične propagande, projektno organizacijo, mehanizacijo, avtomatizacijo in robotiko, standardizacijo, neuspelo proizvodnjo, jeklarstvo, livarstvo, računalništvo, vroče in hladno plastično predelavo, toplotno obdelavo, industrijske nože, pnevmatiko, stroje, dele ter orodja, varilstvo, energetiko, analize predpise...

— raziskovalne skupine za področja jeklarstva, livarstva, vroče in hladne plastične predelave, toplotne ob-

delave, raziskave lastnosti jekel, razvoj izdelkov, razvoj novih tehnologij in proizvodnih postopkov, energetike, računalništva, elektronike in robotike...

— službo, ki raziskuje potrebe (sedanje in v perspektivi) trga

— deloma sodobno opremo laboratorijev

— računalniško opremo in usposobljene kadre

— konstrukcijske biroje

— namenska (združena) sredstva za razvoj in raziskave

— razvito sodelovanje in povezavo z inštituti in fakultetami in še bi lahko naštevali.

Kot vidimo, imamo veliko (več kot v marsikateri drugi podobni DO) in lahko bi bili s tem tudi zadovoljni. Zaostreni pogoji gospodarjenja, ki se bodo še stopnjevali, pa nas silijo, da smo kritični in rečemo, da smo kljub vsemu premalo učinkoviti, dosledni, premalo organizacijsko povezani.

Bodočnost temeljnih organizacij in s tem delovne organizacije je predvsem odvisna od vrste izbranih razvojnih nalog.

Možnost, kako se odločiti za pravilno izbiro nalog, nam kaže shema.

Prav tako je nujno:

— da se dosledno držimo priporočkov, usmeritev in pravil, ki so predpisana za vodenje projektne organizacije

— da selektivno izbiramo naloge, združujemo sredstva in raziskovalne resurse

— da damo večji poudarek zaposlovanju in razvoju kadrov, ki delajo na razvoju

— da tekoče spremljamo napredovanje dela in nastale stroške na projektih, povezujemo in koordiniramo delo strokovnih timov, raziskovalnih skupin, skupin ki delajo na projektne nalogah — z oblikovanjem projektne sekretariata Železarni Ravne.

V nadaljevanju je podan pregled projektne naloge (P), ki so v delu oz. so bile zaključene v l. 1985 (vrstni red: št. projekta, naslov, vodja, tozdu):

P-17: Ventilna jekla, I. Kos, RPT

P-42: Obnova proizvodnih energetskih naprav v Železarni Ravne v zvezi s perspektivnim razvojem železarnice, D. Vodeb, PII

P-60: Projekt obrabno obstojne litine, S. Lenasi, RPT

P-61: Računalniško vodenje skladišča gredic, J. Šegel, Del. skupn. za gosp.

P-62: Strojno ravnanje industrijskih nožev, J. Gnamuš, RPT

P-65: Računalniško vodenje procesov na globinskih pečeh, J. Šegel, Del. skupn. za gosp.

P-66: Osvajanje toplotne obdelave za žage in diske od dim. Ø 300 — Ø 2000 mm, J. Gnamuš, RPT

P-71: Zaščita pri toplotni obdelavi, C. Barbič, Kalinica

P-72: Računalniško krmiljenje proizvodnje v Železarni Ravne, J. Žnidar, Del. skupn. za gosp.

P-73: Računalniško krmiljenje proizvodnje v Valjarni, E. Kocuvan, Del. skupn. za gosp.

P-75: Razvoj vpenjalnega sistema in opreme za nerjavne armature, S. Strmčnik, Armature

P-76: Osvajanje in preizkušanje novih orodij ter izpolnjevanje kakovostne problematike, J. Pratnecar, RPT

P-81: Osvajanje hidravličnega vrtnega kladiva, K. Fras, RPT

P-82: Dispečerski center za energijo, D. Vodeb, PII

P-83: Avtomatizacija delovnih postopkov v čistilnici jeklotitine, J. Breznik, Jeklotilvarna

P-85: Računalniško podprto krmiljenje proizvodnje v tozdu Industrijski noži, A. Kranjc, Del. skupn. za gosp.

P-87: Razvoj nerjavnih ventilov za kriotehniko, T. Pratekar, RPT

P-88: Osvajanje kovanja vencev za Famos, F. Poberžnik, RPT

P-90: Osvajanje krogelnih ventilov, T. Pratekar, RPT

P-91: Osvajanje loputastih ventilov, S. Strmčnik, Armature

P-93: Računalniško podprto konstruiranje, A. Kranjc, Del. skupn. za gosp.

P-94: Osvajanje novih compound jekel, J. Gnamuš, RPT

P-94 A: Optimizacija vložka za nože iz compound materiala, J. Gnamuš, RPT

P-95: Optimizacija in vrednotenje tehnoloških postopkov za nerjavne armature, F. Hrastnik, RPT

P-96: Osvajanje hidravličnega razbijalnega kladiva RRH 30, T. Pratekar, RPT

P-98: Naftna industrija, T. Pratekar, RPT

P-98 A: Avtomatizacija varjenja težkih cevi in vrtnih cevi za naftno industrijo, A. Godec, Jeklovlek

P-98 B: Osvajanje proizvodnega programa delov za naftno industrijo, J. Pratekar, RPT

P-99: Osvajanje vrtnih kron Ø 88 za pnevmatična globinska kladiva, M. Lečnik, RPT

P-100: Optimizacija proizvodnje orodij za kovaški stroj, S. Lenasi, RPT

P-105: Osvajanje kristalizatorjev za EPŽ, M. Švajger, RPT

P-107: Avtomatizacija kaljenja segmentov, T. Pratekar, RPT

P-109: Projekt razvoja pnevmatike, T. Pratekar, RPT

P-110: Uvajanje ponovne tehnologije v jeklarni II, A. Lesnik, Jeklarna

P-110 A: Uvajanje ponovne tehnologije v jeklarni I, A. Lesnik, Jeklarna

P-112: Vodni sistem v Železarni Ravne, Z. Erjavec, PII

P-113: Računalniško vodenje peči za ogrevanje in toplotno obdelavo, D. Vodeb, PII

P-113 A: Računalniško podprto sistem za ogrevne peči in toplotno obdelavo, J. Šegel, Del. skupn. za gosp.

P-113 B: Regulacija in krmiljenje peči za ogrevanje in toplotno obdelavo, F. Rus, ETS

P-113 C: Matematični modeli in optimizacijski postopki za vodenje peči za ogrevanje in toplotno obdelavo, D. Vodeb, PII

P-114: Razvoj globinskega kladiva GK-20, A. Knez, RPT

P-115: Odprava vibracij in hrupa pri sekalnih kladivih, A. Knez, RPT

P-117: Osvajanje nerjavnih prirobnic PO DIN 2633 PN 16 iz jekla Č4574

P-118: Osvajanje tehnologije koničnja vzmetnih listov, B. Potočnik, Orodjarna

P-119: Računalniško podprto krmiljenje proizvodnje v tozdu Stroji in deli, B. Kotnik, Del. skupn. za gosp.

P-120: Armature za jedrske elektrarne, I. Lakovšek, RPT

P-121: Osvajanje adapterjev za hidravlično kladivo tipa tamrock in Atlas Copco, A. Knez, RPT

P-122: Razvoj hidravlične sklopke in zavore tip HSZ25, J. Pratekar, RPT

P-123: Razvoj hidravličnega amortizerja pahov pri stiskalnicah, J. Pratekar, RPT

P-124: Razvoj manipulatorja za kovaške stroje, J. Pratekar, RPT

P-125: Avtomatizacija proizvodnje segmentov za krožne žage, T. Pratekar, RPT

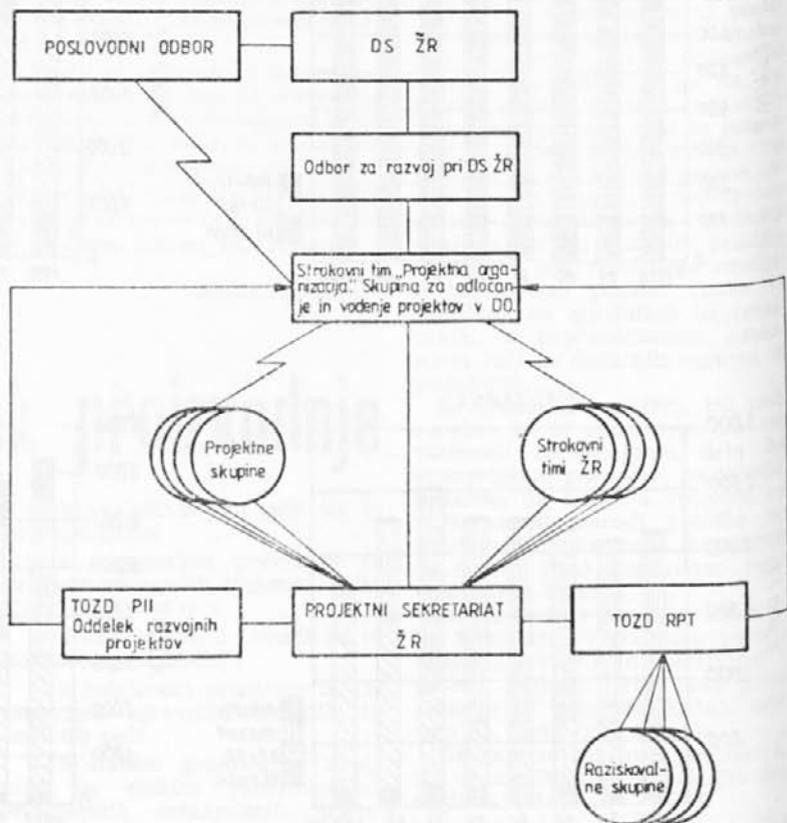
P-126: Materialno poslovanje — določitev sistema, vodenja in nadzora nad izvajanjem projekta, A. Verčič, Del. skupn. za gosp.

P-126 A: Materialno poslovanje — projektiranje koncepta mat. poslovanja in izdelave računalniških programa

ODGOVORNOST ZA IZBOR RAZVOJNIH NALOG IN ORGANIZACIJA IZVRŠITVE

Za izbor razvojnih nalog je odgovorna LINIJSKA ORGANIZACIJA.

Naloge pa izvršimo s pomočjo PROJEKTNE ORGANIZACIJE.

mov in predpisov za uvajanje v službe, M. Kristan, Del. skupn. za gosp.

P-127: Induktivno segrevanje s 50 Hz, J. Bratina, ETS

P-128: Osvajanje prenosne lafete PL 1200 (1600), A. Knez, RPT

P-129 A: Uvajanje MF v Železarni Ravne — za poslovno dokumentacijo, M. Gerdež, Del. skupn. KSZ

P-129 B: Uvajanje MF v Železarni Ravne — za tehnično dokumentacijo, I. Lakovšek, RPT

P-130: Projekt centrifugalne črpalke, T. Pratekar, RPT

P-131: Vpliv mehansko obdelane površine na dinamično obstojnost in širjenje razpok, M. Zajc, SiD

P-132: Program zamenjave osnovnih sredstev v tozdu Stroji in deli, M. Senica, SiD

P-133: Uvajanje zaščitne atmosfere v peči za toplotno obdelavo, A. Gerčič, RPT

P-135: Uvajanje grupne tehnologije v Železarni Ravne po metodi binarne matrike, J. Pratekar, RPT

P-136: Pridobitev atestov za plinske armature, Đ. Dobi, RPT

P-137: Osvajanje kladiv HRK TRH 800, HRK TRH 450, A. Knez, RPT

P-138: Osvajanje HVK 23, A. Knez, RPT

P-139: Osvajanje vodila za gosenično lafeto, A. Knez, RPT

P-140: Osvajanje lafete goseničarja, A. Knez, RPT

P-141: Osvajanje vrtnih drogov za hidravlična kladiva, A. Sirovina, RPT

P-142: Osvajanje avtomatske krožne žage, P. Ribič, Kovinarstvo

P-143: Razvoj kosilniškega grebena, A. Marcen, Kovinarstvo

P-145: Izdelava nožev za American Custom Co. INC, P. Ribič, Kovinarstvo.

Služba za standardizacijo
Boris Jocič

RESNICI

Tri stvari so najtežje: ohraniti skrivnost, pozabiti razočaranje in koristno uporabiti prosti čas.

Naravne nesreče niso nič hujše, kot so bile včasih, toda danes je več reči, ki jih lahko uničijo.

Nova čistilna naprava v jeklarni I je učinkovita

DELAVCI IMAJO BESEDO

DO KDAJ V ŽELEZARNI DELAMO

Preden zapustiš delovno mesto, ga moraš pospraviti in sebe spraviti. Zato točno do konca šihta nihče ne dela.

Med novimi aktualnimi nalogaми, ki jih je delavski svet železarn sprejel 29. avgusta letos, je spet na vidnem mestu disciplina, ki še vedno ni zadovoljiva. Pri izhodih se sicer zbira opazno manj delavcev, so pa zato še zmeraj precej pred koncem šihta posamezniki za vogali, po halah stroji ustavljeni, po pisarnah mize pospravljene.

V petih slučajno izbranih tozdih in delovni skupnosti smo se pozanimali, do kdaj pri njih delajo, zakaj »samo« do takrat, kaj nato počnejo do konca šihta in če so že kdaj razmišljali, kako bi se dal tisti čas koristno izrabiti (npr.: imeli bi sestanke), če si seveda priznamo, da ne delamo čisto do konca šihta.

»ČAS PRED DRUGO URO JE NEUČINKOVIT«

Nežka Šisernik, referentka internih plačilnih instrumentov, Delovna skupnost PFS:

»V pisarnah se do dveh ne dela. Malo smo že vsi utrujeni, malo je tisto pričakovanje, da čimprej prideš domov, kjer te čaka druga obveznost. Znano je, da se efektivno dela največ šest ur, več ne in čas pred drugo uro je med tistim, ki ni učinkovit. Nemogoče je delati vseh osem ur, to je preveč, ker smo obremenjeni še z drugimi zunanji skrbmi, ne le s fabriškimi. Mogoče bi pri nas lahko začeli razmišljati o tem, da bi delali npr. le šest ur, pa tisti čas bolj efektivno. Da ne bi tudi pri šesturnem delovnem dnevu uro ali pol ure prej začeli pospravljati, bi morali posebej paziti. Organizacija dela bi morala biti takšna, da bi te silila k delu vseh šest ur.

Nežka Šisernik

Ce bi zdaj, ko delamo osem ur, zadnje pol ure imeli kakšne organizirane dejavnosti, bi po mojem mnenju dobro izkoristili čas pred koncem šihta, še zlasti če priznamo, da se sredi delovnega časa sestanki kar preradi zavlečejo. Sestanki bi tako bili kratki, jedrnat, seveda pa bi morali biti

tudi vnaprej pripravljeni. Menim, da se nevarnosti, da bi veliko prej nehali tudi pred takšnimi sestanki, ni bati. Sploh po ukrepih se je namreč disciplina po pisarnah veliko izboljšala. Pa ne samo zaradi ukrepov, tudi zaradi zavesti.«

»ZA VSO ŽELEZARNO NI MOGOČE ENOTNO DOLOČITI, KDAJ NEHATI Z DELOM«

Herman Sovič, orodjar v tozdu Orodjarna:

»Pri nas gremo iz hale pet minut do dveh. Pet minut je ravno dovolj časa, da se umiješ, saj gneče v garderobi ni. Kdaj začnemo pospravljati, pa je odvisno od dela, včasih ob pol dveh, včasih kasneje.

Herman Sovič

Menim, da je nemogoče za celo železarno določiti, koliko minut pred odhodom naj bi nehali delati, ker so vrste del zelo različne. Že pri nas je to različno, pa čeprav smo en tozdu.

Da kdo kdaj ne izkoristi zupanja, poskrbi mojster, ki včasih prekontrolira garderobo. To je dobro, čeprav menim, da je izraba delovnega časa, tudi proti koncu šihta, največ odvisna od delavcev samih. Takoj po uvedbi ukrepov se nam je zdelo paziti na minute do ure prisiljeno, potem pa smo začeli ugotavljati, da je res neumno prej zapuščati delovno mesto in se kje potikati.«

»VZDRŽEVALCI NIKOLI NE VEMO, KDAJ BOMO ŠLI DOMOV«

Franc Merzdovnik, ključavničar specialist v oddelku TPV, tozdu Energija:

»Vzdrževalci pravzaprav nikoli ne vemo, kdaj bomo šli domov. Po telefonu moramo biti dosegljivi tudi še minuto pred koncem izmene. Kdaj nemo, če ni kaj izrednega, je odvisno od dela, ki ga opravljamo. Včasih se greš dvajset minut prej kopat, navadno pa deset minut prej umivat. Toda to še ne pomeni, da zapustiš delovno mesto, saj si še vedno dosegljiv, in tudi že spravljen še lahko greš pazit na agregate. To pa je pri nas važno. Važno je tudi, da kaj narediš, ne toliko minute, čeprav je prav, da je red. Če bo-

Franc Merzdovnik

mo popuščali pri malenkostih, bo nered tudi pri velikih rečeh.

Da bi v minutah pred drugo uro organizirali še kakšne dejavnosti, se mi ne bi zdelo posrečno. Menim, da delavcem po sedmih urah dela ne bi bilo zanje. Sicer pa imamo pri nas sestanek od 13. ure dalje vsakega 15.«

»DELAVCI BI DELALI VEČ, ČE BI BILI BOLJE PLAČANI«

Maks Peruš, delovodja v tozdu Vzmetarna:

»Od mene kot delovodja ni odvisno, kdaj delavci nehajo delati in se grejo spravljati. Reda, da prej kot petnajst minut do dveh ne morejo iz hale, se držijo sami od sebe. Tudi ni tako narobe, če si še kakšno minuto prej oddahnejo ali počistijo okrog sebe. Seveda bi lahko tisti čas izkoristili za kakšne sestanke, lahko bi kaj prebrali...»

Maks Peruš

Toda v glavnem jaz mislim tako: če bi bili delavci boljše plačani, bi delali več, tudi čisto do dveh. Ker zaslužijo premalo, naredijo tisto, kar pač morajo. Jaz rečem, da so delavci v našem tozdu pošteni, samokritični, a tudi upravičeno nezadovoljni.«

»NI MOGOČE, DA BI ZAPUSTIL DELO, KO DOSEŽEŠ NORMO«

Matija Nerad, brusilec v Industrijskih nožih:

»Navadno delamo do pol dveh, potem začnemo čistiti stroje. Tako je pri nas že ves čas, ne šele

po ukrepih. Končamo nato okrog pet minut pred drugo uro, in se gremo spravit. Iz garderob gremo, ko zatuli. Tak je red, če delaš na normo.

Seveda pa je veliko odvisno od zavesti vsakega posameznega delavca. Če si zavesten, veš kaj narediti. Jaz se obnašam tako, kot sem se naučil v starih časih. Za druge ne morem kaj reči, ker se zanimam za sebe.

Matija Nerad

Da bi zapustil delo, ko dosežeš normo ali jo presežeš, kolikor se ti pač zdi, je nemogoče. Disciplina je disciplina, red mora biti. Sicer pa se delo v hali zmeraj najde, tudi če normo dosežeš že precej pred koncem šihta.«

»VALJARJI SE ZAVEDAMO, DA JE ŠKODA VSAKE MINUTE«

Branko Golob, valjar na srednji progi v Valjarni:

»Da lahko valjarji z delom nemo deset minut do izteka šihta, malicamo samo dvajset minut. Drugače je, če ti čas za počitek pade na zadnje pol ure, ko se greš umivat že ob pol dveh.

Tako je pri nas že ves čas, ne le zdaj po ukrepih. Naša zavest je visoka, zavedamo se, da je škoda vsake minute, ko peč stoji in ko ne valjamo. Zato se trudimo in imamo tudi dobre rezultate.

Branko Golob

Menim, da mora v takšni organizaciji, kot je naša, nujno biti red, tudi pri minutah. Za vse mora biti enak, drugače ena izjema takoj potegne za sabo množico.

Organizirana dejavnost v počivalnem času pri nas ne pride v poštev. Takrat, ko je čas za počivanje, počivamo, drugače pa delamo. Mi delamo.«

Helena Merkač

Pri vsakem delu smo lahko ustvarjalni

Predvsem v zadnjem letu dni smo delavci v železarni postopoma sprejeli za svojo ugotovitev, da lahko (vsak zase in vsi skupaj) pri delu dosežemo še več. Poslovni rezultat celotne delovne organizacije lahko izboljšamo na vrsto različnih načinov. Mnogi od njih so od lanske jeseni do danes že dali vidne rezultate. O tem smo vsi kar dobro obveščeni, pa tudi pri OD se to pozna. Na svoj OD in na uspeh železarne lahko torej vpliva vsak posameznik. Ena izmed učinkovitih poti je tudi ustvarjalna dejavnost zaposlenih.

O ustvarjalni dejavnosti, inventivni dejavnosti, krožkih kvalitete, akciji predlagaj kaj koristnega, smo že veliko slišali. Prav zato se nam zdi normalno, da skušamo vsi, ki v železarni delamo — in ne le delavci v strokovnih službah — resneje razmišljati o delu, ki ga opravljamo. Težave in probleme, s katerimi smo se soočali tudi v preteklih letih, skušamo sedaj tudi sami analizirati, reševati, nekemu sporočiti. Vsak človek najboljše pozna svoje delo. Veliko zamisli in predlogov lahko ima za njegovo spremembo in izboljšanje. Rečemo lahko, da je vsak delavec strokovnjak za svoje delo. O njem ve več kot kdorkoli drug. Njegovo znanje, ki je lahko tudi skrito, saj se ga ne zavedamo vedno, je pomemben pripomoček pri iskanju rešitev za probleme, ki nastajajo pri delu.

Znanje, ki ga imamo vsi zaposleni, ni dovolj izkoriščeno. To je celo večji problem kot neznanje. Delati moramo boljše in pametneje, k čemur lahko sami pripomoremo. Večjo poslovno uspešnost in delo, ki nam bo nudilo več osebnega zadovoljstva, bomo dosegli z ustvarjalnostjo čim večjega števila zaposlenih na vseh področjih.

V svetu in tudi pri nas se je že uveljavilo spoznanje, da zaradi napredka znanosti in tehnologije ter vse večje specializacije poklicev in znanj posameznik sam zase ne more dosegati tako dobrih rezultatov kot v skupini, kjer se lahko posvetuje. Skupina, sestavljena iz ljudi različnih poklicev in znanj, omogoča s pomočjo metodičnega dela ugotavljanje različnih dejstev boj mnenj, posvetovanj in razpravo ter končno nekaj predlogov možnih rešitev, čemur mora slediti izvedba.

Naša delovna organizacija namenja v zadnjem obdobju precejšnjo pozornost ustvarjanju in razvoju ustvarjalne klime med zaposlenimi. Med drugimi aktivnostmi so se odvijali tudi seminarji, ki naj bi zaposlene poučili, kako uporabiti prikrto znanje, ki ga imamo, in tako preiti »od žuljev na rokah k žuljem na možganih.«

V prvi polovici letošnjega leta so potekali v organizaciji Ekonomskega centra iz Maribora seminarji o ustvarjalnem delovanju množic po metodi USOMID. Glavni poudarek je bil dan metodološkemu pristopu k inventivni dejavnosti.

Ekonomski center v sodelovanju z VEKS iz Maribora prireja te seminarje po Sloveniji že 4 leta. Pri nas je bil izveden že 104. seminar po vrsti. Cilj teh srečanj je vzpodbujanje za ustvarjalno delo. Seveda se ne delijo recepti, ampak se dajejo usmeritve, kako izkoristiti neizrabljeno, blokirano znanje, spodbuditi razmišljanje, doseči več sodelovanja in manj življenja na ukaz. Pomembno je vedeti, da je neumna le tista misel, ki ni izrečena — zaradi tega se izgubi veliko dobrih idej, znanje posameznika pa se ne uporabi in posreduje naprej.

Posadka

Skrb za zelenje

Metoda USOMID je lahko neposredno povezana z ustanavljanjem krožkov kvalitete, kar v železarni že uspešno izvajamo. Seminarjev se je udeležilo 165 udeležencev iz železarne v pomladanskem delu, jeseni pa se bo tečaja udeležilo predvidoma še 60 udeležencev.

Pomembno je, da čim več zaposlenih osvoji takšen metodičen način skupinskega ugotavljanja in reševanja problemov, saj bo le tako mogoče doseči določene rezultate. To velja tako za obstoj krožkov kvalitete kot za druge oblike ustvarjalnega reševanja problemov.

Največ ljudi se lahko domisli česa novega predvsem o postopku lastnega vsakdanjega dela in drobnih novosti pri njem, to predstavlja več kot dve tretjini vseh novosti. Občutnih, velikih novosti je manj kot 5%. Ustvarjalnost je lastnost ljudi, sestavljena iz več značilnosti (npr. odprtost izkušnji, originalnost, gibčnost mišljenja idr.), je pa tudi dejavnost.

Za razvoj ustvarjalnosti kot lastnosti in kot dejavnosti pri posamezniku morajo biti izpolnjeni določeni pogoji. Ne moremo dvigniti uspešnosti poslovanja v celoti (kvaliteta, produktivnost, racionalizacije) le z delom posameznikov in brez sodelovanja.

Vedeti moramo, po kakšnih metodah se sodeluje, kako se za ustvarjalno sodelovanje motivira, kako se pripravi nujna informacijska podlaga, ki upošteva predvsem lastno znanje in izkušnje sodelavcev, ter kako se ustvarjalno sodelovanje organizira. Vidimo lahko, da tudi naši sestanki večinoma niso ustvarjalni, kadar hodijo nanje ljudje brez motivacije, brez znanja o sodelovanju in brez ustrezne informacijske podlage.

V dežalah, kjer je inovativnost najbolj množična, so tudi najbolj učinkoviti. Niso namreč ločeni na tiste, ki smejo in morajo samo delati in njihova ustvarjalnost ostane neizrabljena, ter na tiste, ki smejo in morajo samo misliti in je njihovo delo štetost za ustvarjalno. Pravico do neodgovornosti obojih je mogoče preseči s tem, da razmišlja večina in da postanejo razvojniki, znanstveniki, sestavni del množičnosti pri ustvarjalnosti. Potrebujemo pa metodološke podlage za to, saj sistem predlogov posameznikov

daje manj rezultatov kot sodelovalne metode. Idealen bi bil seveda sistem, ki bi kombiniral svetovalne in sodelovalne metode, upošteval tako rezultate predlogov posameznikov in uspešnih inovatorjev ter strokovnjakov in razvojnikov, ki bi to združeval v gibčno celoto in vključeval tudi ustrezen način uresničitve predlogov ter preprost in sorazmerno hiter način nagrajevanja teh rezultatov.

V železarni smo se lotili že vseh naštetih vidikov in na prvi pogled bi lahko ocenili, da imamo vzpostavljene osnovne pogoje za množično ustvarjalnost — inovativno dejavnost. Vendar — služba za inovacije je kadrovsko slabo zasledena in ne uspe vzpostaviti, vzdrževati in razvijati zapletenega sistema inovativne dejavnosti in opravljati še aktivnosti v zvezi z uresničevanjem in nagrajevanjem koristnih predlogov, invencij ter inovacij. Je pač tako, da en človek ne more opraviti dela, ki bi zahtevalo pet ljudi različnih poklicev. Tudi normativne osnove niso najboljše dodelane, ves sedanji postopek spremljanja in nagrajevanja pa je zelo zapleten in dolgotrajen.

Skupine, ki jih imenujemo krožki kvalitete in ki jih občasno ustanavljamo, so že uspele najti rešitve za določene probleme. Vendar pa bi ob drugačnem načinu dela in ob zavesti, da bomo vsi imeli nekaj od tega, če pogruntamo kaj boljšega (npr. višje OD in večjo akumulacijo, boljše stroje, višji standard), ker bodo gospodarski učinki teh različnih izboljšav po celi delovni organizaciji taki, da bodo povečali dohodek, imeli veliko več takih krožkov, videli bi veliko problemov in veliko bi jih lahko rešili.

Precej zaposlenih iz železarne se je že seznanilo (tudi na omenjenem seminarju in iz pripravljene gradiva) z metodo USOMID/SREDIM. Gotovo je v vsakem delovnem okolju kdo, ki to metodo za ustvarjalno sodelovanje mnogih pozna. Kjer takih ljudi ni, se lahko ob priložnosti, ko se ustanovi nov krožek kvalitete, vodja organizacijske enote ali vodja krožka obrne na DS KSZ in bo dobil izvod omenjenega priročnika. Verjetno pa bi bilo zanimivo to metodo na kratko predstaviti tudi v pisni obliki v Fužinarju.

Marjana Merkač

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto XII

Ravne na Koroškem, 15. oktobra 1985

Št. 10

»Mladi fužinar« izhaja kot mesečna priloga Informativnega fužinarja. Uredniški odbor: Saša Meško, Irma Fajmut, Barbara Sušnik, Marjana Kjorpenčev in Silvo Jaš, ki odgovarja tudi za vsebino »Mladega fužinarja«

Kako bomo služili v JLA

Razprava o predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vojaški obveznosti

ZIS je 6. 5. 1985 poslal skupščini SFRJ osnutek predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vojaški obveznosti. Odbor za SLO zveznega zbora skupščine SFRJ je 1. 7. 1985 obravnaval osnutek predloga in umaknjeno stopnjo tajnosti »vojna tajnost — strogo zaupno«. S tem pa je bila omogočena tudi širša obravnava omenjenega osnutka. Do sedaj so v SRS o osnutku predloga razpravljala vodstva DPO, Rep. sekretariat za SLO in DS, Svet za SLO in DS pri Predsedstvu SRS.

Predsedstvo RK ZSMS je o osnutku predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vojaški obveznosti razpravljalo na svoji seji dne 11. 7. 1985 in sprejelo tudi sklep, da o osnutku tega zakona razpravljajo v OK ZSMS, MK ZSMS, UK ZSMS.

Nadaljnji postopek sprejemanja zakona pa naj bi bil tak:

— v oktobru 1985 naj bi zvezni zbor skupščine SFRJ na podlagi pripomb in predlogov iz razprave določil predlog zakona; predlog naj bi bil predvidoma mesec dni v javni razpravi, nakar bi

— v novembru skupščina SFRJ sprejela zakon o vojaški obveznosti

— zakon naj bi začel veljati predvidoma 1. decembra 1985.

Pomembnejše predlagane spremembe in dopolnitve

1. Prenos določenih zadev v zvezi z naborem in dopolnitvijo na organe v DPS

Določene zadeve v zvezi z naborno obveznostjo, vojaško evidenco, dopolnitvijo obo-

roženih sil itd. lahko namesto vojaških teritorialnih in drugih organov, ki sedaj opravljajo te zadeve, uspešno opravljajo pristojni organi v družbenopolitičnih skupnostih. Zato je predvideno, da pristojni organi v republiki oz. avtonomni pokrajini v sodelovanju z vojaškimi organi sprejemajo svoje naborne načrte in načrte za dopolnitev oboroženih sil, jih uresničujejo in opravljajo druga dela in naloge pri izvrševanju vojaške obveznosti.

2. Naborna obveznost

Vsebinske te obveznosti se ne bi spremenile, temveč bi bile v skladu z rešitvami o prenosu posameznih zadev na pristojne organe DPS predvidene naslednje rešitve:

— Zdravniški in drugi pregledi nabornikov bi se opravljali na zahtevo pristojnih organov v republikah in avtonomnih pokra-

V pričakovanju

jinah, s tem da bi se ti pregledi in preiskave opravljali praviloma v OZD zdravstvene dejavnosti, lahko pa tudi v vojaških zdravstvenih zavodih, ki jih določi zvezni sekretariat za ljudsko obrambo.

— Naborne komisije bi ustanovljali pristojni organi v republikah oz. avtonomni pokrajini in ne vojaški teritorialni organi, s tem da bi naborne komisije smele odločati o nesposobnosti regrutov za vojaško službo ter o zdravstveni sposobnosti nabornikov za določene specialnosti samo na podlagi prejšnjih pregledov nabornikov v vojaškem zdravstvenem zavodu.

— Naborniki bi se lahko ocenjevali kot začasno nesposobni do konca koledarskega leta, v katerem dopolnijo 27 let starosti; če bi nesposobnost trajala še naprej, pa bi se prevedli v rezervni sestav in pozneje ocenjevali kot druge osebe v rezervnem sestavu.

— Zvezni sekretar za ljudsko obrambo bi bil pooblaščen, da predpiše merila za ocenjevanje zdravstvene sposobnosti vojaških obveznikov, ki jih sedaj predpisuje ZIS.

3. Obveznost služenja vojaškega roka

V tem delu so predvidene pomembnejše spremembe in dopolnitve, ker so ustvarjeni določeni pogoji (materialni, organizacijski) za skrajšanje vojaškega roka. Predlagano je:

— da vojaški rok za vse obveznike traja 12 mesecev

— niso več predvideni edini hranilci družine, ki so dosedaj služili krajši vojaški rok v primerjavi z drugimi obvezniki.

— izjeme so predvidene za vojake, ki bodo na služenju vojaškega roka z dnem uveljavitve zakona, ter za nabornike — študente, ki so po prejšnjih predpisih služili vojaški rok v dveh delih, ker bi se po odločitvi zveznega sekretarja za ljudsko obrambo lahko ti vojaki zadržali na služenju vojaškega roka tudi po poteku 12 mesecev, naborniki — študenti pa poklicali na doslužitev preostalih 3 mesecev, če to nalagajo potrebe dopolnitve JLA ali njena bojna pripravljenost

— za nabornike, ki zaradi vodenja kazenskega postopka ali zaradi obsodbe za kaznivo dejanje niso bili poslani na služenje vojaškega roka do konca koledarskega leta, v katerem dopolnijo 27 let starosti, se bo starostna meja za pošiljanje na služenje vojaškega roka oz. doslužitev vojaškega roka povečala na 30 let

— nabornike za gojence šol za rezervne oficirje bo kot doslej izbirala komisija, ki jo bo določil pristojni organ v republiki oz. avtonomni pokrajini.

— predsedstvo SFRJ ne bo več pooblaščen, da skrajša vojaški rok do 3 mesece, zvezni sekretar za ljudsko obrambo pa ne za odpust vojakov, preden se konča vojaški rok, ker to ni več potrebno zaradi skrajšanega vojaškega roka.

4. Obveznost služenja v rezervnem sestavu

Ta obveznost se po vsebini ne bi spremenila. Predvidene so samo manjše spremembe v zvezi z vpoklicem na vojaške vaje vojaških obveznikov, ki imajo otroke do 15 let, nimajo pa zakonca, ker bi bili ta čas oproščeni obveznosti vpoklica na vaje.

5. Potovanje in bivanje vojaških obveznikov v tujini.

Za popolnejšo ureditev posameznih vprašanj in lažje delo diplomatsko-konzularnih predstavništev SFRJ v tujini ter zaradi učinkovitejšega izvrševanja vojaške obveznosti so predvidene naslednje rešitve:

— da se kot opravičeni razlogi, zaradi katerih se lahko naborniku, ki je v tujini, dovoli daljše bivanje v tujini, štejejo šolanje ali zdravljenje v tujini, reševanje neodložljivih družinskih zadev ali drugi podobni razlogi, če bi nabornik ali njegovi družinski člani zašli v težak materialni položaj, ker niso dobili dovoljenja

— da je za izdajanje dovoljenj nabornikom za bivanje v tujini z rokom veljavnosti, daljšim kot do konca koledarskega leta, v katerem dopolni starost 27 let, potrebno poprejšnje soglasje zveznega sekretariata za ljudsko obrambo

— da se lahko nabornik, ki biva v tujini, ima pa tuje državljanstvo, pokliče na služenje vojaškega roka kot nabornik, ki ima stal-

Počitek po delu

no prebivališče v tujini, t. j. če pride v državo za več kot eno leto

— da o pritožbi zoper akte, ki jih diplomatsko-konzularno predstavništvo izda v tujini, odloča zvezni sekretar za ljudsko obrambo ali starešina, ki ga on pooblasti

— da obvestilo o izdaji oziroma podaljšanju dovoljenja za bivanje v tujini pošilja diplomatsko-konzularno predstavništvo zveznemu sekretariatu za ljudsko obrambo, če nabornik nima stalnega prebivališča v SFRJ.

6. Evidenca vojaških obveznikov

Predvidena je samo sprememba glede vojaških obveznikov, ki so v stalnem delovnem razmerju na območju druge DPS, ker bi se vodili v evidenci glede na kraj zaposlitve, če so svoje stalno prebivališče prijavili v tej DPS.

7. Kazenske določbe

Spremenile bi se samo zaradi določitve ustreznih zneskov denarne kazni glede na njihovo spremenjeno vrednost od 1.1980 do danes.

8. Prehodne določbe

V teh določbah bi bila poleg obveznosti služenja roka vojakov, ki bodo na služenju vo-

jaškega roka na dan uveljavitve tega zakona in obveznosti nabornikov-študentov, ki bi morali doslužiti preostale tri mesece, urejena tudi posamezna vprašanja, pomembna za izvrševanje obveznosti služenja vojaškega roka nabornikov-študentov, ki so bili v 1. 1980, ko je začel veljati sedanji zakon o vojaški obveznosti, na šolanju na fakulteti za SLO in DS oz. ustrezni smeri na drugi fakulteti ter rok in način prenosa določenih zadev z vojaških teritorialnih in drugih organov na pristojne organe v republiki oz. avtonomni pokrajini.

Ocena finančnih sredstev, potrebnih iz proračuna federacije in način njihovega zagotavljanja

Za izvajanje tega zakona niso potrebna dodatna sredstva iz proračuna federacije, ker so že zagotovljena v okviru drugih sredstev, iz katerih se financira dejavnost organov federacije, ki skrbijo za izvrševanje vojaške obveznosti.

Vir: Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o voj. obveznosti.

Rado Pogorelničnik

Mladi v Kovinarstvu

POROČILO O DELU OO ZSMS TOZD KOVINARSTVO LJUBNO OB SAVINJI OD 26. 8. 1983 DO 10. 9. 1985

Delo osnovne organizacije se je odražalo v dveh smereh:

- idejno politično delo
- akcije in udeležba na njih.

Večina predsedstva je bila v tem mandatsnem obdobju na raznih seminarjih in političnih šolah, katere je organizirala OK ZSMS Mozirje ali KS OO ZSMS Železarne Ravne.

— Programsko volilne konference pri OK ZSMS Mozirje sta se udeležila Štorgel Jože in Špeh Drago.

— Trije člani so se udeležili politične šole 14. in 31. 1. 1984

— Udeležba na problemski konferenci 24. 11. '83, ki jo je organizirala OK ZSMS Mozirje na temo Delovanje OO ZSMS v združenem delu.

— Obravnavali smo programske usmeritve za leti '84-'85

— Trbovšek Bogomir in Štorgel Jože sta se udeležila seminarja na Ravnah, ki ga je organiziral KS OO ZSMS Železarne Ravne.

— Trikrat smo se udeležili sej KS Železarne Ravne; za večje število udeležb na sejah obstajajo objektivni razlogi.

— Posvetovanj in srečanj na občinski ravni sta se udeleževala Štorgel Jože in Praznik Dušan.

— OO ZSMS TOZD Kovinarstvo je imela v tem mandatnem obdobju 13 sej predsedstva.

Ostale akcije in srečanja

— Organizirali smo akcijo za izdelavo klopi v letu '83.

— Udeležili smo se pohoda po poteh partizanske sanitete na Solčavskem in pohoda Po poteh XIV. divizije.

— Udeležili smo se delovne akcije na Ivarčkem jezeru v septembru 1983.

— V marcu smo organizirali pohod na Raduho v sodelovanju z OO ZSMS Elkcroj.

— V avgustu 1984 smo v sodelovanju z OO ZSMS Elkcroj organizirali izlet.

— Udeležili smo se MDA »Menina '85« z dvema članoma naše osnovne organizacije.

— 15. 3. 1985 smo organizirali športno srečanje, katerega so se udeležile ekipe iz DO GLIN Nazarje, ekipa Železarne Ravne in ekipa krajevne skupnosti Luče.

— V avgustu so potekale priprave za izlet v sodelovanju z OO ZSMS Elkcroj Mozirje.

PROGRAMSKA USMERITEV ZA OBDOBJE SEPTEMBER 1985 — SEPTEMBER 1986

Temeljna programska usmeritev naše osnovne organizacije je v nadaljnji krepitvi aktivnosti vseh nas mladih. Vse preveč se namreč dogaja, da mora le peščica najbolj zagrizenih izpeljati vsako akcijo, ki si jo zastavimo bodisi z akcijskim programom ali pa smo jo sprejeli skozi programe občinske organizacije ZSMS, koordinacijskega sveta ZSMS Železarne Ravne in ostalih DPO v tozdu. To pa pomeni, da moramo pri izvajanju programa dela doseči večjo akcijsko enotnost in učinkovitost.

V nadaljnjem delu moramo vsekakor ohraniti doseženi nivo dobrih medsebojnih odno-

sov, pri tem pa ohraniti zadostno mero kritičnosti in samokritičnosti.

Globoko se zavedamo, da smo subjekt samoupravnega združenega dela. Zato bomo tudi nadalje:

— poskušali biti čim bolj aktivni soustvarjalci v procesu proizvodnje v smislu povečanja produktivnosti, ekonomičnosti, gospodarnosti in inovativnosti

— opozarjali na vse slabosti, ki motijo normalen proces proizvodnje, zahtevali in po možnostih predlagali rešitve za odpravo le-teh

— se zavzemali za nagrajevanje po rezultatih dela

— povečali aktivnost naših predstavnikov v vseh samoupravnih organih in prek delegatov — mladincev uveljavljali naša stališča

— tesneje sodelovali s sindikalno organizacijo in osnovno organizacijo ZK v tozdu.

Posebno pozornost moramo posvetiti idejnopolitičnemu izobraževanju in usposabljanju celotnega članstva, saj bomo le na tak način zagotavljali kvalitetnejši kader. Zato se bomo udeleževali vseh organiziranih oblik izobraževanja in usposabljanja s tega področja.

Če smo znotraj naše organizacije še nekako zadovoljni z lastnim delom, potem vsekakor ne moremo biti, ko gre za aktivnosti izven lastnega okolja. Mogoče je res, da so se pogoji delovanja bistveno spremenili (predvsem kar se tiče finančnih sredstev), vendar moramo v bodoče več sodelovati pri akcijah, ki jih organizira občinska organizacija mladine oziroma naš koordinacijski svet. Mogoče bi kazalo navezati stike tudi z organizacijama v krajevni skupnosti Ljubno, Gradbeniku in Iskri.

Naša aktivnost bo vsekakor usmerjena tudi v vsa dogajanja v pripravah na volitve pomladi leta 1986.

Ze zdaj pa nas čakajo vse potrebne aktivnosti v zvezi z volilno programsko sejo občinske konference ZSMS Mozirje. Pred nami pa je tudi predkongresno obdobje (12. kongres ZSMS in ZSMJ), ki prav tako zahteva tvorno vključevanje vseh nas pri nastajanju in oblikovanju kongresnih dokumentov.

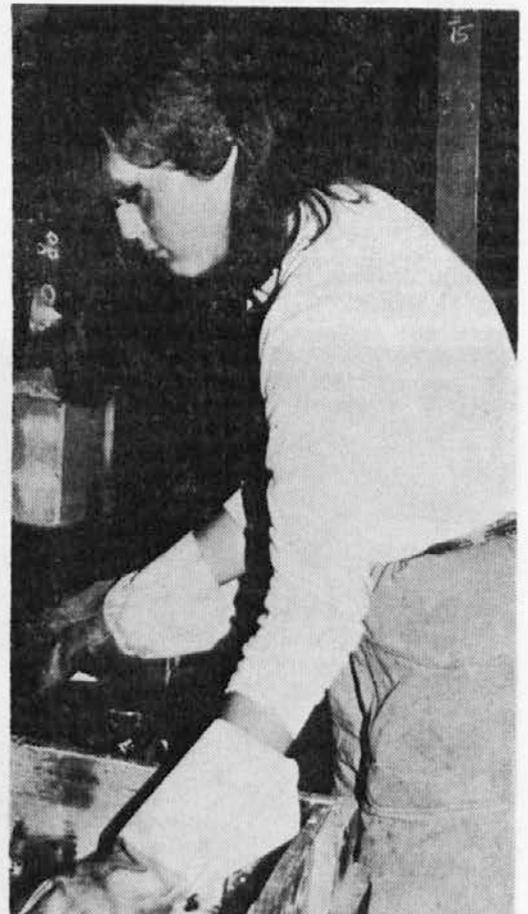
● Konec septembra je potekalo na Igmanu nad Sarajevom 8. srečanje kulture in športa mladih jugoslovanskih železarn. Organizator srečanja je bil KS OO ZSM železarne Ilijaš. To je bilo prvo srečanje in zbor Jugoslavije v malem in osem srečanj zapovrstjo potrjuje kar dolgo tradicijo takšne oblike srečevanja mladih. V dveh dneh bivanja so si udeleženci ogledali zanimivosti Igmana, Sarajeva, odšli so na Bjelašnico, pomerili pa so se tudi v številnih športnih panogah. Ob zaključku so si bili vsi enotni: »Bilo je lepo in toliko novih ter zanimivih stvari smo spoznali!« Več o srečanju boste lahko izvedeli v naslednji številki Mladega fužinarja.

● Komisija za informiranje pri koordinacijskem svetu OO ZSMS je pripravila v nameri za še boljše informiranje mladih v železarni ter predsedstev OO ZSMS informacije, ki bodo izhajale po potrebi in ki bodo namenjene za obveščanje mladih prek oglašnih desk. Vsebovale bodo programe aktivnosti, ki jih pripravlja ter organizira KS OO ZSMS, prostor o njih pa bo namenjen tudi za povratne informacije iz OO ZSMS. Torej še ena oblika obveščanja med mladimi več. Zeleli bi, da se je poslužujete v čim večjem številu.

S. J.

Klepet s praktikanti

Čeprav so počitnice in z njimi vroči dnevi že zdavnaj za nami ter zaključeno počitniško delo, ki so ga mnogi v poletnih mesecih opravljali v Železarni Ravne, je vendarle še zanimiv utrinek s počitniškega dela mladih.

Pri delu je vedno kaj novega

Odločili smo se, da ne bomo delali običajne ankete, ki ji poleg vnetega spraševanja sledi še obvezen posnetek, temveč je bil to bolj pomenek z vsakdanjim prizvokom.

Bojano Štajner, 16-letna dijakinja, smo zmotili v Strojih in delih. V začetku je bila nekoliko sramežljiva, potem pa je pogovor stekel kot po maslu. Delo v pisarni bi se ji zdelo monotono, tukaj v proizvodnji, kjer valja navoje na oseh, pa je zanimivo in sle-

OD TU IN TAM

● Na 13. seji predsedstva RK ZSMS so med drugimi obravnavali tudi ZSMS v odnosu do družbenih gibanj v socialistični samoupravni družbi. Pravzaprav so temu vprašanju namenili veliko pozornosti. Mlade namreč motijo govornice in celo dezinformacije, ki se širijo v družbi na njihov račun in na račun njihovih oblik političnega udejstvovanja, če temu lahko tako rečemo. Zato želijo stvari postaviti na pravo mesto in njihov namen razgrniti širši javnosti. Gre predvsem za gibanja, ki so zadnje desetletje in pol v svetu zelo aktualna in nje prodrli tudi v našo samoupravno socialistično družbo. Pri nas še ne moremo govoriti o gibanjih v globalnem pomenu, pač pa o ustanavljanju delovnih skupin za različna področja (mirovno, ekološko, duhovno, feministično in podobno), v katerih želijo mladi izraziti svoj pogled in z njimi spreminjati stvari. Vsako gibanje je politična oblika organiziranja in sredstvo za doseg postavljenih ciljev. Pojavlja se v kriznih obdobjih. Za organiziranje gibanja morajo obstajati zahteve po spremembi kvalitete v družbi, program in minimalna organizacija gibanja, ki omogoča izmenjavo idej in informacij, ter sposobnost združevanja in aktiviranja množic, ki skupaj zahtevajo spremembe. Predsednik RK ZSMS Robert Černe je v svoji razpravi takole zaočeval razmišljanje o gibanjih: »Velikokrat se pojavlja strah pred gibanji, čeprav pomenijo pozitivno stran političnega napredka. Zahtevajo aktivno sodelovanje množic, ki ga ne more nadomestiti ne partija ne nobena druga organizacija. Zelimo odpreti prostor, angažirati teoretične potenciale v naši družbi, želimo s svojim vplivom kot člani ZSMS osmisliti delovanje teh skupin, ne z neko avtoriteto, pač

pa v boju mišljenj. Vsako gibanje je politično, ima svoj odnos do trenutne oblasti in sistema. Zavedamo se, da Zveza socialistične mladine ne more biti kapa gibanjem in to niti ne želi biti. Vemo tudi, da so nekatere naše predstave še meglene in še niso rodile širine. V pripravah na novomeški kongres mladine smo jih nekako izpostavili in v sedanjih predkongresnih pripravah jim je spet treba nameniti pozornost. Vse skupaj pa mora spreminjati zavest, da razmerje gibanje-organizacija ni zavest oziroma alternativa, ker eno brez drugega ne gre.«

Mladinska organizacija nima namena izrabljati gibanj zgolj za svoje uveljavljanje ali pa za izpostavljanje sebe. Družbena gibanja razumejo kot izgrajevanje samoupravne demokracije na način, ki daje možnost subjektivnega vključevanja, ne le prek družbenopolitičnih organizacij. Na eni strani so samoupravne institucije, razlagajo mladi, na drugi strani pa samoupravni interesi. Ker se ti interesi ne morejo uresničiti prek institucij, so nastala gibanja. ZSMS omogoča, da se vsi interesi pojavijo v družbenem prostoru, ne znotraj mladinske organizacije. Podpira gibanja v tej smeri, da vpliva na nadaljnjo demokratizacijo družbenih odnosov pri nas.

To je bilo samo nekaj kratkih misli, ki so bile izrečene na 13. seji RK ZSMS, vendar pa je ta kategorija mladinskega udejstvovanja in uveljavljanja izredno razvejana, tako da bo potrebno njen pomen in namen vedno znova razčlenjevati, kajti le tako bomo lahko dojeli bistvo stvari, ki nam jo prinaša mirovno, duhovno, ekološko gibanje.

herni dan se zgodi kaj novega. Tudi s sodelavci se dobro razume in ničesar drugega si ni zaželela kot samo to, da bi lahko prišla tudi prihodnje leto v proizvodnjo.

Simon Smolak, 15-letni dijak SŠTNPU, je delal v Kalilnici. Prvič je bil na počitniškem delu v železarni, prejšnja leta je bil v kmetijski zadrugi in Instalaterju Prevalje. Delo ni preveč naporno, včasih je tudi nekaj počitka, skratka — ugaja mu. In še nekaj ga je vleklo v železarno: spoznati njen utrip in metode dela v metalurških obratih.

V TOZD SGV imajo zaposlenih med počitnicami največ deklet. **Anica Prevalnik** in **Simona Breznik**, simpatični 16-letni dijakinji, sta kar v en glas hvalili način in metode počitniškega dela, sploh pa sta bili zaljubljeni v polnjenje raznih elementov. Včasih opravljata tudi kakšno priložnostno delo. Vseeno pa je tudi tako užitek. Odnosi med sodelavci so dobri in zares škoda, da je počitniško delo

tako kratek čas. Prihodnje leto pa se bosta ponovno vrnili v SGV.

Silvo Navotnik, študentko, smo zmotili v referatu za stanovanjske zadeve. Sprva je bila malce v zadregi, potem pa je tudi ona začela stresati besede. Silva opravlja razna pisarniška dela, zbirala je podatke o številu stanovanj, pripravila pa je tudi analizo o številu stanovanj med mladimi v železarni. Vsekakor pohvale vredno. Samo delo se ji ni zdelo preveč naporno, samo vstajati ob petih zjutraj in potem vožnja z avtobusom v službo in nazaj, to jo je malce utrujalo. Njen zaslužek bo sicer manjši, kot bi bil v proizvodnji, vendar nič zato, tudi takšno delo je užitek in zadovoljstvo zase. Sploh pa ji bo letošnje počitniško delo poleg zaslužka prineslo tudi veliko koristnega, novih izkušenj in spoznanj, ki jih bo s pridom uporabila pri svojem nadaljnjem študiju.

Silvo Jaš

PETNAJSTI AVGUST — DAN GRANIČARJEV

Morda o prazniku graničarjev pišem nekoliko pozno. Toda ali more biti kdaj prepozno reči besedo ali dve o prvih branilcih naše domovine?!

Sodelovanje med vojsko in ljudstvom ima globoke korenine, tako globoke, da jih nič ne more spodrezati. Spomnimo se samo narodnoosvobodilne vojne, spomnimo se vseh povojnih generacij, zgodovinskih dogodkov in vsakdanje resničnosti. Kjerkoli je potrebno, pripadniki JLA so prvi, ki priskočijo na pomoč. To ljudstvo zna ceniti, to ustvarja v ljudeh posebno ljubezen do vojske, do vseh njenih rodov.

Zaradi vseh teh in še mnogih drugih razlogov mladi iz Železarne Ravne komaj čakamo priložnost, ko se lahko srečamo s predstavniki JLA. Najbližji so nam tovariši na bližnjih karavlah ob meji z Avstrijo. Vsako leto nestrpo čakamo njihov in naš praznik, 15. avgust, ko se snidemo na prijetnem, prijateljskem, tovariškem srečanju.

Tudi letos so ta dan predstavniki mladine in družbenopolitičnih organizacij občine Ravne obiskali graničarje in njihove starešine na karavlah Sonjak in Holmec. In kaj naj rečem o srečanju drugega, kot da je bilo izjemno, naravnost veličastno.

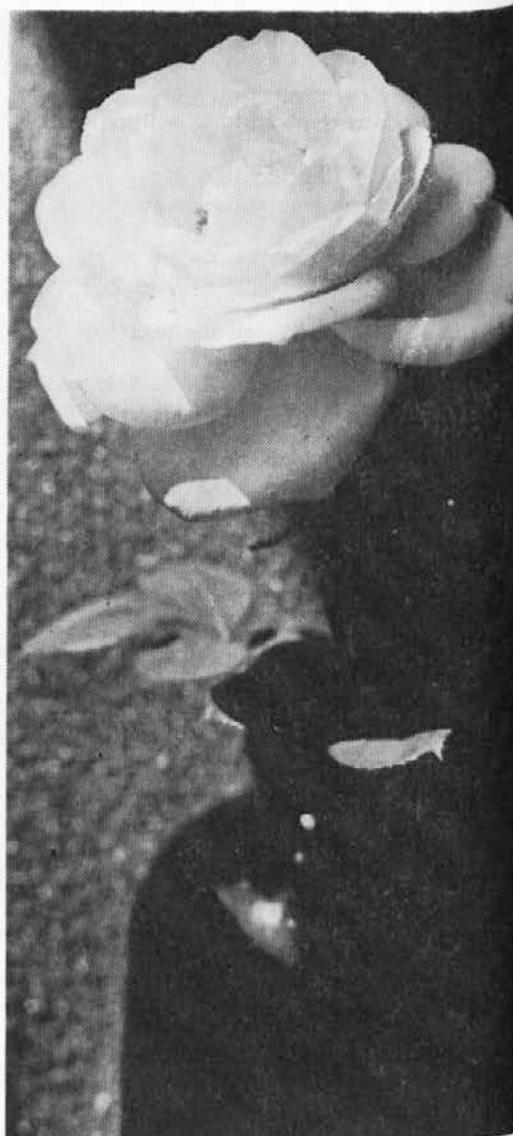
Na Sonjaku nas je ob toplem avgustovskem soncu pričakalo še toplejšje: »Dobrodošli, dragi prijatelji!« In začelo se je. Graničarji so stali ponosno v zboru. Veselih in dvignjenih obrazov poslušajo dežurnega, ki bere ukaze in čestitke nadrejenih ter čestitke za praznik, ki so jim jih poslali iz drugih enot širom Jugoslavije. Čestitke krajanov in vseh delovnih ljudi so graničarjem prinesli tudi predstavniki naše občine, v imenu mladine in vseh zaposlenih Železarne Ravne pa jim je prisrčno čestital predsednik koordinacijskega odbora Silvo Jaš. Zatem so člani KUD Bratstvo izvedli priložnostni kulturno-zabavni program. Vsi navzoči so se prijetno zabavali. Ali kakšno bi bilo srečanje brez vojaškega fiziola? Kot vedno doslej je bil dober — pravi vojaški. Sledilo je zopet veselje ob kozarskem kolu in pesmi: Druže Tito, mi ti se kunemo...

Tako je ob pesmi, plesu in škrtanju fotoaparatorov čas hitro mineval. Poslovali smo se od tovarišev graničarjev na Sonjaku, a s srcem in dušo smo še ostali z njimi.

Na svidenje do naslednjega srečanja!

Hvala vsem za vse, a najbolj za budne noči na braniku domovine!

Dorđo Radović

Kakor pomladni dih

Pešem

Mar je res naključje,
da sva na svetu ob istem času
in da med milijonsko množico ljudi
pripadava drug drugemu?

Je mar resnica to, da nastajava
iz delčkov, ki se v naju drobijo in
izginjajo v skrivnost,
da se rojevava iz sonca na nebu,
ko naju ljubijo uvenela usta in
gledajo zaprte oči?
In mar grešiva zdaj, ko ljubiva mrtvo v
svetu,

ki umira,
ko postaja življenje ironija in so sanje smrt?

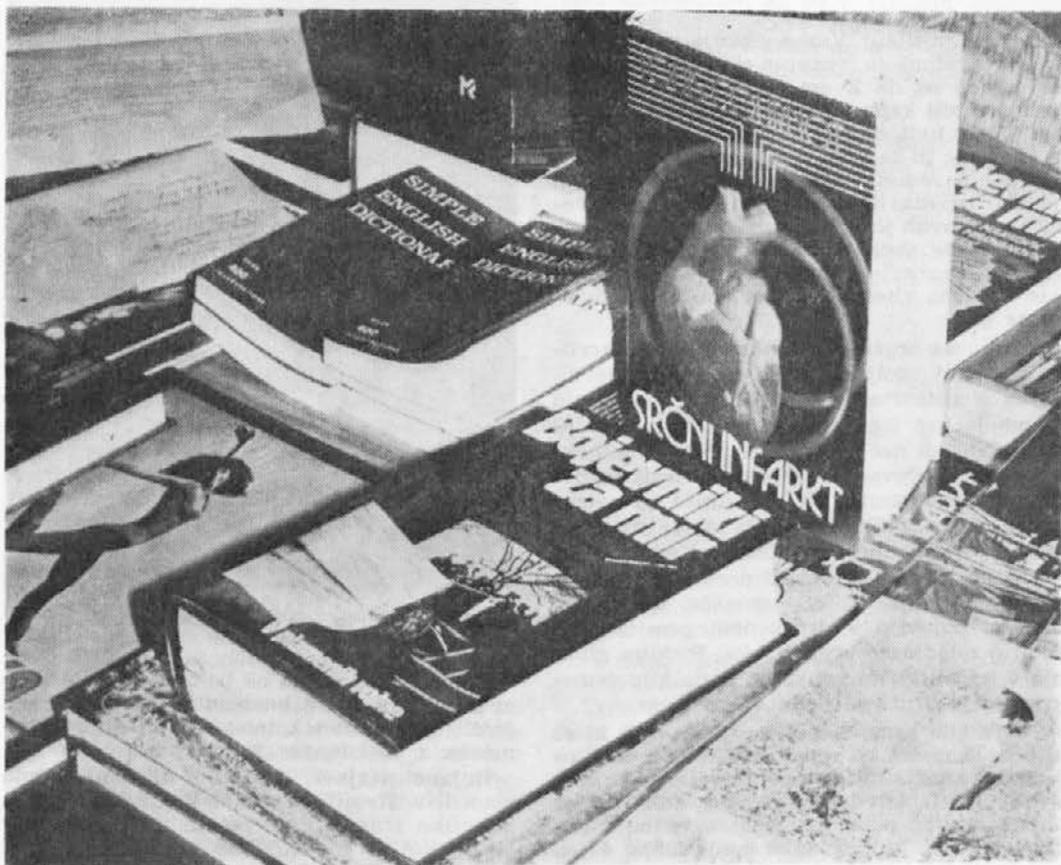
Ni naključje, ni resnica in ne greh.
Je le nekakšno babilonsko mesto zmede
in bojazen pred temo, ko bova kakor
drugi postala žrtvi izgubljenega dneva
in morda izgubljenega sveta.
Za vedno.

Saša

Slovo

Le senca je še
pošastna moreča senca!
Odhajaš!
In vem, bilo je zadnjikrat,
nikoli več te ne bom videla!
Ostra bolečina gloda v mojem srcu —
kot črv — majhen, a strupen.
Praznina! Gluha tišina, ki me mori.
Črna praznina, razbijajoča groza
Tema, Samota in Molk
so moji zvesti prijatelji —
poslednji spremljevalci.
A ti si odšel in nikoli več te ne bom videla.

Metja

Mesec knjige — od 15. oktobra do 15. novembra

Organizacija združenega dela in okolje

Na sodobne organizacije pomembno vplivata dva družbena procesa. Na eni strani so izpostavljene vplivom širše družbe, ki zaradi vse večje delitve dela usklajuje zelo številne in med seboj različne družbene dejavnosti na različno družbeni ravni. Na drugi strani pa delitev dela povzroča rast kompleksnosti posameznih organizacij. Zato organizacije same zahtevajo usklajevanje med posameznimi deli.

Če se vprašamo, koliko je teorija o organizaciji in okolju ter problemi, ki jih izpostavlja, relevantna za naše OZD, moramo

pri odgovoru upoštevati, da je naš samoupravni model DO radikalen zato, ker so vsi delavci v DO vir legitimnosti. To praktično pomeni, da delavci sprejemajo vse pomembne odločitve, da določajo politiko podjetja in postavljajo osnovne cilje podjetja. To pomeni, da moramo upoštevati ne samo cilje organizacije in cilje širših sistemov, ampak tudi njihovo oblikovanje. Razčistiti pa je tudi treba, kaj je enota opazovanja — TOZD ali DO — in kaj je notranje in zunanje okolje. Obstajajo pa še drugi razlogi, da te teorije ne moremo mehansko pre-

nesti na naš model. Med njimi moramo poudariti način upravljanja in vodenja organizacij, strukturo organizacijskih ciljev, način povezovanja med proizvodno in neproizvodno strukturo. Posebnost naših DO pa je tudi v odnosu med principoma vodenja in samoupravljanja. V okviru delovnega procesa smo hierarhijo ohranili, pri sprejemanju najvažnejših odločitev pa smo jo ukinili. Obstaja verjetnost, da bo DO tem manj učinkovita, čim bolj bosta hierarhična in nehierarhična subsistema ločena in čimbolj bodo organizacijski principi v okviru teh dveh struktur nezdružljivi. Čim bolj pa bosta ta dva subsistema spojena in se prekrivala in bolj bosta delovala po monističnem principu, tem bolj bo delovna organizacija učinkovita. V drugačnem odnosu pa sta v naših DO tudi tehnični in socialni si-

stem. Za produkcijo je potrebna oprema, stroji in ljudje, ki poženo stroje v tek. Kakšna je produktivnost in učinkovitost celotne DO, je odvisno od tehničnega sistema in od aktivnega socialnega sistema (socialni sistem predstavlja kompleks medosebnih odnosov, ki implicira sistem odločanja, participacijo, način motiviranja, stil vodenja ipd.). Težko je oceniti, kateri od teh je superioren, dejstvo je, da sta komplementarna.

Odprtost organizacij

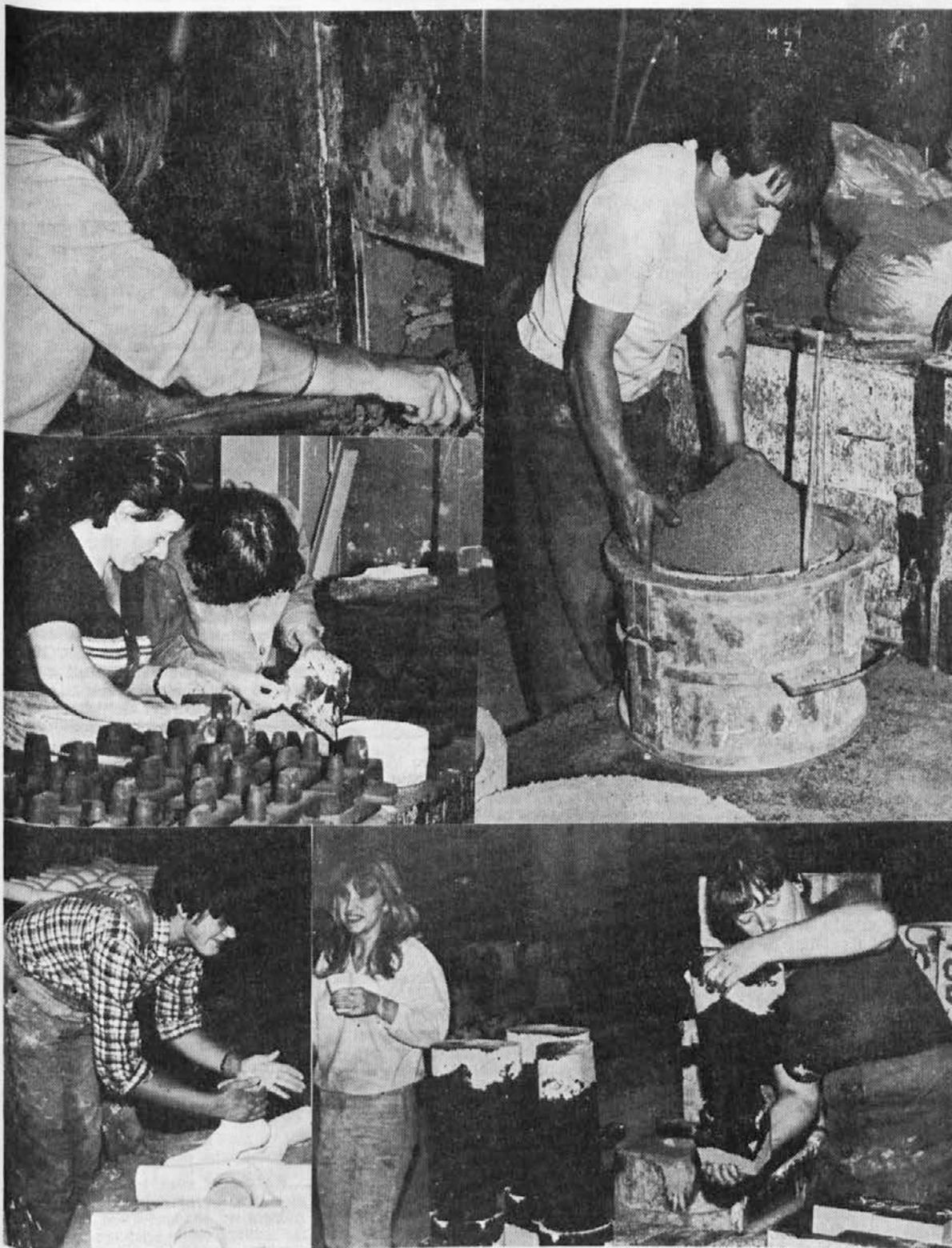
Pri sedanji družbeni delitvi dela je obstoj vsake organizacije odvisen od njene izmenjave z okoljem, zato bi naše delovne organizacije morale biti odprte. Seveda pa se postavlja vprašanje, v katero okolje se naj organizacija odpira in koliko. Svetovni trg, prežet s kapitalističnimi odnosi in zakoni kapitalističnega trga, zahteva visoko učinkovitost in ga zanima cena izdelka, ne pa organizacija odnosov med ljudmi pri njegovi proizvodnji.

Poleg tehnološkega, tržnega, kadrovskega in finančnega okolja je za OZD posebno pomembno družbenopolitično okolje. Družbenopolitične skupnosti vplivajo na OZD z oblikovanjem družbenih institucij in zakonov, s katerimi mora posamezna OZD uskladiti svoje cilje in odnose, prilagoditi jim mora svojo notranjo zakonodajo. Na drugi strani pa same OZD v veliki meri prek svojih delegatov upravljajo DPS in združujejo sredstva za zadovoljevanje različnih potreb. Razmerje je torej obojestransko. Lahko pa se seveda to razmerje sprevrže v dominacijo ali okolja nad OZD ali obratno. Normativna ureditev predvideva, da OZD prek delegatskega sistema pravzaprav same oblikujejo svoje okolje. Ko pa je bilo oblikovano, ko so bili sprejeti družbeni plani, splošno normativni akti, predstavlja okolje za organizacijo združenega dela stvarnost, ki jo težko spreminja. Institucionalno je med organizacijo in njenim okoljem kot prevladujoča interakcija predvideno sporazumevanje in dogovarjanje, katerega rezultat so samoupravni sporazumi, dogovori in plani.

Za naše odnose je pomembno tudi, da okolje organizacije ne ogroža v vsakem primeru, da ni vedno vir negotovosti in konkurence. To so torej nekatere posebnosti naših OZD in okolja, ki kažejo na to, da mora teorija, izoblikovana na zahodu, doživeti korekcije.

Sklepne misli

Kljub vsem posebnostim, ki so značilne za naše OZD in njihovo okolje, pa ne pomeni, da odnos med organizacijo in njenim okoljem ni pomemben, da ga ni treba preučiti in razložiti. Takšna raziskava, ki bi izhajala iz razrednih temeljev socialističnega samoupravljanja, iz samoupravnih ekonomskih odnosov, bi prav gotovo razkrila stopnjo formalizacije odnosov in izredno zapletenost le-teh. Že na začetku pa bi se morali odločiti, ali preučevati normativno določene in družbeno dogovorjene odnose ali zgolj trenutne v praksi prevladujoče odnose. Vsekakor bi bili za-

Iz jedrarne

Skulptura iz topilnice

nimivi rezultati o vplivu družbenopolitičnega okolja na OZD v posebnih razmerah, ko npr. velja večje število omejitev.

Mogoče bi lahko odkrili, zakaj OZD skušajo izigrati dogovore in zakone, ki so jih v največji meri sprejeli tudi njihovi delegati. S tem v zvezi bi se tudi lahko vprašali, ali mogoče na nekem

področju (ekonomskem) ne veljajo iste vrednote kot na drugih (družbenopolitičnem), ali pa se zaradi ekonomske učinkovitosti želje po čim večji konkurenčnosti zameglijo.

Menim, da tudi ti problemi (izmed mnogih) niso dovolj raziskani.

Brane Žerdoner

Zahod verjame – uspešle s kvaliteto

Izvečki iz uspešnice o vodenju podjetij Toma Petersa Strast do kakovosti

Izjemne uspehe lahko dosežete (nato pa ohranjate) po dveh poteh:

— za svoje kupce si nadvse prizadevajte z izjemnimi storitvami in kakovostjo,

— nenehno inovirajte in izboljšujte svojo proizvodnjo in izdelke.

Obe metodi temeljita na sposobnosti, da prisluhnemo v podjetju drug drugemu, da si zaupamo in spoštujemo dostojanstvo in ustvarjalnost vsakega posameznega delavca v tovarni.

VODENJE V STIKU Z LJUDMI

V dobro vodeni tovarni mora biti vljudnost do kupcev vidna na vsakem koraku: v komercialni in knjigovodstvu, pri inženirjih in ekonomistih. Prvi problem pri dvigu produktivnosti v ZDA je, da managerji nimajo pristnega, neposrednega stika s svojimi strankami ne z lastnimi ljudmi.

Neko neoprijemljivo »tržišče« sploh ne obstaja. Obstajajo samo kupci, ki naročajo izdelke in plačujejo račune. Zato si je treba zanje prizadevati, tako da jih znamo poslušati, da smo do njih vljudni. Nenehno moramo izboljševati svoje izdelke in storitve. Pri tem moramo biti pozorni na

tisoč posameznosti, ki se seštevajo, saj je vsaka vsota odvisna od svojih sestavin. To miselnost nazorno kaže naslednji citat strokovnjaka za visoko tehnologijo:

»Za marketing v podjetju je najpomembnejši delavec, ki se na nakladalni rampi odloči, da te preklete škatle z novo napravo ne bo kar tako zabrisal na tovarnjak.«

Za uspešno poslovanje obstaja vrsta napotil. Med njimi je pomembno ono o zniževanju stroškov. Kljub temu pa je na prvem mestu kakovost. Če namreč kakovost razumemo pravilno, se pokaže, da zajema vrsto stvari: vestnost, zagnanost, stanovitnost, neposreden stik in hitro odzivnost (reakcije). Koristen je lahko vsak načrt za izboljšanje kakovosti, učinkovit pa je samo takrat, če vodilni ljudje sami na vseh ravneh dajejo zgled za kakovost, če nenehno pazijo nanjo in če vedo, da kvaliteto ustvarjajo ljudje, ki predano opravljajo svoja dela.

Kakovost nastaja iz prepričanja, da je mogoče vsako stvar opraviti bolje, pa naj gre za še tako vsakdanje stvari.

NENAVADNE POTI DO INOVACIJ

Zelo razširjeno je prepričanje, kako je edina pot za kakšno izboljšavo ta, da izdelamo natančne

načrte in da čim bolje organiziramo teame. Optimizacija, sistemska analiza, tehnološki plan — ti pojmi so del inovacijskega managementa. Je pa še druga pot, to je pot zanesenjaštva, tiste vrste ustvarjalnost, ki jo sicer bolj poznamo iz sveta umetnosti. Tam se lahko zgodi, da je prva skica novega načrta nakracljana na staro kuvertu, kakor prvi zapis pesmi na škrnicelj. — Tudi takšna spontana inovativnost lahko da presenetljivo dobre rezultate.

OBCUTEK LASTNIŠTVA VEČA PRIZADEVNOST

Neredko se čudimo, kako da se delavci ne zanimajo za poslovno uspešnost tovarne, v resnici pa jim nikoli nismo zares razložili, kaj ta uspešnost pravzaprav je. Verjetno pa še manj, kaj lahko oni sami dodajo temu, da se bo uspešnost povečala.

Avtor knjige predlaga, da bi vsem sodelavcem rekli, da so »po-

slovni ljudje«. Vsakogar bi morali pritegniti v informacijski tok glede vodilnih strateških točk poslovanja. Tako bi vsakogar spremenili v »lastnika«. Trditev, da bi v primeru, če bi vse delavce obravnavali kot poslovne ljudi, oni to tudi v resnici postali, izvira iz nekaterih uspešnih poskusov v ZDA.

Pri nekaterih testih v proizvodnji so npr. delavci s pritiski na gumb mogli po potrebi ustaviti tekoči trak ali pa so imeli možnost na enak način zmanjšati hrup v prostoru. Čeprav te možnosti niso zelo pogosto uporabljali, se je zelo izboljšala kakovost njihovih izdelkov. Sklep: delo je bistveno uspešnejše, če delavec vsak hip ve, da lahko on sam bistveno vpliva na kvaliteto.

(Povzeto po članku Strast do kvalitete, Gospodarski vestnik 1985, št. 34).

INOVACIJE

V juliju in avgustu so bile odobrene naslednje inovacije:

TOZD JEKLOLIVARNA

Darku Zvikartu je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 66.413 din za predelavo krmiljenja taktnega konvejerja GOSTOL v mini livarni. V prvem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda za 1.529.900 din.

Darku Zvikartu, Branku Božiču in Alojzu Korenu je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 61.324 din za izboljšavo delovanja tornih žag Universal v mini livarni. V prvem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda za 1.161.380 din. Pri delitvi so udeleženi Zvikart s 50, Božič s 30 in Koren z 20 odstotki.

TOZD VALJARNA

Ivanu Brezniku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo 21.291 din za predelavo drogov na srednji progi. V drugem in tretjem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda poprečno letno za 268.185 din.

TOZD KALILNICA

Cvetu Barbiču, Francu Videtiču in Francu Turjaku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 237.787 din za predelavo obešalne in vpenjalne plošče pri toplotni obdelavi raznih predmetov v globinskih pečeh. V prvem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda za 22.870.606 din. Pri delitvi so udeleženi Barbič s 50, Videtič in Turjak pa s po 25 odstotki.

TOZD ORODJARNA

Davorinu Turkušu, Antonu Motniku in Ivanu Jehartu je bilo dodeljeno tretje nadomestilo 265.197 din za izdelavo priprave za rezkanje orodnih plošč. V četrtem in petem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda poprečno letno za 11.968.524 din. Nadomestilo si avtorji dele na enake dele.

TOZD VZMETARNA

Antoniu Rusu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 53.722 din za izboljšanje vodenja kletk na kalinem stroju ČSSR. Gre za en-

kratni prihranek, ki znaša 1.173.620 din.

TOZD PNEVMATIČNI STROJI

Francu Podmeninšku je bilo dodeljeno prvo in drugo nadomestilo 78.218 din za izdelavo vpenjalnih trnov za brušenje sedežev ventilov. V prvem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda za 714.550 din, v drugem in tretjem letu pa je bil povečan dohodek tozda poprečno letno za 394.475 din.

Andru Đuri je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 25.000 din za izboljšanje vlečaja stozha stih kolotov na brezstopenskem gonilu na vrtnem stroju Giedemeister Knoll.

TOZD ENERGIJA

Alojzu Janežiču, Otmarju Rodošku in Robertu Jamšku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 264.516 din za izkoristek odpadne toplote kompresorja ATLAS COPCO ER-9. V prvem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda za 26.425.058 din. Pri delitvi so udeleženi Janežič s 70, Rodošek z 20 in Jamšek z 10 odstotki.

Bojana Arcet

MISLI

Polovica natisnjenih knjig ostane neprodanih; polovica prodanih knjig ostane neprebranih; polovica prebranih knjig ni razumljenih; polovico razumljenih knjig pa razumejo napačno.

Papini

Vsako se lahko razjezi. Toda razjeziti se na pravega in na pravi način, o pravem času, upravičeno ter smiselno, to ni tako lahko.

Aristotel

Razumeti svet in ga imeti rad sta dve stvari, ki ju ni lahko uskladiti.

Halifax

Popoldne z vami

Veliko jih je že reklo, da bi v našem glasilu radi brali o ljudeh izmed sebe, o delavcih in njihovih družinah. Dolgo smo oklevali, preden smo si namislili, da bi začeli uredništvati to pobudo. Po eni strani se nam je zdelo brez pomena, da bi pisali o nečem, kar vsi dobro poznamo, po drugi pa smo se bali, da bomo težko dobili človeka, ki bi hotel novinarju odpreti vrata v življenje svoje družine.

Sklenili smo poprositi za pomoč v tozidih. Ta mesec smo imeli opravke v Pnevmatičnih strojih. Sekretar samoupravljanja in predsednik sindikata nista dolgo pomišljala: »Domenite se z Lužnikovima. Pridna delavca sta, oba zaposlena pri nas, in on je tudi družbenopolitično aktiven.« Tudi mi nismo pomišljali. Domenili smo se.

Meni je bilo v utehu, ker sta me hotela sprejeti. Zanju sem bila manj neznanka kakor onadva zame, pa mi je njuno zaupanje veliko pomenilo.

Kljub temu me je zadrega minila šele potem, ko smo že udobno sedeli v osmem nadstropju stolpnice nasproti javorniške šole, kjer v manjšem dvosobnem stanovanju živi Lužnikova družina: starša Ivan in Marija — oba sta lani zaokrožila tri desetletja življenja — dvanajstletna Vesna, devetletni Damijan in šestletni Igor. Otrok ni bilo doma, ko sem prišla. Kdo bi jih v sončnem popoldnevu zadrževal v senčnem in za živo kri pretresnem stanovanju! Čeprav obiskovalec niti tesnobe niti hlada in temačnosti zaradi severne lege ne občuti. Razblinja ju topla domačnost gostiteljev.

Kar kmalu smo bili sredi pogovora. Ivan se je razvnel: »Če gledaš cene v trgovini, se zgrozíš. Neprestano se dvigujejo. Mislim, da zato, ker imamo preveč administracije. Na poti od kmeta do trgovine je cela veriga ljudi, ki samo podpisujejo papirje in s tem nabijajo cene. Tako kmet proizvaja že skoraj z izgubo, delavec pa težko kupuje.

Vse breme stabilizacije smo obesili na rame kmeta in delavca, češ da edino onadva lahko rešita naš ekonomski položaj. Mislim pa, da smo jima že preveč naložili. Govorimo, da delavec premalo naredi, a pri njem ni več veliko rezerve. Čas bi bil, da bi več naredili tudi tisti, ki te ukrepe pripravljajo, saj so za sedanjí položaj v veliki meri krivi vodilni.«

Ivan že dvanajst let dela v železarni, priučen brusilec je in ima odprte oči za dogajanje okoli sebe. Pred leti je bil aktiven v mladinski organizaciji, v času, ko je šla z Raven Titova štafeta, je bil celo predsednik osnovne organizacije v tozdu. Njegove misli o razmerah v tozdu so tako tehtne, da jih moram zapisati, čeprav k Lužnikovim nisem prišla z namenom, da bi razglabljal o železarni.

»Če še v železarni nimamo prave proizvodnje,« je razpredal Ivan, »je kriva slaba organizacija. Zaradi nje nastajajo zastoji v proizvodnji, ne zaradi delav-

cev. Mi delamo, kolikor moremo. Nismo pa krivi, če ni pravi čas materiala, dokumentacije, če stroji niso v redu ali če ni dovolj naročil. Če pa začnemo delavci opozarjati na nepravilnosti, najdejo vodilni vedno izgovor, da je pač tu in tu ozko grlo, da ta in ta peč ne dela in podobno. Mi jim seveda ne znamo oporekati, čeprav bi moralo biti jasno, da so taka ozka grla upoštevana že v planih. Veliko je krivo tudi to, da so OD naših režijskih delavcev premalo odvisni od uredništvanja planov.«

Po sogovornikovem mnenju je proizvodni delavec v neenakopravnem položaju v primerjavi z vodstvenim ali režijskim.

»Delavec je takoj kaznovan pri OD, če slabo dela, saj ne more prikriti napake, pa je lahko škoda, ki jo naredi, veliko manjša od tiste, ki jo povzroči z napačno odločitvijo kak vodstveni delavec. A ta se skoraj vedno izmaže brez posledic za svoj OD.«

Ivan Lužnik

Slap Ivanovih misli se ne pretrga, preveč še doma živi fabrika v njem. Nikakor tudi ni zadovoljen s položajem delavcev pri odločanju.

»Ne zdi se mi prav, da imamo delavci pri kupovanju strojev in zaposlovanju tako malo besede. V našem tozdu so oddelki s preveč stroji in ljudmi in taki, kjer jih je premalo. Zaradi tega proizvodnja ni tekoča. Kjer je premalo dela, rasteza nemir in nezadovoljstvo med delavci.«

Kdor dela, želi biti socialno varen, še več, želi s poštenim delom zaslužiti dovolj zase in za družino. Tudi Ivan.

»Nikakor pa ne maram, da bi moral ob svojem rednem delu še prosjačiti za neke socialne pomoči. Prav je, da jih dobijo tisti, ki ne morejo delati, saj morajo tudi živeti, ni pa prav, da v naši družbi tako podpiramo razne lenuhe.«

Delavci bi morali več zaslužiti. Tudi pot od tega Ivan vidi: »To je mogoče le z zmanjšanjem administracije in družbene režije, več bo moralo biti tudi organizacijskih in kadrovskih posegov med delovna mesta vodilnih.«

Žena Marija tiho spremlja možovo razmišljanje. V železarni še ni tako dolgo kot on, stvari gleda morda nekoliko drugače.

»Pred leti sem bila nekaj časa doma. Igor je bil precej bolehen, delo v tovarni nogavic pa mi ni dajalo toliko, da bi mi enakovredno nadomestilo odsotnost od doma in težave zaradi otrokove bolezni. Vendar smo po nekaj mesecih ugotovili, da ne gre več. Dobila sem delo v moževem tozdu, pri žagi. Ampak če se zdaj spomnim tistega časa, se mi zdi, da je tedaj ena plača zalegla ravno toliko, kot zdaj obe skupaj. Za toliko, se mi zdi, so zdaj plače manj vredne.«

Vsi občutimo to nižanje življenjske ravni, nekoliko pa seveda z leti rastejo tudi potrebe v družini.

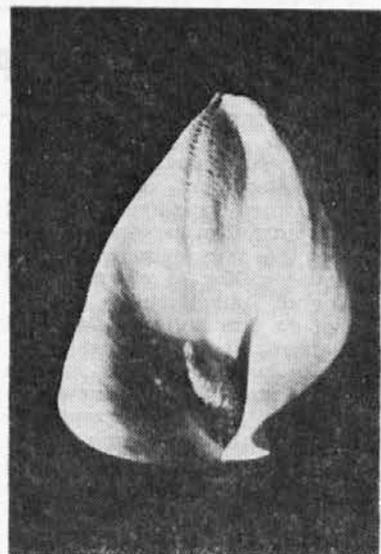
»Ja. Ko so bili otroci majhni, sva si pomagala tako, da sva jih sama varovala. Še zdaj delava v različnih izmenah, da je vedno kateri od naju doma. Za varstvo sva plačevala samo za tisto uro ob menjavi izmen, pa še v tem času so se otroci kmalu osamosvojili. Zdaj so izdatki za otroke precej večji. Ne le, da veliko stane obleka in obutev, tudi za šolo je kar naprej nekaj treba, da o izdatkih za malo šolo niti ne govorimo. Tako imenovane družbene pomoči za otroke, dobivamo jo od letos, pa dobimo 3000 din na mesec, kar niti za hčerkino malico in kosilo v šoli ni dovolj.«

Lužnikova družina v primerjavi z nekdanjimi slovenskimi družinami ni velika, presega pa precejše sodobne mestne družine. Zato ji določena inovativnost pri razporejanju dohodka kar prav pride. In domače varstvo je gotovo ena izmed takih racionalizacij, čeprav v naših razmerah ni nobena novost. Veliko delavcev, ki imajo možnost delati na izmene, si pomaga tako. Čeprav delo v različnih izmenah bolj ko ne neugodno vpliva na družinsko življenje, pa omogoča tolikšen prihranek v proračunu, da to možnost marsikje z veseljem izrabijo. Pa še en način plemenitjenja mesečnih dohodkov so naše družine splošno sprejele. Tudi Lužnikova. Saj je predvsem Ivanu v veliko veselje.

»Imamo vrt v Kotljah. Podedoval sem krpo zemlje. Tam redimo kure in zajce in pridelamo najnujnejšo zelenjavo. Na žalost se moramo tja prevažati, pa nas bencin toliko stane, kolikor je naš pridelek vreden. Če ne bi imel z živalmi in z obdelovanjem zemlje toliko veselja, bi to že opustil. Tako pa mi to delo nadomešča moje nepotešeno željo po kmetovanju in mi omogoča, da se pogosto vracam v rojstni kraj, kamor bi se želel tudi za stalno vrniti.«

Pa je prišla na dan še ena želja. Seveda, parcela, gradnja...

»Ne, gradnja ne pride v poštev, saj na naši parceli ne dovolijo graditi. Upam pa, da bomo mogoče dobili stanovanje v enem od blokov, ki ju gradijo v Kotljah. Tako bo tudi naš vrt za nas dobil večjo vrednost.«

Nežno

Marija se ob teh besedah namsehne. Sama je Ravenčanka, ampak v Kotlje bi vseeno šla. Ve, koliko možu pomeni rojstni kraj, iz katerega se je odselil že s sedmimi leti, vidi, kako radi imajo živali že tudi otroci. Vsi so navezani na psa, ki mora zdaj živeti v uti na obronku Javornika in pretrpeti veliko samote, da jih razveseljuje v urah, ko ga lahko imajo ob sebi.

»Že davno bi bil moral vložiti prošnjo za zamenjavo stanovanja,« povzame Ivan, »pa sam nisem občutil, da je za nas to stanovanje premajhno. Ko smo ga dobili, sem bil vesel, da smo na svojem in kot družina skupaj. Še zdaj mi to veliko pomeni, ampak ko otroci rastejo, res čutim, da potrebujemo več prostora. Vidim pa tudi, da ni pametno biti preveč skromen. Kdor zahteva veliko, tudi precej dobi, kdor pa se ozira na potrebe drugih in pušča sebe ob strani, ne dobi niti toliko, kolikor nujno potrebuje.«

Ugotovitvi najbrž ni mogoče oporekati. Ampak Ivan se najbrž kljub temu spoznanju ne bo spremenil. Že vzrok, ki je omogočil naše srečanje, nas o tem prepričuje. Ivan in Marija namreč ob delavnikih skoraj nikoli nista skupaj doma. Ta torkov popoldan sta bila, ker je bil on dopoldne na krvodajalski akciji v Slovenj Gradcu. S hotuljskim aktivom krvodajalcev že vrsto let redno daje krvi. Ni si mogoče misliti, da bi človek, ki mu je humanitarnost v krvi, lahko nenadoma začenjal videti le sebe. In še marsikaj mu to onemogoča. Tudi to, da ni zagledan le v svoj rojstni kraj. Saj sem ga le nekaj dni po našem pogovoru videla na zboru občanov v krajevni skupnosti, v kateri živi s svojo družino danes, pa jutri mogoče ne bo več.

Med pogovorom je v stanovanju postalo nekako somračno, sence so se poveznile tudi na sončne plati sosednjih blokov. Fanta sta lačna prisopihala v stanovanje, Vesno je Marija poslala še v trgovino. Treba bo pripraviti jesti, se pomeniti o šoli — popoldan je minil. Zanimiv in drugačen kot drugi, za nas tudi bogatejši za novo poznanstvo.

Mojca Potočnik

ALI ŽELIMO POLEMIZIRATI?

V procesu poslovanja se srečujemo s številnimi nivoji koordinacije med različnimi nivoji upravljanja. Čim uspešnejša je koordinacija, tem učinkovitejša je poslovanje. Ker so glavni nosilci poslovnih funkcij ljudje, je običajno, da čim boljši so formalni in neformalni odnosi med njimi, manj je konfliktov, ki v vsakem primeru zmanjšujejo skupen rezultat. Če pogledamo zapisnike sej SDS, lahko ugotovimo, da niso tako ostri, kot so ponavadi razprave na njih. Enako velja za mnoge seje delavskih svetov in za mnoga poročila strokovnih služb. Možen je zaključek, da poskušamo oblikovati klimo in stil, ki ne vzpodbujata polemičnega in večvariantnega razmišljanja. Kaj je temu vzrok? Ali pa zaključek sploh ni točen? Poskušajmo to trditev dokazati s kratko analizo člankov, objavljenih v Informativnem fužinarju.

Že vsakomesečna struktura glasila kaže, da ne obstaja rubrika, ki bi bila namenjena dialogu ali pa polemiki o naših notranjih problemih. Predvsem v pogovorih z delavci čutimo, da nerazjasnjena vprašanja, ki se jim pojavljajo, terjajo odgovore. Kaj pomeni to, da na njihove probleme ni odgovorov? Ali jih smatramo kot posledico neobveščenosti, ali jih kar ignoriramo? In kdo je sploh tisti, ki naj da odgovor? Vse preveč je posplošenih in zatiralnih zaključkov, ki želijo čimprej končati razmišljanje, ki ni v uradnem predlogu. Nikoli ali pa zelo redko pride do izpostavitve vodstvenih in vodilnih delavcev, kar bi morala postati praksa demokratičnega upravljanja.

Vemo, da do polemike prihaja in prav je, da prihaja. Ne moremo se ji izogniti na sestankih, če le razpravljajci vedo, da smo zadržani in odgovorni za določeno

področje. Ko prevetrujemo organizacijo, opazimo, da se ljudje, če je le mogoče, izogibajo zadolžitvam, če le-te niso natančno predpisane. Po drugi strani pa srečujemo primere, ko nastanejo zamere, če se v določeno področje vmešavajo ljudje, zadolženi za druga področja. Prvo kot drugo pa kaže na željo po statusu quo. Jasno je, da če želimo ustvariti pogoje, ki bodo spodbujali inovativno klimo, potem moramo spremeniti vse tiste sisteme, ki jo danes zavirajo. Nerealno je pričakovati same koristne predloge, nujno se morajo pojaviti tudi nekoristni. Če želimo, da bodo ljudje razmišljali o raznih izboljšavah, potem jih ne smemo po eni strani nagradjevati, po drugi strani pa zavirati večvariantno razmišljanje, ki ni nujno zmeraj točno. Prav tako je jasno, da natančna in toga birokratska navodila ne vzpodbujajo inovativne klime.

Mislím, da nam manjka nekaj korajžje, da se tudi javno soočimo s problemi in da bi moral k temu prispevati tudi naš časopis. Rubrika Klici na 304 je prinesla nekaj svežine, čeprav je opazno, da tempo upada. Mesečna zasnova Informativnega fužinarja je sicer manj ugodna za dialog, vendar kljub temu izvedljiva, seveda z več napora. Pri tem bi se morali zavedati, da je vsak začetek težak, in da to še posebej velja za polemiko. Nimamo namreč razvite kulture polemiziranja (kar velja za ves slovenski prostor) in obstaja velika nevarnost, da se polemika sprevrže v kritikantstvo, torej iz konstruktivnega namena v nekoristno nerganje. Toda tudi to ne more biti vzrok, da ne bi poskusili poživiti glasila in vzpodbuditi polnejše zavesti delavcev Železarne Ravne.

Brane Žerdoner

ZNATI – SMETI – HOTETI

20-letne izkušnje pri urejanju Informativnega fužinarja kažejo, da so se poskusi kritičnega pisanja pri nas praviloma lomili zdaj ob eni, zdaj ob drugi čeri, našteji v naslovu. Poglejmo po vrsti.

ZNATI. Verbinčev Slovar tujk pravi, da je polemika »peresni, časniški boj med dvema ali več osebami.« Vsaka zvrst merjenja moči ima svoja pravila, ki jih je treba poznati in spoštovati. Pri nas se je najpogosteje zataknilo že tu. Če je namreč kdo v afektu nametal na papir nekaj sumničnega, če je iz polinformacij pritelevadil do polresnic, če je doživel krivico prehitro posplošil, je bilo to žal enako, kot če bi pri sabljanju uporabil kij, pri boksu pa nizke udarce in brce. Takšnih prispevkov po nobenem kodeksu ni bilo mogoče objaviti.

Indirektno pa so seveda dokazovali, da v naši železarni v veliki meri zaradi specifične kadrovske strukture skoraj ni bilo

ljudi, ki bi obvladali večino pisanja do te mere, da bi znali pretehtano, argumentirano, zraven pa še duhovito uperiti kritične misli proti kakšnemu pojavu ali gradivu s kateregakoli področja.

SMETI. V kraju, v katerem je desetletja nazaj v proizvodnji prevladoval tehniško-ekonomski kader, kultura pa je služila komaj izobraževanju in dekorativnosti za praznike, se v javnosti nikoli ni mogla uveljaviti miselnost širina kakšnega Mitje Gorjupa ali strpnost Matjaža Kmecla. Tudi ko so v Ljubljani že začeli padati razni tabuji, jim je provinca ostala zvesta. Zato ni čudno, da smo v železarni še pred 8 leti znali zaradi polemičnega članka uprizoriti lov na čarovnice, razni intervjuvanci pa o podobnih izkušnjah vedo povedati tudi le za leto nazaj.

HOTETI ali bolje ne hoteti pisati polemično je zato v tesni

zvezi s SMETI. Seveda pa ima ta »ne smeti« korenine v davni preteklosti in niti malo ni posebnost ravske železarne.

Ko je po legendi prvi angel polemiziral z Bogom, je moral za kaznen postati hudič in ga do danes še niso rehabilitirali.

V srednjem veku so kraljem v glavnem samo dvorni norci smeli povedati resnico in — ostali živi.

Kdor hoče bliže v naš čas, se zlahka pouči, kako je bilo s temi stvarmi.

Z Žerdonerjevimi pogledi o vrednosti ustvarjalnega mišljenja se seveda strinjam. Izkušnja pa vseeno pravi:

učiteljica v 1. razredu osnovne šole, ki ima raje pridnega učenčka kot živahnega nemirneža, in strokovni ali poslovodni delavec, ki jima gre preveč glasen delegat na živce, imata mnogo skupnega in sta oba sokrivca za mlačnost med ljudmi. Preglasnemu propagiranju večvariantnega, inovativnega mišljenja pa ne za-

upam preprosto zato, ker je tako mišljenje ena od glavnih značilnosti intelektualcev, odnos do njih pa poznamo iz preteklosti.

Res je, da bi nekatera mnenja delavcev skoraj zahtevala dopolnilo. Novinarji bi ga gotovo lahko poiskali. Toda če bi bili pri tem zelo vneti, ali ne bi s tem našim delavcem na vsakem koraku samo dokazovali, kako zmotne poglede imajo na svet in kako imamo hvala bogu ljudem, ki zmeraj vedo, kako je bolj prav, kaj je objektivno res in bi jih tako spravljali na skupni imenovalec? Bi potem še sploh hoteli govoriti za časopis?

Seveda pa imajo strokovnjaki in sploh delavci zmeraj možnost pisanja, odzivanja na objavljeno, tudi kulturnega polemiziranja. Če bodo takšni prispevki prišli, bo nastala takoj tudi rubrika z ustreznim naslovom. Rubrika brez člankov bi pa bila samo smešna.

Urednik

Z D R A V J E

VIRUS HERPES — KAJ JE TO?

V naših ambulantah se pogosto postavlja vprašanje, kaj je herpesna bolezen, kako se širi in kaj je z genitalno herpesno boleznijo. Bajе za to boleznijo boluje v ZDA vsak 10. prebivalec. Pri nas v Sloveniji točnega vpogleda v razširjenost herpesne bolezni še nimamo, ker boleznijo ne prijavljamo niti ne spremljamo njenega gibanja, zanesljivo pa upamo trditi, da nastopajo okužbe z omenjenim virusom kot najpogostejše.

Virus lahko prizadene različne organe in organske sisteme in povzroči zelo različno in različno težko bolezensko sliko, odvisno pač od starosti obolelega in njegovega imunskega odgovora.

Ločimo dva tipa virusa herpesa. Tip I povzroča spremembe na koži in sluznici genitalne regije, tip

II pa izbere katero koli drugo lokalizacijo.

Večina ljudi preboli prvo herpesno okužbo kot lažji gripozni infekt že v zgodnji otroški dobi. Manjše število oseb zboli ob prvem infektu s težjo vročinsko obliko bolezni, lahko kot vnetje možganskih ovojnic, vnetje očesnih veznic in roženice, kot herpetična angina, vnetje genitalne sluznice, herpetično vnetje kože itd. Vse te oblike imajo tudi slabšo prognozo.

Ne glede na primarni potek bolezni ostaja večina inficiranih dosmrtni nosilec virusa in s tem potencialni rezervoar za širjenje novih infekcij.

Ravnovesje med imunskim stanjem »okuženega« organizma in virusom herpesa je lahko pri nekaterih za celo življenje stabilno.

Ekspedicija

Pri številnih občutljivih osebah (za herpes disponiranih) pa je dovolj že majhen povod (morda druga vročinska bolezen, menstruacija, fizični ali psihični napor, različne stresne situacije itd.), da se to ravnošje poruši in se pokažejo bolezenski znaki v obliki ponavljajočega se herpetičnega obolenja (na ustnicah, genitalijah, na koži ali na očesni veznici).

Zdravljenje je bolj ali manj simptomatsko kot tudi pri vseh

ostalih virusnih infekcijah. Zdravila, ki bi eliminirala virus iz telesa, še ne poznamo. V svetu že uporabljajo specifično vakcino, kjer se že kažejo dobri rezultati. Uporablja se zlasti za zdravljenje in preprečevanje recidivov, vendar ga žal na našem tržišču še nimamo, torej smo vezani na uvoz.

Dr. Marija Vodnjov

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

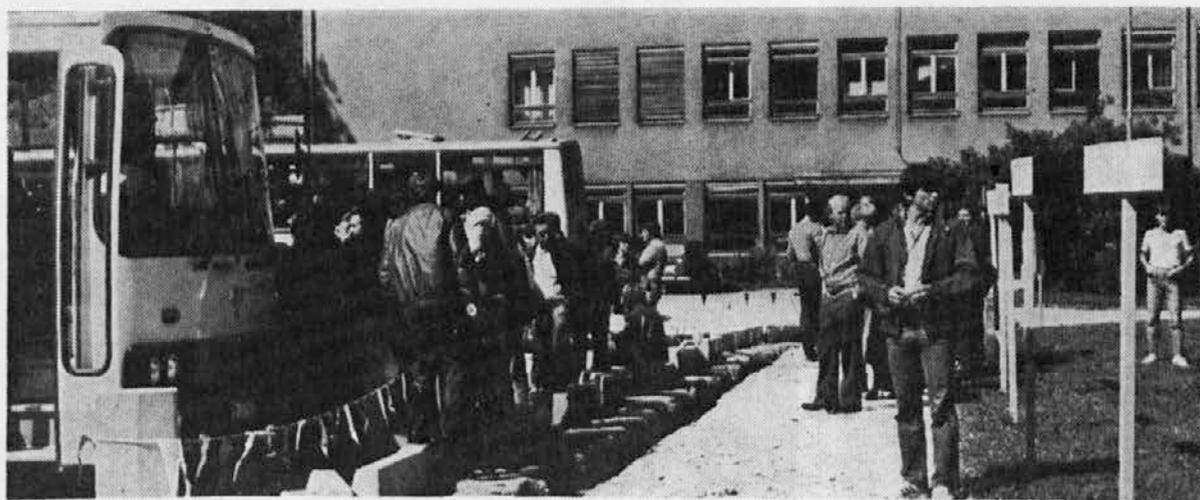
7188 Laure P., Čudoviti svet računalnikov 1984.
 7189 Derek E., Schofield P., BASIC za začetnike 1984.
 3587/635 Preiskava zapoznelega loma visokotrdnih vijakov, izdelanih iz jekla Č. 4732 1984.
 7190 Mlakar C., Ekonomski problemi naše graditve socializma 1978.
 7191 Kavčič B., V. Antončič, Samoupravna urejenost in gospodarska uspešnost delovnih organizacij 1978.
 3587/636 Todorovič G., J. Lamut, Peletiranje in redukcija koncentrata BOR 1984.
 7192 Hanjalič K., Dinamika stišljivog fluida 1978.
 7193 Bogner M., Čirič S., Tehnički gasovi 1984.
 7194 Mitrinovič D. S., Predavanja o diferencijalnim jednačinama 1983.
 7195 Stojkovič V., D. Tosič, Zbirka zadataka iz programiranja. Programski jezik BASIC 1984.
 7196 Hajdin G., Mehanika fluida 1983.
 7197 Kuhelj A., Matematična sredstva v tehniki. Mehanika. Hidromehanika 1984.
 3587/637 Prešeren V. + sodelavci, Reakcijski model procesa ponovne metalurgije VAD 1984.
 3587/638 Osojnik A., Študij in izpopolnjevanje metodike za analizo žlinder II. del. 1984.
 3587/640 Debelak M. + sodelavci, Livni praški za klasično in konti litje 1984.
 3587/641 Torkar M., Vodopivec F., Vpliv kositra in bakra na pokljivost konstrukcijskih jekel s strjevalno mikrostrukturo 1984.
 3587/642 Dekleva J. + sodelavci, Razvoj proizvodnih celic v TOZD-u Pnevmatiski stroji ZR 1984.
 7198 Matko D., Diskretni regulacijski sistemi 1984.
 7199 Adrinek R., Programski jezik FORTRAN 1982.
 7200 Stojkovič V., Tošič D., Stojmenovič I., Programski jezik BASIC.
 7201 Parezanovič N., Mašinski i simbolički jezik za računare pdp 11 1984.
 7202 Katanič T., Uvod u programiranje računara 1984.
 7203 Kopač M., Program izboljšanja administrativnega poslovanja 1984.
 7204 Zadravec A., Tabele — Linearni sklopovi.
 7205 Zadravec A., IC Tabele. Digitalni sklopovi.
 7206 Jerovšek J., Integracije v gospodarstvu 1984.
 7207 Turkuš B., Vpliv termične obdelave na rezilnost in izdržljivi-

vost strugar. nožev iz brzoreznega jekla.
 7208 Pokeršnik M., Preizkušanje obstojnosti segmentov žag in priprava smernic za delo 1984.
 7209 Šuler D., Dvotokovna radialna črpalka Q = 7500 m³/h, H = 90 m, n = 750 min. 1984.
 8/11 Janežič A., Priročnik za spoznavanje TOZD Energija 1984.
 7210 Eksperimenti in demokratizacija radnih odnosa 1978.
 7211 Kolar R., Napetosti pri segrevanju ingotov 1984.
 3587/643 Smajič N., Božikov M., J. Šteblaj, Vpliv oligoelementov v Fe Ni na lastnosti legiranih jekel 1984.
 7212 Deželak B., Politika in organizacija marketinga 1984.
 7213 Warnecke H. J., R. D. Schraft, INDUSTRIE Roboter 1984.
 3338/03/01 1984 Annual Book of ASTM Standards; Metals Mechanical Testing 1984.
 3338/03/02 1984 Annual Book of ASTM Standards; Metal Corrosion, Erosion and Wear 1984.
 3338/03/03 1984 Annual Book of ASTM Standards; Metallography, Nondestructive Testing 1984.
 3338/03/06 1984 Annual Book of ASTM standards; Emission Spectroscopy; Surface Analysis 1984.

3587/644 Vodopivec F., Dogajanja med valjanjem konstrukcijskih jekel 1984.
 7214 Cigoj S., Komentar obligacijskih razmerij I. 1984.
 3587/645 Ule B., Vodopivec F., A. Rodič, Interkristalna krhkost v jeklih za utope in drugih legiranih jeklih za poboljšanje 1984.
 7215 Bogner M., Isailović M., Nenadović P., Zbirka propisa u mašinstvu 1984.
 7216 Ranković S., Čorič B., Stabilnost konstrukcija 1983.
 7217 Milosavljevič M., M. Radojković, B. Kuzmanović, Osnovi čeličnih konstrukcija 1984.
 7218 Oberšmit E., Ozubljenja i zupčanici 1982.
 7219 Dordjevič B., Korišćenje vodnih snaga objekti hidroelektrana 1984.
 3587/646 Jager R., I. Mavrič, Raziskave količin in možnosti odstranjenja cinka v fluoritni rudi iz nahajališča Ravnaja pri Krupnju 1984.
 3587/647 Jarič A., Raziskava tehnoloških pogojev priprave mulja iz separacije v drtiji za uporabo v industriji ognjeobstojnega materiala 1984.
 3587/648 Peklenik J., Razvoj laserskega merilnega centra 3500 × 3500 × 2500. Razvoj laserskega merilnega stroja 800 × 600 × 600 1984.
 3587/649 Gašperšič B., Meritve toplotno cevnega rekuperatorja 1984.
 3587/650 Lakovšek I., Razvoj proizvodnih celic znotraj TOZDA Armature 1984.
 3587/651 Seljak Z., Osnove raziskave obdelovalnosti obrabno obstojnih zlitin 1984.
 3587/652 Peklenik J., CAPP sistem. Raziskave na integraciji računalniško podprtega risanja detajlnih risb, planiranja tehn. proc. in prog. NC strojev 1984.
 3587/653 Peklenik J., Razvoj CAD sistema 1984.
 3587/654 Jager R., V. Prešern, A. Jarič, Aglomeracija sintetičnega talila iz naravnih surovin 1984.
 3587/655 Smajič N., Dinamični model izdelave nerjavnih jekel po postopkih ponovne metalurgije 1984.

3587/656 Bačič N., Koroušič B., Valant A., Kinetika raztapljanja ognjevarnih materialov v jeklarskih žlindrah 1984.
 3587/657 Smajič N., Problematika izdelave nerjavnih jekel po VOD — postopku 1984.
 7220 IDA Baza verzija 1.0 — Podatkovne strukture 1984.
 7221 SIRUP Verzija 1.0 — Interaktivni generator programa 1984.
 7222 4 p Opis aplikacij 1984.
 7223 Mikroračunarski poslovni sistem. Mikroračunar Partner 1984.
 7224 Mikroračunarski poslovni sistem MIPOS — Tekst procesor 1984.
 3587/658 Kosel L., F. Kosel, F. Grešovnik, Analiza temperaturnih napetosti v jeklu nehomogene kemične sestave 1985.
 3587/659 Trbižan M., I. Smerkelj, I. Kukes-Mezek, Oplaščeni peski brez dušika ali z manj dušika ter z večjo reaktivnostjo. 1984.
 3587/660 Sicherl B., Z. Veber, V. Logar, Toplotna črpalka v nizko temperaturnem sistemu in izkorišćenje odpadne toplote 1984.
 3587/661 Glogovac B., + sodelavci, Aplikacija dinamičnega modela za vodenje ogrevne peči s procesnim računal. na osnovi lastnega razvoja 1984.
 7225 Burghardt H., G. Neuhof, Stahlerzeugung 1982.
 7226 Tomaček M., Štednja energije u industriji 1985.
 3587/662 Čižman V. + sodelavci, Razširitev uporabe klinastega preizkusa za odrejanje preoblikovalnega odpora 1985.
 3587/663 Turk R., + sodelavci, Odrejanje termomehanskih konstant toplih krivulj tečenja 1984.
 3587/664 Peklenik J., Razvoj NC krmilnika za avtomatizacijo rezanja na žagi UKZ — 130 1984.
 3587/665 Tržan F. + sodelavci, Optimiranje proizvodnje nerjavnih armatur 1985.
 3587/666 Velkovrh A., Študij metodologije za določitev makrokomponent v Fe — B, Fe — W, Fe — Nb — Ta 1985.
 3587/667 Osojnik A., T. Lavrič, Študij analize problematike zlitin železa z aluminijem 1984.

NOVO AVTOBUSNO POSTAJALIŠČE

Pri glavnem vhodu v železarno smo dobili novo postajališče za delavske avtobuse. Dobro je, ker je blizu, je pa ob konicah na njem velika gneča. Za prostorom je žal predvsem voznikom osebnih avtomobilov, saj so ob priločno parkirišče. Na oddaljeno pri bencinski črpalki se nikakor ne morejo navaditi, in jemljejo prostor povsod drugod bliže železarni.

H. M.

Slikarska kolonija Ravne '85

Velike, kot najbrž še nikoli do- slej, so bile v letošnji 16. slikarski koloniji na Ravnah starostne raz- like med udeleženci, saj so se sre- čali študentje Leon Zakrajšek, Marjeta Godler in Nives Palmić iz generacije šestdesetih let, Dra- goljub Bjedov in Božidar Plazi- nič, rojena v petdesetih letih, ter Danica Bem-Gala in Matevž Šu- mah iz predvojnne generacije. Za- to je bilo različno tudi njihovo ustvarjanje in izpovedovali so različne poglede na likovno umet- nost.

Kot je povedal sekretar kolo- nije Franc Boštjan, je takšna eki- pa nastala slučajno, vendar po pravih izbire, da naj v koloniji sodelujejo študentje (stik z avant- gardo) ter likovniki pobratenih občin in domačega Društva koro- škkih likovnikov. Bemovo, kot sli- karko koroških partizanskih do- mačij onstran meje, pa so povabi- li, da se v letu pomembnih vojnih obletnic posveti našim partizanskim domačijam.

ZAKAJ NE NARIŠEŠ ZELENO, ČE JE ZELENO

Akademski slikarki **Marjeta Godler** in **Nives Palmić** sta sošol- ki 2. letnika specialke na Akade- miji za likovno umetnost v Ljub- ljani. Ker sta siti ateljejskega de-

Marjeta Godler

Nives Palmić

la, hkrati pa željni čimveč videti in ustvariti, sta na Ravne z vese- ljem prišli. Tu ju ni pritegnila narava, »saj ta je povsod, pa še čas za delo v njej ni najboljši«, ampak železarna, obe enkratnost in raznolikost oblik ter človekov odnos do njih, Marjeto še posebej

žareča svetloba, Nives pa hlad- nost predmetov in atmosfera ma- sivnih strojev. Ko sta »delali«, sta v sliki iskali predvsem barv- ne, v risbi pa oblikovne in kom- pozicijske odnose. Prevladovalo je njuno risanje z grafitom, saj »sugerira občutek prahu, črnine, tovarne«.

Največ sta delali v Kovačnici, kjer sta bili s svojo nefabrišnostjo tujek — vendar samo po delu, obleki, dekliškosti, drugače ne. Presenečeni sta bili, kako so kovači znali ceniti tudi njuno delo, ne le svojega. Veliko so se pogo- varjali in ne presenečali z vpra- šanji, zakaj ne narišeta stvari takšne, kot je v resnici, »zakaj zeleno na sliki ni zeleno, če je ze- leno«. Razlagali sta jim moderna iskanja v slikarstvu, zavedajoč se, da »je hudo, če ljudi navadiš na napačno dojetanje umetnosti, da jim vse predočiš naivno«. Kolo- nijo sta ocenili kot dobro, »bile so krasne možnosti za delo, posebno kar se tiče materiala.«

SLIKA JE DOBRA, ČE JO RAZUME PREPROST ČLOVEK

Starejša generacija v koloniji sta bila slikarja **Danica Bem-Gala**, zdravnica v pokoju iz Ljubljane, in **Matevž Šumah**, upokojeni kovač z Raven.

Tistega dne dopoldne se je Be- mova kot mama v šopu otrok su- kala med delavci na pragu topil-

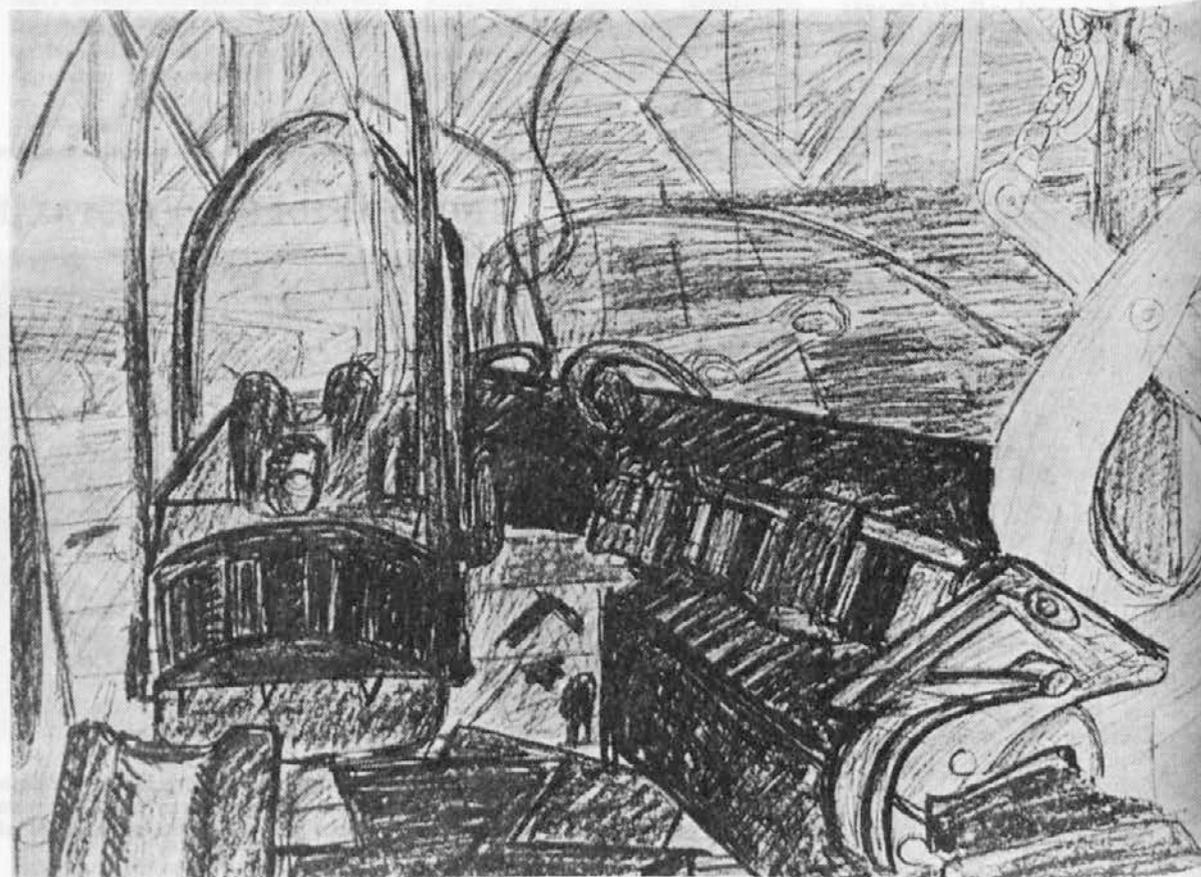
nice. »Tako so prijazni, da ne mo- rem prav delati.« Zato je kar iz gneče okoli sebe in kar na škatlo od barvic naslikala portret neke- ga topilca. Bila je občudovana, sama pa zadovoljna.

»Delavci takoj vejo, kaj je do- bro. Dobro v slikarstvu je nam- reč tisto, kar razumejo preprosti

Danica Bem-Gala

ljudje. Razumejo in radi pa ima- jo lepoto, mogoče zato, ker je je zmeraj manj na svetu. Toda mi- slim, da mora vsaka slika vsebo- vati tudi nekaj avantgardnega, naprednega. Ne more pa biti sa-

Marjeta Godler, Motiv iz Kovačnice, oglje

Matevž Šumah

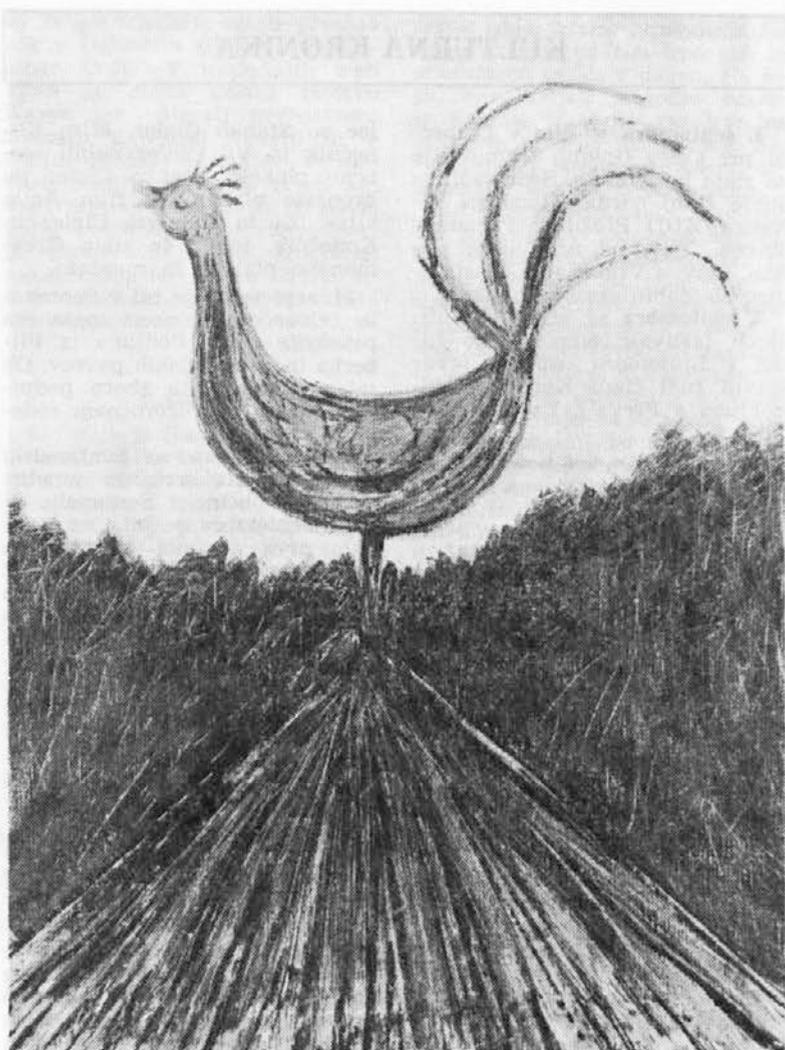
USTVARJATI SE DA TUDI V HOTELSKI SOBI

Leon Zakrajšek je s svojo mladostjo in njej ustreznimi pogledi na svet prišel v ravensko kolonijo, da ob delu »zagradi malo zabave«. »Smisel kolonij po mojem ni v pogovorih o 'malariji', mi, profesionalci, imamo tega čez glavo. Gre za to, da spoznaš ljudi, tukaj sem jih. Posrečena se mi zdi izbira udeležencev, drugače pa ne bi mogel reči, da je kolonija med najboljšimi. Hudo je namreč, če so taka srečanja na bazi amaterjev, saj se je potem težko ujeti v sistemih, ko eden nariše pet slik na dan, ti pa ne.«

Pri delu se je Zakrajšek, ki je predvsem grafik, opredelil za etnološke zadeve na Koroškem. Še nikjer prej ni videl križev Treh kraljev nad vrati, zato so ga pritegnili. »Zelo sem jih poenostavil. Nikoli namreč ne rišem podobice.«

Kot Zakrajšek je tudi slikar Dragoljub Bjedov iz Varvarina, potem ko si je ogledal železarno in našo pokrajino, ustvarjal v hotelski sobi.

»Za nadrealistično slikanje, kot je moje, ni nujno biti na terenu.

Leon Zakrajšek, Koroški motiv, olje

Dovolj je, če si človek stvari ogleda, vtisne v spomin in potem dela.«

Ko ga je SIS za kulturo v Varvarinu izbrala za ravensko kolonijo, ni niti najmanj pomišljal. Iz aranžerskega dela po trgovskih hišah ga je vlekla železarna in slikanje, ki ga ima zelo rad, v novem krogu ljudi.

SLIKANJE KOT ŠIH

Redko si najde čas za lastno ustvarjanje Božidar Plazinič, sicer konzervator in restavrator iz Čačka. Zato je ob vseh materialnih možnostih, ki mu jih je ponujala Slikarska kolonija Ravne '85, želel čimveč narediti, in zato je tistih deset dni, kar je bil na Ravnah, vstajal in hodil na ših z nami. Največ se je zadrževal v modelni, kjer je delal »s prahom, in s smetmi«, ki jih je našel po tleh naših hal, predvsem kovačnice. »Kombiniram tako tehnike kot materiale. Spadam v t.i. postkoncept, vejo, ko je v slikarstvu naglašena ideja; likovna kvaliteta se ustvarja na njeni osnovi in njej je vse žrtvano.«

Kolonija, sestavljena iz profesionalcev in amaterjev, mladih in starih, se mu je zdela posrečena, potožil je le, da traja prekratko. Toliko idej je dobil in toliko vsega ima na voljo, da se mu je zdelo res škoda, ker je bil časovno omejen. Da je uspešen garač, se

Božidar Plazinič

da soditi tudi po vrsti njegovih domačih in mednarodnih razstav.

Toliko vam o slikarski koloniji Ravne '85, bila je od 15. do 25. avgusta, posredujemo mi. Strokovno jo bo ob razstavi del kolonije novembra v Likovnem salonu na Ravnah ocenil dr. Cene Avguštin. Oceno bomo objavili.

P. S.: V koloniji je sodeloval še akademski slikar Rudi Škočir iz Idrije, ki pa si je na Koroškem le nabral motive, delal pa doma.

Helena Merkač

Dragoljub Bjedov in Leon Zakrajšek

mo to, saj takšno razumejo le tisti, ki so v slikarstvu doma, preprost človek pa ne. Sama sem zato realista z ekspresionističnim slikarskim prijemom.«

Po več kot tridesetih samostojnih in več kot petdesetih skupinskih razstavah ter nekaj kolonijah je Bemova našo ocenila kot najboljšo, kot »odlično, sijajno«. Všeč ji je bil natrpan program, ki je silil k delu, v železarni pa so njeno pozornost pritegnili predvsem fizični delavci, »korenine, ki vztrajajo ob visokih temperaturah in ki bi morale biti vsem zgled.«

Da večina razume le realistične slike, moderne pa samo izbranci, meni tudi Matevž Šumah. Srečen, da se mu je po ex tempore v Dobrni pri Celju in v treh slikarskih kolonijah uresničila tiha želja, sodelovati tudi na domači, in zadovoljen z vsem, kar se je v njej dogajalo, je oni dan mirno risal med svojimi znanci blizu kovačnice. Risal, kajti Šumah samo riše s kredo, ne slika, saj slabo loči barve — in po oceni Leona Zakrajška, ki ima kot študent za sabo že več kot dvajset skupinskih in nad deset samostojnih razstav, »narisal za amaterja presenetljivo dobro.«

KULTURNA KRONIKA

1. septembra je bilo v Ljubčini pri Celju finalno tekmovanje za zlato harmoniko. Sodelovali so štirje člani harmonikarskega orkestra KUD Prežihov Voranc z Raven. Trije od njih, Jože Cekon, Slavko Vrabčič in Lenart Cigler so dobili srebrne plakete.

7. septembra so se na republiškem festivalu amaterskega filma v Ljutomeru uspešno predstavili tudi člani Koroškega kinokluba s Prevalj. Za film **Pre-**

jec so Stanko Cigler, Miro Konečnik in Vili Voler dobili srebrno plaketo, Stanko Cigler pa bronasto plaketo za film *Aqua vitae*. Za ta film sta Cigler in Konečnik dobila še zlato Grosmanovo plaketo za montažo.

14. septembra je bil v Šentanelu celovečerni koncert mešanega pevskega zbor Podjuna iz Pliberka in Šentanelskih pavrov. Ob tej priložnosti sta zbor podpisala listino o dolgoročnem sodelovanju.

Naslednji dan so Šentanelski pavri peli na srečanju kmetov ravske občine v Šentanelu.

12. septembra je bila na Ravnah prva filmska abonmajska predstava s komentarjem. Tokrat je kritik Peter Milovanovič-Jarh komentiral poljski film Andrzeja Wajde *Železni človek*, teden dni zatem pa še film *Ragtime* ameriškega režiserja Miloša Formana.

21. septembra je bil v cerkvi sv. Antona na Ravnah koncert renesančne in baročne glasbe. Igral je ansambel Pro musica tibicina iz Maribora.

Od 20. do 27. septembra je bila v likovnem salonu na ravnem gradu razstava likovnih del Ane Marije Vlaj in Janeza Kneza.

28. septembra je bilo na Ivarčkem srečanje folklornih skupin Slovenskih železarn. Nastopile so skupine z Jesenic, Lesc, iz Stor ter KUD Bratstvo, Gozdar Črna in Prežihov Voranc Ravne.

Ta mesec je bil zelo aktiven Pihalni orkester ravnenskih železarjev. Po gostovanju v Italiji je imel tri koncerte. Igral je 13. septembra na Trgu svobode na Ravnah, 24. septembra pred spomenikom ZB na Prevaljah in 27. septembra pred hotelom Merx na Čečovju.

Mojca Potočnik

PESMI
NAŠIH DELAVCEV

HTEO BIH

Hteo bih u rukama
zadržati
prolaznost trenutaka
sreče

Hteo bih da budem
nada — čekanje
na sjaj Afrodite
Hteo bih da budem
jutro

Što se kradom šunja
kroz otvoren prozor
Heto bih da budem
usamljeni stari
hrast

da pogledom milujem
breze

Hteo bih da budem
tiha noć

da me vetar svojom
pesmom miluje
Hteo bih da svoju ispružim
ruku
al' samoća je moj gost
Hteo bih...

I NEĆE USNE DRUGU DA
LJUBE

I neće usne drugu da ljube,
sve hoću s tobom
i julsko klasje zrelo
lelujavo na vetru
i crne kose
i vreme u vremenu
čekanja
i sladostrašće što mi
um zamagljuje
i leto što odlazi

I neće usne drugu da ljube,
Ugasila se sva svetla,
bez očiju tvojih
i sve noćne žrtve
ljubavnih oltara
i jutro što krađu
sve madjije

I neće usne drugu da ljube,
ti i ja smo ostali nedorečeni
jedan smo a ipak dva sveta.
Pruži mi svoje malene ruke i
ostani

i opet će sve oživetiti.
I neće usne drugu da ljube,
sve hoću s tobom
sve hoću tebi.
Nek ljubav
ispred razuma bude...

Ratomir Ilić

POKAL GODBI
IN ŽELEZARNI

Pihalni orkester ravnenskih železarjev je v začetku septembra sodeloval na koncertu evropske muzike v italijanskem mestu Castenaso v družbi še treh italijanskih orkestrrov. Kot najboljši je dobil pokal, še posebnega za mecenstvo orkestru pa Železarna Ravne.

H. M.

SMUČARSKI SKOKI

Sredi septembra je bilo v Moravčah republiško prvenstvo v smučarskih skokih na plastiki, kjer je v kategoriji mlajših cicibanov dosegel lep uspeh Andrej Zagernik (Fužinar), ki je osvojil naslov republiškega prvaka. Aljoša Krivograd je bil na tem tekmovanju tretji. Podobno tekmovanje na plastiki je bilo v Logatcu, kjer je Ravenčan Jože Zagernik med mlajšimi pionirji zmagal, tretji pa je bil njegov klubski tovariš Erih Pečnik.

Na prvenstvu vzhodne regije v Braslovčah, bilo je 18. sept., je med mlajšimi cicibani zmagal Andrej Zagernik, drugi pa je bil Aljoša Krivograd. Andrej Zagernik se je dobro uvrstil tudi v kategoriji starejših cicibanov, bil je četrti.

Zelo lepe uvrstitve so najmlajši Fužinarjevi skakalci dosegli tudi na tekmi v Kranju. Vsi našti uspehi pa so gotovo plod dobrega dela z najmlajšimi v klubu. Pa ne le to, z izgradnjo še ene, 12-metrške plastične skakalnice v Dobji vasi, katere otvoritev je bila v nedeljo, 6. oktobra, je dana nova možnost nemotene vadbe skozi vse leto prav najmlajšim nadobudnežem.

KEGLJANJE

V septembru je bilo drugo in tretje kolo prvenstva koroške regije za moške posamezno. Na kegljišču na Prevaljah je zmagal Mlakar z 895 keglji pred Grab-

Rekreacija in šport

KOLESARJENJE

Prva kolesarska akcija, ki sta jo v sodelovanju z ZTKO Ravne in kolesarsko sekcijo pri Partizanu pripravila športno društvo iz Pliberka in tamkajšnja slovenska športna zveza, je izjemno lepo uspela. Po cestah obmejnih koroških občin Pliberka, Suhe, Labota, Dravograda in Raven, je v nedeljo, 15. septembra, v lepem sončnem dopoldnevu kolesarilo 185 udeležencev vseh starostnih kategorij. Na cilju 53 km dolge proge so bili vsi vprek dobro razpoloženi in zatrjevali, da se prihodnje leto znova dobijo na startu.

Sicer pa je bil »uradni« start pred posojilnico v Pliberku, čeprav so denimo udeleženci iz Slovenije predtem že prevozili dobršen del poti. Organizatorja sta pred startom pripravila prisrčno slovesnost — vendarle je bila to uvodna tovrstna prireditel na območju obmejnih občin. Med udeležence so izžrebali tudi deset majic in športno kolo.

Prireditel seveda ni imela zgolj športnega pomena. 185 kolesarjev, za prvič je to kar lepo število, je preizkusilo svoje sposobnosti po cestah Koroške, obenem pa veliko prispevalo k še boljši povezanosti, prijateljstvu in sodelovanju med Slovenci to stran in onstran državne meje. Tudi zato mora postati kolesarska akcija po cestah sosednjih obmejnih občin odslej tradicionalna.

Naslednjo nedeljo (22. sept.) pa je potekala vsakoletna akcija, ki jo pripravlja ZTKO Ravne »S kolesom po Mežiški dolini«. Tokrat je kolesarilo okoli 450 udeležencev, prevoziti pa so morali 22 km.

NAMIZNI TENIS

Zvezni kapetan Ljubinko Skakić je objavil jakostne lestvice mladincev za minulo sezono. Ravenčan Darko Jamšek je na odličnem četrtem mestu, pred njega so se uvrstili le njegovi vrstniki iz reprezentance Ilija Lupulescu

nerjem (oba Fužinar) 894 ter Strmčnikom (Korotan) 883. V tretjem kolu, ki je bilo v Slovenj Gradcu, pa so bili najboljši: Belaj (Fužinar) 933, Banko (Korotan) 916 in Mlakar (Fužinar) 903. Pred finalom dvajseterice najboljših, ki je bilo 6. oktobra na Ravnah, je bil vrstni red naslednji: 1. Belaj 2674, 2. Banko 2667, 3. Mlakar 2651, 4. Sonjak 2628, 5. Strmčnik 2621, itd.

Na republiškem prvenstvu dvojic na Kegljškem Konstruktorja v Mariboru, bilo je 21. septembra, sta se uvrstili na zelo dobro 9. mesto kegljavki Fužinarja Medika Prinčič in Marta Merkač. Precej slabši je bil nastop Fužinarjevih moških dvojic Belaja in Lesnika ter Podojsterška in Borovnika na republiškem prvenstvu v Kranju, saj se nobenemu paru ni uspelo uvrstiti med najboljše.

ODBOJKA

Odbojkarji in odbojkarice Fužinarja so v novo prvenstvo II. zvezne lige startali 6. oktobra. Fantje so že odigrali srečanja s Pionirjem v Novem mestu in doma z Metalcem iz Siska, dekleta, ki jih vodi novi trener Dušan Brankovič, zvezni odbojkarški sodnik, pa so v I. kolu nastopile v Modriči, v II. kolu pa so bile proste. V soboto, 19. oktobra, bodo prvič nastopile doma pred svojimi gledalci, nasprotnice pa jim bodo odbojkarice Dubrovnik.

Sicer pa so se ravenske odbojkarice tudi letos udeležile tradicionalnega turnirja v Trstu, ki ga prirejajo v spomin na bazoviške žrtve. Med petimi ekipami so bile Ravenčanke prve pred Koprom ter tremi zamejskimi klubi Meblom, Slogo in Bregom. V pripravljalnem obdobju pa so dekleta nastopila še na enem močnem turnirju, in sicer na turnirju prijateljstva v Nabrežini pri Trstu, ki je bil v soboto, 21. septembra. Igralke Fužinarja se tokrat niso preveč izkazale, osvojile so šele peto mesto. Najprej so v skupini izgubile srečanja z Marčano iz Pulja in Meblom iz Trsta z 0:2, kasneje pa v boju za 5. mesto premagale ekipo Friuleksport iz Trsta. Odbojkarji Fužinarja se letošnjega turnirja za pokal prijateljstva niso udeležili.

NOGOMET

Kljub obetavnim napovedim, da bo nova nogometna sezona na Ravnah po zaslugi okrepljenega moštva veliko boljše od pretekle, se uvodni tekmi Fužinarja nista končali po predvidevanjih. Najprej so varovanci trenerja Kokalja doživeli nepričakovan poraz doma z Elcrojem iz Mozirja, nato pa izgubili še v Pekrah pri Mariboru. Slab začetni vtis je bil popravljen v tretjem kolu, ko so dosegli doma visoko zmago proti Brežičam, nato pa čez teden dni dosegli še minimalno zmago v tekmi s Partizanom iz Slovenj Gradca. Rezultati prvih 4 kol: Fužinar — Elcroj 1:2, Pekre — Fužinar 3:2, Fužinar — Brežice 5:0, Fužinar — Partizan 1:0. Po 4. kolu je od koroških enajsteric v območni slovenski ligi — vzhod najboljše uvrščen Partizan, ki ima 6 točk in je prvi, Fužinar in Ojstrica pa imata po 4 točke.

Mladinci Fužinarja tudi letos nastopajo v enotni republiški li-

gi, v prvih treh kolih so enkrat zmagali in doživeli dva poraza v gosteh. Rezultati: Fužinar — Slovan Ljubljana 3:1, Koper — Fužinar 5:1 in Kovinar Maribor — Fužinar 2:0.

ROKOMET

Fužinarjeve rokometasice nastopajo v letošnjem prvenstvu republiške lige znatno oslabiljene, saj se krepko pozna odsotnost Anite Zafošnik. Celotno breme prvenstva leži tako na izkušenih igralkah Brglezovi, Kotnikovi in vratarici Drenovi, čeprav precej obetajo tudi mlade, zlasti Pokleka, Tanja Zafošnik in Suzana Rek. Doslej so Ravenčanke izgubile doma z Olimpijo 18:26 in premagale Dravo iz Ptuja 15:14. V naslednjih kolih so odigrale še tekme proti Ferrotehni v Izoli, doma z Branikom in z Alplesom v Železnikih, pa tudi tekmo iz preloženega drugega kola z Burjo v Skofijah (rezultate bomo objavili v naslednji številki).

V prvih treh kolih novega prvenstva II. republiške lige — vzhod so rokometasice Fužinarja premagali doma Branik s 27:23 ter Sempeter 32:22, v gosteh pa

so že po tradiciji ostali praznih rok v Bakovcih (Bakovci — Fužinar 25:20). V naslednjih treh kolih so doma gostili moštvo Kroga ter odigrali prvenstveni srečanja v Veliki Nedelji in v Ptujju. Močna okrepitev v moštvo trenerja Šrota so zlasti Sašo Hrastnik, ki je po daljši pavzi poleg izjemnega realizatorja Igorja Mrdavšiča znova nekakšen motor ekipe ter Dušan Grzina in Roman Haber, ki sta se vrnila od vojakov.

Ivo Mlakar

KARATE

4. junija je Karate klub Ravne priredil izpite za šolske pasove. Izpit za drugi beli pas (7. kyu) je opravilo 5 članov kluba, za tretji beli pas (6. kyu) 6, za rumeni pas (5. kyu) 12, za oranžni pas (4. kyu) štirje, za zeleni pas (3. kyu) pa trije.

Mednarodne karate šole v Umagu med 14. in 27. 7. sta se udeležila tudi Roman Breznik in Ivan Mravljak z Raven. Šola je bila na strokovno visoki ravni. Tam je Roman Breznik uspešno opravil izpit za 2. stopnjo črnega pasu (2. dan).

RAVENSKI PLANINCI NA POLIŠKEM ŠPIKU IN MANGRTU

Poliški Špik (Jof di Montasio) smo ravenški planinci obiskali v lepem sobotnem dnevu v začetku septembra. Jutranje meglice in rahla oblačnost so sicer naredile nekaj zmede v devetnajstletanski skupinici, toda glavni vremenoslovec je previdneže potolažil, da ni nobenih pomembnejših razlogov za preplah. Uspeh je bil popoln, saj se je že po prekoračitvi avstrijsko-italijanske meje nebo obarvalo modro, kar je bila lepa vzpodbuda pred pričakovanimi napori in bojznijo (seveda samo pri nekaterih), ki se ji pravi Pipanova lestev.

Parkirišče na planini Pecol je že bilo obljudeno. Všeč nam je bilo, da sta bila parkirana tudi dva avtomobila z registracijo MB. Pot je v za-

četku potekala po lepih ozelenelih pašnikih, kjer se je paslo večje število govedi, celo pastirje je bilo videti. Moram reči, da mi je bilo prijetno pri srcu, ko sem videl, da tam v razvitem svetu še vedno obstajajo živi pastirji, ne samo električni, kot pri nas doma. Pa kaj zato, saj je prijetneje zaposliti se pri sončni upravi kot pa se poditi za živalmi. Pustimo to in se povrnimo med naše vrle planinke in planince. Po nekaj več kot uri hoje smo prišli v bližino mogočnega skalovja. Kje je ta vražja lestev? so spraševale zbegane oči (da ne bo kaj narobe, samo pri nekaterih).

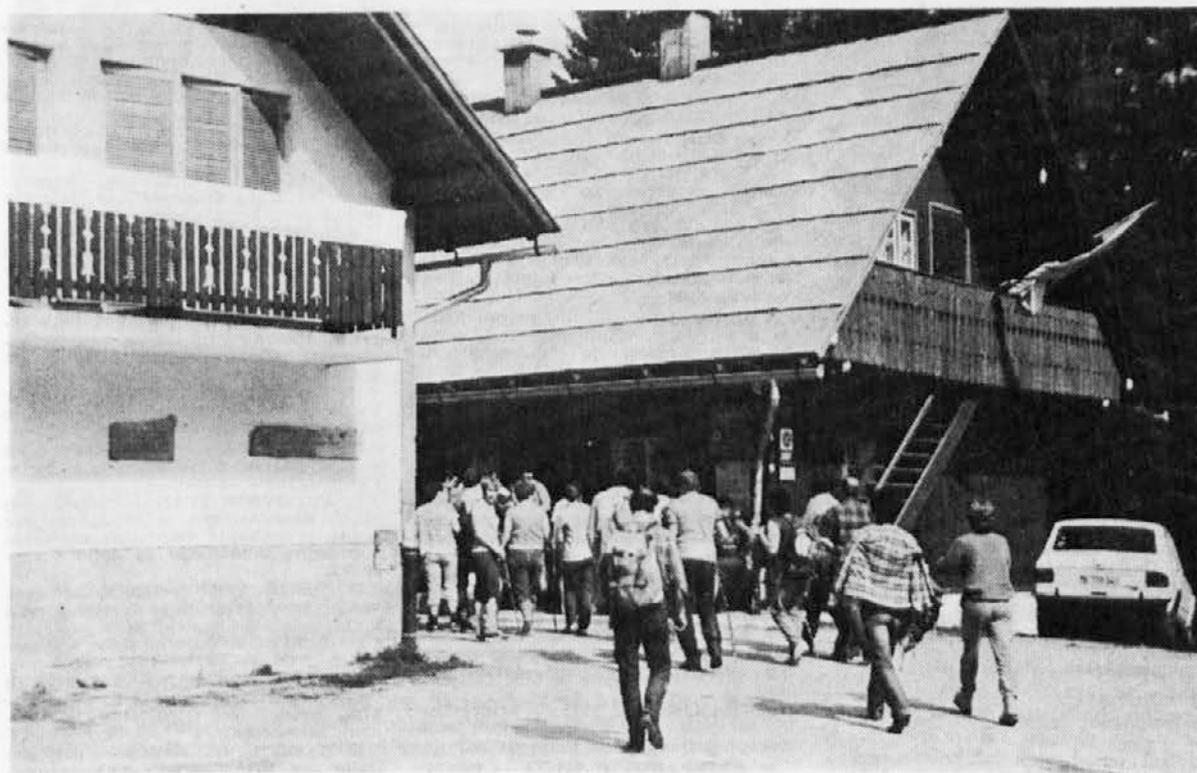
Zaustavili smo se na sedlu, od koder je bil zelo lep razgled proti severu v dolino Dunje. Pa še nekaj,

čemur lahko rečemo prilaganje. Severna stran se od tam lepo vidi in se odsekano spušča v dolino. Na jugu, kjer kraljuje mogočno pogorje Kanina, je skozi vse leto na nekaterih predelih večer sneg. Res veličastno. V sredini med obema orjakoma je lepa Reklaniška dolina.

Ko smo zapustili sedlo, se je pot vila po ne preveč težavnem melišču. Odgovorni vodnik je povprašal, če se je kdo omotičen na višini, zato je temperatura nekoliko narasla pred neznanim vzponom po 60 m dolgi lestvi, ki je vedno »prijetno« zanihala, če se je kdo preveč moštato vzpenjal. Za poprečnega planinca je to svojevrstno doživetje, ki se precej razlikuje od vzpenjanja po normalno vpetih vrhov in klinih. Glasna govornica, ki nas je spremljala po poti do lestve, je zamrla. Kdor se je že povzpел po lestvi, se je petelinil na grebenu, vendar tudi ni preveč govoril, saj je bil še pod vtisom, ki ga je spremljal na zadnjih 60 metrih. Tisti, ki je čakal, da pride na vrsto, pa tudi ni bil preveč razpoložen za šale. Pa kljub temu ni bilo v skupini nikogar, ki ne bi premagal samega sebe in visoke lestve.

Pot se je nadaljevala po grebenu, ki ni predstavljal posebne ovire. Kar naenkrat pa smo se znašli na 2754 m visokem vrhu, od koder se je odprl nepozaben razgled na bližnjo in daljno okolico. Mangrt je bil povsem blizu, dobil sem občutek, da se ga bom lahko dotaknil z roko, pa vitki 2666 m visoki Viš. Na severu je pogled segel prek Kanalske in Ziljske doline na vedno privlačni in blagi Dobrač. Proti jugu je spet vabil Kanin, ki je med vsemi temi očaki deloval najbolj divje in gorsko. Zelo zanimiv je bil tudi pogled na Prestreljenik, ki se tesno dotika Kanina. Njegov videz opravičuje ime, narava je res nepredvidljiva.

Še nekaj o Poliškem Špiku ali Montazu iz knjige Slovenske gore: »Špik nad policami je nekakšen kralj zahodnih Julijcev in drugi najvišji julijski vrh sploh — tega s svojim videzom prav nič ne skriva, pa naj ga gledamo ali pa se odpravimo nanj od koder koli. Zahodni Julijci so posebno gorovje; divje pokončni od daleč, od blizu pa ponujajo vse polno prijaznih prehodov, mnogo trav celo

Čas planinstva

SINDIKAT PRISKRBEL POCENI KURE

Ceprav so za neznansko zanimanje, ki je bilo avgusta in septembra za poceni gornjesavinjske kure, veliko krivi časi, ni mogoče zunaj najti vzroka za strašansko prerivanje in skoraj tepež zanje, še manj za ukradene kotce — vse je v ljudeh. H. M.

visoko pod vrhove; prek sten vodijo značilne vodoravne police (polica bogov!); nekakšna milina.»

Spustili smo se navzdol do planinske kočice Brazza, kjer smo se odžejali za dinarje po menjalnem deviznem tečaju, ki je enako »ugoden« kot tisti v bližnjem Pliberku. Koča leži na nadmorski višini 1660 m sredi zelenih pašnikov, ki pa ne samevajo. Nekdo je štel krave, ki so se pasle, in je ugotovil, da jih je bilo nekaj sto.

Na vožnji proti Mangrtu smo se ustavili pri Rabeljskem jezeru v Jezerski dolini onstran Predela na nadmorski višini 960 m. Lepa je ta Jezerska dolina in velja za ločnico med vzhodnimi in zahodnimi Julijskimi Alpami. V prijetni vodi smo ohladili svoje razgrete noge, polenarili na soncu in se prijetno spočiti odpravili na vožnjo prek prelaza Predel na visoko in lepo gorsko cesto z značilnimi predori do Koče pod Mangrskim sedlom na višini 1906 m, kjer smo prespali.

Nedeljsko jutro je bilo rahlo oblačno, kar pa ni motilo skupine, da se ne bi veselo, a rahlo zaskrbljeno podala na pot. Pred nami je bila slovenska smer, ki je precej zračna in dovolj strma ter okovana v železje, da utruji tudi nadpovprečnega gornika, preden doseže 2679 m visoki vrh Mangrta, ki je mogočen gorski masiv; njegova severna stena po lepoti tekmuje s severno triglavsko steno. Onstran državne meje pri Ratečah dopolnita lepoto pokrajine obe Mangrski jezera, v katerih se zrcali veličastno mangrsko ostenje.

Kljub rahli oblačnosti je bil razgled enkratno. Mangrt, osamljen velik, je tega nedeljskega dne nudil izredno čist in jasen pogled po bližnji in daljni okolici. Na vzhodu se je dvigal iznad vseh očakov mogočni Triglav. Pogled z Mangrta dvigne Triglav visoko nad ostale gore. Tik

pred nami na jugovzhodu se je košatil Jalovec, ki pa je bil popolnoma drugačen, kot se ga spominjam iz Tamarja ali Trente. V daljavi se je dvigalo mogočno škrlatno ostenje Škrlatice, prepadni Prisank, škrlatna zaobljena glava Razorja, na zahodu Viš in Montaž, na jugozahodu pa obsežno kraško visokogorje Kanina.

Polni lepih vtisov smo se vrnili po italijanski poti, ki je zločnejša, vendar gruščnata in zato manj privlačna. V obeh vseh pa je žarelo zadovoljstvo nad lepotami, ki smo jih občudovali v teh dveh dneh. Nihče ni govoril, vsi pa so bili istih misli — bilo je tako lepo, da se bomo še vrnili. Jože Žunec

Kršitve delovnih obveznosti

Skupna disciplinska komisija je v juniju, juliju in avgustu 1985 obravnavala naslednje kršitve delovnih obveznosti:

TOZD JEKLARNA

1. ROSKAR STANKO — pripravljalec za litje, neopravičeno izostal z dela 2 dni, javni opomin.
2. SRŠA MILJENKO — 2. pomočnik topilca, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
3. PALKO ANDREJ — ponovčar, neopravičeno izostal z dela 1 dan, prenehanje delovnega razmerja s pogodno odložitvijo za dobo 1 leta (večkrat v postopku).
4. BEGOVIĆ HUSEIN — pripravljalec za litje, samovoljno prenehal hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja.
5. DELKIC JASMIN — pripravljalec za litje, neopravičeno izostal z dela 1 dan, odtujil družbeno lastnino, preklic pogodno odloženega ukrepa prenehanje delovnega razmerja in prenehanje delovnega razmerja.
6. GORENŠEK FRANC — pripravljalec za litje, samovoljno prenehal hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja.
7. HASANI EJUP — šaržirni žerjavovodja, ni se udeležil preverjanja znanja žerjavovodij, javni opomin.
8. PŠENIČNIK FRANC — šaržirni žerjavovodja, ni se udeležil preverjanja znanja žerjavovodij, javni opomin.
9. PRANJKOVIĆ IVO — pripravljalec za litje, ni se udeležil preverjanja znanja žerjavovodij, javni opomin.
10. STJEPANOVIĆ MIČO — ponovčar, ni se udeležil preverjanja znanja žerjavovodij, javni opomin.

11. VISKOVIĆ AVGUSTIN — strojnik, ni se udeležil preverjanja znanja žerjavovodij, javni opomin.
12. DEZMAN FRANC — livni žerjavovodja, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
13. SIMON IVAN — livni žerjavovodja, neopravičeno izostal z dela 2 dni, javni opomin.
14. VIDIĆ SLOBODAN — pripravljalec za litje, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
15. HADŽIĆ MEHO — pripravljalec za litje, pri delu povzročil prodor na kaseti, ki je uničena, prenehanje delovnega razmerja s pogodno odložitvijo za 3 mesece.
16. ČASL MILAN — 2. pomočnik topilca, večkrat zamudal na delo in neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, suspenz je bil utemeljen.
17. MEHMEDOVIĆ SABAN — zidar livnih plošč, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
18. TURK IVAN — žerjavovodja, ni se udeležil preverjanja znanja žerjavovodij, javni opomin.
19. PEČOVNIK IVAN — zidar livnih plošč, neopravičeno je izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogodno odložitvijo za dobo 4 mesecev.
20. SIMON IVAN — livni žerjavovodja, neopravičeno je izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogodno odložitvijo za dobo 4 mesecev.
21. MORI RADOVAN — 2. pomočnik topilca, predčasno zapustil delo enkrat, neopravičeno izostal z dela enkrat, javni opomin.
22. BALČINOVIĆ SEFIK — pripravljalec za litje, zaradi malomarnega dela poškodoval žerjav, prenehanje delovnega razmerja s pogodno odlo-

žitvijo za dobo 6 mesecev, suspenz je bil utemeljen.

23. STAHER FRANC — šaržirni žerjavovodja, neopravičeno je izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogodno odložitvijo za dobo 4 mesecev.

24. RADOVANOVIĆ RISTO — nakladalec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.

25. TODOROVIC MILAN — livni žerjavovodja, neopravičeno je izostal z dela 4 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogodno odložitvijo za dobo 1 leta.

26. STEVIĆ MILAN — pripravljalec za litje, samovoljno prenehal hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja.

TOZD JEKLOLIVARNA

1. BREG STANKO — elektrovarilec, neopravičeno izostal z dela 7 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogodno odložitvijo za dobo 1 leta.

2. ZAVRSNIK KAREL — viličarist, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.

3. BOŽIĆ MIRAN — sestavljalec jeter, neopravičeno je izostal z dela 1 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogodno odložitvijo za dobo 3 mesecev.

4. KRUPIC ALIJA — izpraznjevalec kalupov, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 2067 din, plačal.

5. POTOCNIK DUSAN — oblikovalec, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.

6. ŽIVKOVIĆ MILAN — izpraznjevalec, neopravičeno je izostal z dela 2 dni, javni opomin, pavšalna odškodnina 2067 din, plačal.

TOZD VALJARNA

1. VIDERMAN ALBERT — brusilec, neopravičeno je izostal z dela 2 dni, javni opomin.

TOZD KOVAČNICA

1. KURMANŠEK ANTON — 2. pomočnik kovača, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.

2. KANANOVIĆ HUSEIN — brusilec, neopravičeno izostal z dela 2 dni, dvakrat predčasno zapustil delo, prenehanje delovnega razmerja s pogodno odložitvijo za dobo 3 mesecev.

3. SMODE JANEZ — pomočnik kovača, neopravičeno izostal z dela 3 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogodno odložitvijo za dobo 6 mesecev, pavšalna odškodnina 7089 din, plačal.

TOZD KALILNICA

1. SLAPNIK STEFAN — kalilec, neopravičeno je izostal z dela 2 dni, javni opomin.

2. FIŠER JERICA — čistilka, neopravičeno je izostala z dela 3 dni, javni opomin.

TOZD SID

1. ČUJES ANTON — transportni delavec, prišel na delo v vinjenem stanju, javni opomin, pavšalna odškodnina 1.794,40 din, sodna izterjava.

TOZD VZMETARNA

1. ČASAR STANKO — nalagalec napustne peči, bil vinjen na delu in bil z dela odstranjen, prenehanje delovnega razmerja s pogodno odložitvijo za 3 mesece, pavšalna odškodnina 1.384,80 din, plačal.

2. NABERNIK BORIS — brusilec koncev listov, neopravičeno je izostal z dela, javni opomin, pavšalna odškodnina 1.965,80 din, plačal.

3. PERUŠ RUDI — nalagalec napustne peči, neopravičeno je izostal z dela 2 dni, javni opomin, pavšalna odškodnina 3.820,00 din, plačal.

4. OREŠNIK BOJAN — kalilec vzmetnih listov, bil vinjen na delu in se nedostojno obnašal do delavcev VNS, prenehanje delovnega razmerja s pogodno odložitvijo za dobo 3 mesecev, pavšalna odškodnina 1.384,80 din, plačal.

TOZD TRO

1. ŠTAMPAH MAKSIMILJAN — ključavničar, med delom je fizično obračunal s sodelavcem, denarna kaznen 5%, od osebnega dohodka, plačal.

TOZD ENERGIJA

1. KRANJEC MARJAN — klepar, neopravičeno je izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogodno odložitvijo za 3 mesece.

TOZD SGV

1. JAKOB MARJAN — strugar, zamudil na delo dvakrat, predčasno zapustil delo šestkrat, javni opomin.

2. KORMANŠEK RAJKO — rezkallec, zamudil na delo štirikrat, predčasno zapustil delo enkrat, javni opomin.

TOZD ETS

1. OSOJNIK ANGELA — čistilka, samovoljno prenehala hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja.

TOZD KOMERCIALA

1. KOTNIK STANKO — pomožni delavec, žalil sodelavca in mu grozil, javni opomin.

TOZD DRUŽBENI STANDARD

1. BOŽIČ FRANC — polnilec avtomatov, odtujil 12 m električnega kabla

in 30 kom soka 2 del, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za dobo 1 leta.

DELOVNA SKUPNOST KSZ

1. CAVAR DRAGOSLAV — vratar, nedostojno se je obnašal do vodje, javni opomin.

Disciplinska komisija je izrekla še 14 opominov, dva delavca oprostila in tri postopke ustavila.

Za pravno službo:
Sonja Slemnik

Juteršek Rudolf, Pšeničnik Maksimiljan, Mravljak Bojan, Srčič Tatjana, Stogar Roman, Piko Milena, Paradiž Andreja, Lindenbaum Marko, Štrikar Irena, Rutnik Stanislava, Kotnik Jože, Atelšek Anka, inž., vsi pripravniki — iz šole; Hajnže Viktor, ključavničar — iz druge DO; Lipovnik Dani, ključavničar — iz tozda Jeklarna; Novak Franjo, mazalec — iz DS KSZ.

ARMATURE — Golob Franc, Smovnik Miran, Kašman Janez, pripravniki — iz šole; Pinter Mirko, NK delavec — prva zaposlitev; Nabernik Janez, strojni tehnik — iz JLA; Berdnik Franc, slikopleskar, Lauko Marjan, NK delavec — iz druge DO.

TRO — Potočnik Jože, Mori Andrej, Gostenčnik Fanika, Oderlap Zorka, Rezar Nevenka, Slivnik Helena, vsi pripravniki — iz šole; Podjavoršek Florjan, žarilec — ponovna zaposlitev v ZR.

PII — Jelen Bojan, dipl. inž. strojništva — iz JLA; Švajger Milan, mag. — iz tozda RPT.

RPT — Štruc Andreja, Žganec Ivanka, Vajksler Danica, pripravniki — iz šole; Šimec Pavel, ključavničarvarilec — iz tozda Jeklovlek.

KONTROLA KAKOVOSTI — Marin Jožica, Kos Lilijana, Špegel Marko, pripravniki — iz šole; Krevzelj Jože, kontrolor — iz tozda Jeklovlek; Hrastnik Sašo, kontrolor — iz tozda Jeklolivarna.

KOMERCIALA — Kričej Bojan, Cvar Klara, Mlakar Alenka, Dobrodel Karolina, pripravniki — iz šole; Božič Marta, ekonomski tehnik — prva zaposlitev; Topić Slavoljub, dipl. ekonomist — iz tozda Bratstvo Varvarin.

DRUŽBENI STANDARD — Kamnik David, Karpač Marijana, pripravnik — iz šole; Halej Stanka, NK delavka — prva zaposlitev; Jankovič

Nada, kemijski tehnik — iz druge DO.

KSZ — Božič Jožica, Horvat Marjeta, NK delavki — iz druge DO; Finžgar Stefan, vratar — iz tozda Jeklarna, Zavratnik Bojan, gasilec — iz DO TSD.

PFS — Herič Mirjana, pripravnik — iz šole.

DO TSD — Poderžan Anton, Kramer Blaž, Raztočnik Tatjana, Adam Cvetka, Vogel Ivan, Čas Jožef, Jelen Drago, Rotovnik Robert, Mlakar Bojan, Božič Stanko, Kolman Jože, Čas Matej, Orešnik Edi, Kadlec Zdenka, Ramšak Silva, Halner Robert, Gabrovec Primož, vsi pripravniki — iz šole, Plešivčnik Zdravko, Smrečnik Ivan, strojna tehnika — iz JLA; Pavlovič Anastas, RTV mehanik — ponovna zaposlitev; Kuzma Marija, Ramšak Branko, NK delavca, Jakop Marko, rezkalec, Jovič Vladimir, kovinostrugar — iz druge DO.

KOVINARSTVO — Hudohmet Franc, Poljanšek Edvard, Sočič Ernest, Terbovšek Marija, pripravniki — iz šole; Zakrajšek Jurij, brusilec — iz druge DO.

DELOVNO RAZMERJE JE PRENEHALO

JEKLARNA — Mihalič Josip, pomočnik topilca — sporazumno; Balčinovič Šefik, pripravljalec za litje — samovoljno; Lipovnik Dani, ključavničar — premeščen v SGV; Lukič Pero, žerjavovodja — premeščen v Jeklolivarno; Finžgar Stefan, pomočnik topilca — premeščen v DS KSZ.

JEKLOLIVARNA — Mikic Jože, ročni oblikovalec, Krivec Aleš, avtogeni rezalec, Jošt Jurij, delovodja — vsi invalidsko upokojeni; Kos Alojz, pomočnik žarilca — samovolj-

Kadrovska gibanja

od 21. 8. do 20. 9. 1985

Število zaposlenih se je v primerjavi z mesecem poprej povečalo za 166 delavcev zaradi zaposlitve pripravnikov. V železarni imamo ta čas 190 pripravnikov, od tega 120 naših študentov.

Učenci srednje šole kovinarske in metalurške usmeritve so najbolj sigurni vir pridobivanja kadrov, vendar njihovo število ne zadošča niti za nujno domačanje delavcev, ki se upokojijo.

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI

JEKLARNA — Ferk Jože, Berdnik Rado, Plemen Dušan, pripravniki — iz šole; Kovačević Milenko, Kordež Peter, NK delavca — prva zaposlitev; Puškarič Jozo, Grahar Dražen, Radič Mirko, NK delavci, Janužič Ivan, modelni mizar — vsi iz druge DO.

JEKLOLIVARNA — Ferk Vanja, Sabljar Branka, Obretan Damijan, Miklavc Bernard, Šteharnek Frančišek, Kotnik Branko, Fink Bogdan, Paradiž Peter, Režonja Jožef, Hancman Bojan, Čerenjak Nada, Mešnjak Milan, Janežič Jasna, Zorec Marta, Belaj Aida, Šuler Milan, Korošec Borut, Pogorevc Branko, Novinšek Natalija, vsi pripravniki — iz šole; Stevič Zoran, varilec, Miličević Ivica, kovinostrugar — prva zaposlitev; Drol Franc, NK delavec — iz druge DO; Lukič Pero, žerjavovodja — iz tozda Jeklarna.

VALJARNA — Valenti Vinko, Srebre Igor, Borko Janez, Krenker Jurij, Cepec Darko, Gošnjak Edo, Repnik Jože, Bavče Mirjana, pripravniki — iz šole; Rošar Bojan, NK delavec — iz druge DO.

KOVACNICA — Gostenčnik Srečko, Mrak Franc, Lipavc Ivan, Čevnik Miran, Saberčnik Martin, Končnik Ivan, Vrhovnik Zdenko, Makič Igor, Čegovnik Danilo, Gostenčnik Janko, pripravniki — vsi iz šole.

JEKLOVLEK — Izak Janez, Petrej Anton, Robar Jože, Vogel Bernarda, pripravniki — iz šole.

KALILNICA — Golob Marko, Kastelec Miran, Potočnik Dominik, Polajner Gorazd, Krznar Aleš, Pranjič Stefan, pripravniki — iz šole.

ORODJARNA — Laznik Evald, Znidar Janko, Štruc Martin, pripravniki — iz šole.

STROJI IN DELI — Orešnik Bogdan, Zaže Zala, Plantev Marija, Kranjc Igor, Škrube Brigita, Mlinar Iztok, Božank Dušan, Petek Alenka, Rotovnik Ivan, Vrhovnik Ivan, Krajnc Marija, Matajja Bojana, vsi pripravniki — iz šole; Horvat Majda, žerjavovodja — iz DS KSZ; Lakovšek Franjo, rezkalec — iz tozda Industrijski noži.

PNEVMATIČNI STROJI — Tomaž Janko, Lepen Darko, Lenart Romana, Camlek Ivan, Navodnik Hajda, Cifer Martin, Miševski Aleksan-

der, Katalinič Igor, Motaln Edvard, Gostenčnik Majda, Jamnik Dragica, Virag Robert in Hovnik Branka, vsi pripravniki — iz šole; Savič Mitar, Tomašič Ivan, kovinostrugarja — iz druge DO.

INDUSTRIJSKI NOŽI — Lesičnik Franc, Paradiž Damijan, Čas Bernarda, Pajnik Bernarda, Novak Andreja, Ramšak Sonja, Slapnik Maja, Oswald Silvester, pripravniki — iz šole.

VZMETARNA — Šimunović Josip, NK delavec — prva zaposlitev; Hribernik Zdravko, kuhar, Perič Slobodan, Namestnik Ivan, NK delavca — iz druge DO.

ENERGIJA — Valentan Valter, Lončar Boris, pripravnik — iz šole.

ETS — Zorman Janez, Podjavoršek Vojko, Rožič Franc, Zagernik Roman, Pikel Zlatko, Golob Leon, Muš Boris, Polajner Tomislav, Lesičnik Jože, vsi pripravniki — iz šole.

SGV — Greiner Danica, Jezernik Brigita, Krevzelj Hedvika, Lužnic Vlado, Tušek Gorazd, Škerget Mira, Črešnik Miroslav, Ošlovnik Ludvik,

STRELSKA VAJA NARODNE ZAŠČITE V ŽELEZARNI

V sredo in četrtek, 11. in 12. septembra 1985, je bila na strelišču ob haldi strelska vaja v streljanju z vojaško bojno pištolo. Udeležilo se je 744 članov narodne zaščite iz vseh tozdov in delovnih skupnosti Železarne Ravne, razen dislociranih v drugih občinah.

Vajo je strokovno vodila teritorialna obramba občine Ravne, nadzirala pa postaja ravenske milice. Ogledal si jo je komandant medobčinske TO s sodelavci. Obsežno organizacijo so pomagali izvesti načelniki iz tozdov in delovnih skupnosti ter delavci, ki imajo v teritorialni obrambi redne vojaške funkcije.

Kot je povedal vodja strokovne službe za SLO v Železarni Ravne, je vaja sodila v redni program izobraževanja NZ in je po zaslugi vseh sodelujočih v celoti uspela.

M. P.

PET MINUT ZA LEPOSLOVJE

Branko Rudolf **Kovač sem bil** (1878)

Pje, bil sem kovač, zdaj te pilim mašine,
če jih piliš deset ur, te te pa vse mine.
Ja, našim gospodom se fabrika splača,
za nas pa je, bi rekel, bolj suha krača.
Kovač je vsak močen, ali to je nadloga,
pest je slepa, pest je bedasta, pest je vboga.
Pest mora garati, pest nič ne ve,
zvit človek z njo lahko dela, kaj če.
Suftamo, ko da ne bi pameti imeli.
Praviš, da imamo pamet, ali samo pri deli?
Pje, če bi pest tudi vidla, te bi bla sila,
te bi vdarila prav, no bi tudi spregovorila.
Tak pa sem senjal, če se ti tud še tak neumno zdi,
pest, ki bi imela pamet, ki bi imela oči.
Te rečeš, naj sem zdrav, ker de nič ne predrugačim,
pa le rečem, kaj je prav, dokler zemljo tlačim.

(Iz zbirke Žvegla potepuhova)

Na visokem

no; Hrastnik Sašo, kontrolor — premeščen v Kontrolo kakovosti.

VALJARNA — Kudrnovsky Dušan, menjalec valjev in armatur — izključen.

KOVAČNICA — Jamer Marijan, čistilec polizdelkov — odpoved delavca.

JEKLOVLEK — Krevzelj Jožef, kontrolor — premeščen v Kontrolo kakovosti; Šimenc Pavel, ključavničar-varilec — premeščen v RPT.

INDUSTRIJSKI NOŽI — Lakovšek Franjo, rezkalec — premeščen v Stroje in dele.

ENERGIJA — Karel Rado, strojnik priprave vode — sporazumno.

SGV — Tasič Aleksander, ključavničar — sporazumno.

ARMATURE — Rejak Anton, obdelovalec kovin — potek pripravništva; Cepec Tone, strugar — v JLA.

RPT — Švajger Milan, mag. — premeščen v PII.

KONTROLA KAKOVOSTI — Legner Franc, kontrolor — starostno upokojen.

KOMERCIJALA — Pogorevc Rok, skladiščni delavec — odpoved delavca; Peče Valerija, evidentičarka — starostno upokojena; Topić Slavoljub, dipl. oec., prodajni zastopnik —

sporazumno; Grebenc Darko, pomožni delavec — samovoljno.

DRUŽBENI STANDARD — Lampret Ivanka, Namestnik Angela, kuharski pomočnici — sporazumno.

KSZ — Horvat Majda, žerjavovodja — premeščen v Stroje in dele; Novak Franjo, mazalec — premeščen v SGV.

DO TSD — Zavratnik Bojan, gasilec — premeščen v DS KSZ.

KOVINARSTVO — Jerše Janko, obdelovalec kovin — v JLA.

Kadrovska služba

KOROŠKI KINEMATOGRAFI V OKTOBRU IN NOVEMBRU

Koroški kinematografi Crna, Zerjav, Mežica, Prevalje, Ravne in Dravograd bodo v oktobru in novembru predvajali predvidoma naslednje filme:

ZA SINOVO LJUBEZEN — ameriška drama, 10. do 21. 10.

CONAN — ameriški fantastični, 10. do 21. 10.

LOKALNI JUNAK — angleška komedija, 10. do 22. 10.

BREAK DANCE — ameriški glasbeni, 18. do 28. 10.

RAZPOSAJENI MORITZ, nem. mladinski, 14. do 20. 10.

OROŽJE PROTI UGRABITELJEM — ameriški karate, 16. do 31. 10.

VELICASTNI — francoski avanturistični, 17. do 28. 10.

ZADNJA AMERIŠKA DEVICA — ameriška komedija, 17. do 29. 10.

SREČEN BOŽIČ, MR. LAWRENCE — japonsko-angleški vojni, 24. 10. do 5. 11.

SEKS V VISOKI DRUŽBI — nemški erotični, 24. 10. do 5. 11.

VELIKI VOJNI KARNEVAL — francoski vojni, 25. 10. do 4. 11.

METULJEVA MREŽA — japonski erotični, 30. 10. do 19. 11.

MARIJINI LJUBIMCI — ameriška drama, 2. do 10. 11.

DIVJE NOČI GOSPE »O« — nemška erotična komedija, 1. do 10. 11.

PODGANE — ameriška grozljivka, 6. do 12. 11.

PAST V MONTANI — ameriško-nemški vestern, 7. do 19. 11.

BOJEVNIKI IZ SVETIŠČA KUNGFU — hongkonški, 6. do 19. 11.

HEIDI — ameriška risanka, 7. do 19. 11.

BRILJANTINA II — ameriški glasbeni, 7. do 19. 11.

NAVAJO GROM — ameriški akcijski, 8. do 18. 11.

Koroški kinematografi
Prevalje

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in dedka **Avgusta Vrhovnika** se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom ter sodelavcem tozdog Pnevmatični stroji in Kovačnica, ki ste nam nesebično pomagali v težkih trenutkih, darovali cvetje in ga v velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala tudi govornikom in g. župniku za tople poslovilne besede ter pevcem in Pihalnemu orkestru ravnstevskih železarjev za žalostinke.

Zalujoči: žena Marija in vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega atija, dedija in pradedija **Ota Pikala** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so darovali cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala zdravniškemu osebju internege oddelka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec za skrb in nego v času njegove bolezni, g. duhovnikoma za opravljene pogrebne slovesnosti in pevcem za zapete žalostinke.

Se posebej toplo se zahvaljujemo njegovim zvestim tovarišem — planincem za izkazano mučast.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega očeta **Petra Fajmuta** se iskreno zahvaljujem sodelavcem tozdog Jeklar-na, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti ter darovali venec in denar.

Zalujoči sin Peter v imenu vsega sorodstva

ZAHVALA

Vsem, ki ste izkazali ljubezen in spoštovanje na zadnji poti naše ljube mame, babice in prababice **Justine Petrač**, iskrena hvala. Posebej se zahvaljujemo tozdog Močniku, tov. Šipku ter g. župniku za tople poslovilne besede.

Hčerka Elica in sin Janez z družinama

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem v tozdog Stroj in deli, obdelovalnice 2, za lepo darilo, tov. ravnatelju pa za poslovilne besede.

Vsem želim še dosti delovnih uspehov, posebno pa zdravja.

Rozka Skalič

Izdaja delavski svet Železarne Ravne kot mesečnik v nakladi 6000 izvodov. Ureja uredniški odbor: Jože Gruden, Ivica Klančnik, Marjan Kolar, Franjo Miklavc, Vladimir Novinšek.

Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek.

Telefon: 861 131, int. 304.

Tiska: CGP Večer, Maribor.

Glasilo je po 7. točki 1. odst. čl. zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72 in mnenju sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka.

Fotografije za to številko so prispevali: H. Merkač, M. Mortaln, M. Potočnik, kadrovska služba in oddelek za informiranje.

Ponudba v prvi polovici avgusta